

A eșit de sub tipar *Calendarul bisericesc* pe 1908 in format de perete și broșură. Se vinde cu 15 bani foaia și un leu exemplarul. La cerere de mai multe exemplare se acordă rabat 30%. De vânzare la P. P. C. C. Protoierei din țară și la Tipografia Cărților Bisericești.

Pt 198

BISERICA ORTHODOXĂ ROMÂNĂ

Revistă Periodică Eclesiastică

A

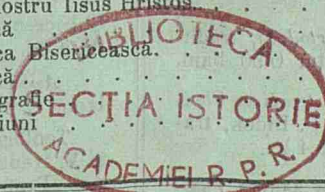
SĂNTULUI SINOD AL S-TEI BISERICI AUTOCEFALE ORTODOXE
ROMANE.

ANUL AL XXXI-lea, No. 11.

FEBRUARIE.

TABELA MATERIILOR

	Pag.
1 Untul de lemn de masă și untul de lemn de candelă	1211
2 Ordinea Scaunelor Patriarhatelor	1220
3 Lumânările de ceară curată	1232
4 Ciprian	1239
5 Hrisostom ca învățător al adevărilor Bisericii.	1250
6 Artele la Elrei	1256
7 Virtuțile cardinale.	1265
8 Evangelia sau viața și învățătura Domnului nostru Iisus Hristos.	1284
9 Predică	1299
10 Cronica Bisericească.	1302
11 Predică	1309
12 Bibliografie	1322
13 Donațiuni	1324

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI
1908.

A apărut Calendarul Bisericesc pe 1908 format de perete și broșură.

Untul de lemn de masă și untul de lemn de candelă.

Să nu surprindă pe nimeni titlul acestor rânduri. Este vorba de o deosebire pe care o fac foarte mulți creștini între untul de lemn pe care îl cumpără pentru masă, adică pentru mâncare și mai ales pentru saladă, și untul de lemn pe care îl cumpără pentru candelă, spre a’l arde la sfintele icoane în casele lor ¹⁾, s’au a’l trimite la biserică, bine înțeles, tot pentru candelă, spre a lumina la sfintele icoane. *Pentru mâncare și în deosebi pentru saladă caută pe cel mai bun și mai scump, iar pentru candelă, poate să fie cât de prost și ieftin!*

* * *

Pentru întâia oară deosebirea aceasta am auzit’o în partea de sus a Țărei acum 30 de ani.

După ce ’mi terminasem studiile superioare teologice la universitatea din Athena, am fost numit profesor de știin-

¹⁾ Din nenorocire foarte mulți au părăsit acest obicei creștinesc d’a avea icoane și candelă în casele lor. D’acest rău s’au molipsit și așezămintele publice, ba chiar și unele școli! Mai pretutindeni nici chiar chipul lui Iisus Christos întru care credem și îl prea mărim ca Dumnezeu, nu se mai vede.

tele exegetice și patrologie la seminarul Veniamin din monastirea Socola, lângă Iași. Intr'una din zile mă aflam într'o băcănie, în Iași, și văd intrând acolo o doamnă. Se vedeă de bună condițiune, însoțită de servitoarea sa, cu care fusese la piață spre a târgui de ale casei pentru existența zilnică. Intrând doamna în băcănie, însoțită de servitoarea sa, care purtă un coș plin cu târgueli, întrebă pe negustor dacă are unt de lemn bun; unt de lemn de mâncare Domnule, îi zise, unt de lemn fără miros.—Da doamnă, răspuse negustorul. Am bun, foarte bun.—Dar pentru saladă ai?—Am doamnă, unt de lemn drept franțuzesc. Te rog să-mi dai; și cumpără și de unul și de altul.—Acum te rog, adăogă doamna, să-mi dai și unt de lemn pentru candelă; și în adevăr, îi aduse și de acesta. Eră ceva turbur și cu miros, ieftin de tot și tot ce puteă să fie mai prost.

Băcanul satisfăcu astfel după dorință cererea clientei. El cunoștea deosebirea mărfurilor sale și dădu pe fiecare după prețul său. Untul de lemn de masă și pentru saladă, cu preț scump, negreșit pentrucă eră tot ce aveă mai bun în această specie de marfă; iar pe cel pentru candelă, cu preț ieftin, căci eră tot ce aveă mai prost ca unt de lemn.

* * *

Am ascultat cu multă băgare de seamă la această târguială de unt de lemn și foarte mult m'a mirat dialogul dintre negustor și doamna ce cumpără. După ce ea părăsi magazinul, am întrebat pe băcan: Ce fu domnule această deosebire de unt de lemn? Și mare îmi fu mirarea, când el îmi spuse, că prin unt de lemn de mâncare, mai toată lumea înțelege unt de lemn bun; prin unt de lemn de saladă, pe cel mai bun; iar unt de lemn de candelă, tot ce poate fi mai ordinar și mai prost. Tot ce este mai ieftin. Un combustibil, care să ardă acolea. Pentru aceasta, adăogă negustorul: Când o servitoare sau o slugă vine sin-

gură să cumpere unt de lemn, eu numai decât o întreb, dacă vrea de candelă, de mâncare sau pentru saladă? Căci altmintrelea sunt expus a mi'î înapoiă și astfel a'mi pierde clientela, că vând unt de lemn rău și prost.

*
* *

Iată întâmplarea de care mi-am adus aminte și care m'a făcut să scriu aceste rânduri. De atunci urmărind acest lucru, m'am încredințat că mai toți creștinii, cari mai au încă icoane în casele lor, și ard la ele o candelă, sau trimit unt de lemn la biserică, mai toți fac această deosebire. Pentru candelă și biserică, cumpără unt de lemn anume, cât de prost, și cel mai ieftin, numai ca să fie unt de lemn și să ardă; iar pentru hrana lor, caută tot ce poate să fie mai bun și mai scump.

*
* *

Dacă am relatat faptul deosebirii untului de lemn pe care credincioșii îl ard la candelă, sau îl trimit la biserică și m'am hotărât a scrii aceste rânduri, este că lucrul acesta m'a făcut să cuget la starea sufletească și religioasă a noastră, în care ne aflăm ca să ajungem să căutăm astfel de unt de lemn pentru candelă și pentru biserică. Mi-am zis în cugetul meu. Va să zică, pentru noi, pentru hrana, gustul, plăcerea și mulțumirea noastră, *căutăm tot ce este mai bun și mai ales*; iar pentru candelă și biserică, adică *dar de mulțumire și recunoștința lui Dumnezeu*, căutăm *tot ce poate fi mai rău și mai prost!*

*
* *

Mult m'am gândit la aceasta și mi-am zis: Să fie oare adevărat acest lucru? Și cu toate acestea trista realitate m'a încredințat și ne încredințează, că așa este. Cu toți știm că așa fac foarte mulți creștini.

Dar atunci cum se poate explica o astfel de purtare?

Este ea expresiunea unei obligațiuni religioase pe care o îndeplinim așa în mod inconștient, fără a ne da seama de ceea ce facem, sau îndeplinim această datorie religioasă cu deplină cunoștință? Cu alte cuvinte, știm ce facem, și cu toate acestea căutăm să facem așa, numai ca să scăpăm de o datorie religioasă, așa or și cum ar fi și or cum s'ar întâmpla?

Și într'un caz și în altul fapta ce săvârșim este o faptă proastă, ca să nu zic rea și condamabilă. Dacă o săvârșim inconștient, ceea ce cred că este cazul la foarte mulți din poporul de jos, înseamnă că n'avem nici cea mai elementară noțiune de fapta ce săvârșim; iar ideea și credința noastră despre imaginile sfinte, despre biserică și despre Dumnezeu, căruia la urma urmei i-se aduce acest dar sau prinos, este o idee josnică. Și dacă lucrul stă astfel, atunci este trist că nimeni nu explică celor ce se află în această stare, greșeala, ca să nu zic necuviința ce fac și insulta ce o aduc celor sfinte și lui Dumnezeu. Este trist că nimeni nu le spune ce ideal trebuie să aibă în vedere, când voesc a'și îndeplini o astfel de datorie sau faptă religioasă, ca să o săvârșească după demnitatea și sfințenia lucrului.

Iar dacă cei ce se poartă astfel întru îndeplinirea acestei datorii pioase și religioase, sunt oameni cari își dau seamă de ceea ce fac. Sunt de aceea cari cunosc ce ar trebui să facă și cum ar trebui să se poarte, când voesc să aducă un dar sau prinos la biserică, adică lui Dumnezeu și în specie darul de care este vorba, ca simbol al luminei celei adevărate, care luminează pre tot omul ce vine în lume, și cu toate acestea, caută înadins a aduce tot ce este mai prost și mai disprețuit de oameni, atunci fapta lor aceasta este cu atât mai rea și blamabilă, iar cei ce o săvârșesc condamnabili din toate punctele de vedere.

În adevăr. Cei ce săvârșesc fapta cea necuviincioasă, aducând tot ce este mai rău și mai prost la altarul lui Dumnezeu, dar fac aceasta fără a'și da seamă de ceea ce fac; de sigur ei nu pot fi așa de vinovați și condamnabili înaintea lui Dumnezeu, așa cum, unii ca aceștia nu pot fi așa de vinovați nici înaintea oamenilor. Vinovați sunt, dar pentrucă le lipsește conștiința despre ceea ce fac, le lipsește intențiunea cea rea, și știut este că orice faptă se judecă după starea sufletească și intențiunea celui ce o săvârșește, unii ca aceștia au multe împrejurări care să le ușureze vina.

Dar ce poți să zici despre acela carele este conștient de fapta ce o săvârșește. Despre acela care știe ceea ce face; cunoaște scopul, are desăvârșita cunoștință despre modul cum trebuie, și cum se cuvine a face și a lucra, și cu toate acestea lucrează cu indiferență, lucrează rău și cu dispreț.

Negreșit unul ca acesta este de o mie de ori mai vinovat și condamtabil.

Când el știe că Dumnezeu nu îi cere nimic. Dar știe că lui Dumnezeu datorește viața, sănătatea și toată prosperitatea și fericirea sa aci pre pământ. Știe că Lui îi datorește tot ce are și însuși ființa sa. Este convins că numai harului, bunătăței și mult milostivirei Sale datorește totul. Recunoaște în sufletul său datoria cea mare pe care o are către Dumnezeu, pentru toate aceste mari și nemăsurate bine faceri. Se recunoaște pe sine obligat și dator să aducă și el un dar sau prinos de mulțumire lui Dumnezeu, arătânduși astfel recunoștința sa, și atunci, ca să scape d'această datorie, caută să dea tot ce poate fi mai prost și mai netrebnic, atunci cum trebuie să fie judecată și apreciată o astfel de faptă? Negreșit condamnabilă, și fapta în sine și cel ce o săvârșește; căci o săvârșește cu deplină cunoștință despre obligațiunea morală și religioasă ce o are, dar o săvârșește cu dispreț și în batjocură, aducând tot ce poate fi mai prost și mai netrebnic.

* * *

Un prinos sau dar, atât în raporturile sociale omenești cât și în raporturile noastre religioase către Dumnezeu, se judecă: după persoana care aduce darul, după natura darului și după persoana căruia se aduce.

În raporturile noastre sociale căutăm ca față de mai mari noștri să ne prezentăm cu respect, bună cuviință și chiar cu sfială; iar dacă este a le oferi ceva, căutăm, negreșit după puterile noastre, ca să le dăm, tot ce poate fi mai bun și mai ales. Alegerea darului arată atențiunea, respectul și admirațiunea ce o avem către persoana căruia îl oferim; iar ca să le aducem ceva netrebnic, aceasta s'ar lua ca un dispreț cătră ei, ca o insultă. Pentru că omenește luând și judecând lucrurile, tot d'auna numai celor inferiori și mai mici ai noștri, servilor și cerșetorilor, le dăruim și le dăm ceea ce este ordinar, resturi netrebnice, ceea ce nouă nu ne mai trebuie, nu ne mai convine, nu ne mai place, sau nu ne mai folosește la nimic.

Apoi dacă în raporturile noastre omenești este o insultă când aducem sau dăm celor mai mari ai noștri, aceora pe cari îi respectăm și îi onorăm, un dar prost, cum trebuie a se socoti înaintea lui Dumnezeu darul cel netrebnic, prinosul nostru cel urâcios și desprețuit chiar de oameni? Un astfel de prinos, este dispreț și insultă către Dumnezeu, și el nu'l poate primi. Un astfel de prinos, după cum aflăm din învățătura sfintei scripturi, se aseamănă cu jertva lui Cain, pe care Dumnezeu nu a primit-o, căci era adusă din tot ce el avea mai prost și mai urât în produsele sale. Cain anume alesese astfel de lucruri ca pe acestea să le aducă jertvă de mulțumire lui Dumnezeu, pe când Abel, alesese tot ce era mai frumos și mai ales în turmele sale. Și Scriptura ne învață că fumul jertvei lui Cain se împrăștiă în toate părțile pe fața pământului,

iar fumul jertvei lui Abel, se ridică drept în sus către Ceruri, ca o jertvă bine primită de Dumnezeu ¹⁾).

*
* *

Dar fiind vorba de prinos, adică de jertvă și dar de mulțumire și recunoștință adus lui Dumnezeu, căci ceea ce aducem la sfintele icoane și la biserică este negreșit un prinos de mulțumire către Dumnezeu, nu trebuie nici de cum a confunda lucrurile. Să nu se creadă că numai de cât sfânta noastră religione, și prin urmare Dumnezeu, cere numai de cât de la noi daruri imposibile și mai presus de puterile noastre. Aceasta nici odată. Din contră din istoria evanghelică știm că Mântuitorul a fericit pe văduva care adusese la Altarul lui Dumnezeu numai doi bănuți, și n'a fericit pre cei ce adusese daruri scumpe și prețioase, pe aceia cari dedeau sume mari de bani și le puneau în tezaurul bisericei. Mântuitorul spune că văduva cea săracă, prin darul ei cel modest, a covârșit pe toți ²⁾, iar aceasta ne dă măsura asupra modului cum trebuie a ne împlini datoriile noastre către Dumnezeu. D'aci învățăm că darul nostru către Dumnezeu poate să fie cât de mic și modest; se cere însă numai să fie cu inimă și cuget curat; adus după puterile noastre. Căci nici odată nu trebuie confundat darul sau prinosul cel modest, adus cu inimă curată și cu adevărată iubire către Dumnezeu, cu darul sau jertfa adusă numai pentru ochii oamenilor, sau adusă numai ca să ne scăpăm de această datorie, un dar prin urmare spre deridere și batjocură, din ceea ce este mai urât și netrebnic. Un asttel de dar sau prinos este mai bine ca să nu'l aducă nimeni, căci în loc d'a se îndrepta înaintea lui Dumnezeu, îl nemulțumește și 'l

¹⁾ Comp. Genesa IV, 3 și următoarele.

²⁾ Luca XXI, 2 și următoarele

insultă, adăogând astfel și mai mult la greutatea păcatelor sale.

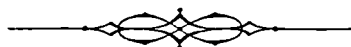
În sfânta noastră religie toate jertfele și sacrificiile s'au înlocuit cu mila, ajutorul și iubirea către aproapele, cu credința cea dreaptă și rațională în Dumnezeu, căruia trebuie să ne închinăm și să'l adorăm cu duhul și cu adevărul. Apoi dacă trebuie să ne închinăm cu duhul și cu adevărul Dumnezeului nostru celui nevăzut, sfânta noastră credință ne învață că de altarul său cel văzut trebuie să ne apropiem, cu frică și cutremur și în acelaș timp cu respect și iubire fiască, ridicându-ne ochii minței noastre și privind la Dumnezeu, ca la părintele nostru cel ce ne iubește cu adevărat și are către noi milă și îndurare. Se cade dar ca tot darul ce aducem la altarul său, poate să fie cât de modest, dar trebuie să fie îngrijit și curat, dar ales, după puterile noastre, ales însă în toată curățenia inimii, căci se referă la părintele nostru, la stăpânul vieții noastre, la Dumnezeu nostru. Darul nostru, dacă voim să'l aducem, trebuie să fie pregătit cu îngrijire, căci din el se vede iubirea, respectul și credința noastră către el. Din el se vede respectul și frica ce avem. Din el se vede dacă îi păstrăm respect și recunoștință; dacă în adevăr îi mulțumim din inimă pentru binefacerile sale.

*
* *

În urma acestor reflexiuni asupra darului sau prinosului ce aducem la altarul lui Dumnezeu, în biserica sa unde ne închinăm și îl prea mărim, cum și la imaginile sfinților săi, cari în viața lor au făcut voia sa și l'au preamărit pre el între oameni, fiind ei astfel nouă imagine sacre și sfinte și pururea puși înainte exemple demne de imitat, la ale căror fapte privind, după cuvântul Apostolului, să le urmăm credința, fie cine înțelege pentru ce.

m'a scandalizat deosebirea untului de lemn de masă, de cel pentru candelă. Deosebirea adică, d'a se alege și cum-păra tot ce este mai prost și mai urâcios pentru a se aduce prinos sau dar lui Dumnezeu, și a se lumina cu astfel de lumină altarul, sau chipul Domnului și imaginele sfinților celor ce au bine plăcut lui din veac, fapta aceasta am considerat'o ca ceva neertat și pentru aceasta nepu-tând'o trece cu vederea, am făcut aceste reflexiuni asupra ei. Ele, cred, că va lumina pre mulți asupra luminei celei ade-vărate,—Dumnezeu căruia lumină curată și îngrijită tre-bue a i se aduce, prinos ales, din inimă curată, izvo-rând din iubire curată, cu frică și cutremur, căci mare și atot puternic este Acela căruia i se aduce jertfa.

Drag. Demetrescu.

ORDINEA SCAUNELOR PATRIARHATELOR ¹⁾.

de

NIL DOXAPATRI.

Sciere făcută de Nil Arhimandritul, după ordinul și prea nobilului Rege Roger despre cele cinci tronuri Patriarhale și a Arhiepiscopilor, Mitropoliților de sub ei, cum și a Episcopilor de sub ei, precum și a diecesilor sau circumscricțiilor fiecărui tron patriarhal, deasemenea și când s'au instituit fiecare tron patriarhal, cum și a ordinei lor și a numirei speciale a fiecăria și locul cui țin. S'a scris la anul 7651=1143, Indictionul a 6.

Prea nobile al meu Domn, în cestiunea ce mi-ați scris pe când eram în Castelul Panorm, îmi aduc aminte că am răspuns la cerirea Voastră, dar nu așa pe larg, după cum mă întrebați acum. Acum însă multe fiind cestiunile asupra cărora mă întrebați este nevoie și de o expunere mai pe larg a cestiunei. Deacea uitând orce osteneală, căci aceasta este o datorie indispensabilă ce vă datoresc, împlinesc din tot sufletul ordinul, pre esceleță, ce mi-ați impus; apoi după îndemnul sfântului meu părinte, mă voi încerca în scurt, cât îmi va fi mie cu puțință a vă

¹⁾ Varia sacra seu silloge variorum opusculorum graecorum ad rem ecclesiasticam spectantium. Cura et studio Stephani le Moyne. Tomus primus. Lugd. Batavorum—1685. Așa-i titlul cărței din care traduc din grecește.

presentă cu claritate prin scris toate cele ce mi s'au impus; suficientă este și aceasta.

De cătră vechii istorici înțelepți și Geografi tot pământul se împărția în trei continente (pe atunci atâta se cunoștea); adică în Asia orientală, în Europa, adică în Apus și în Libia (Africa); din care cauză astfel s'a numit fiecare continent, nu este timpul acum a vorbi. Deci cele mari patru împărății, pe care le-a prezis profetul Daniil, două au fost în Asia, cea întâia a Babilonenilor, a Asirienilor și a Mezilor, iar după aceasta apoi a Perșilor. Iar celelalte două sânt în Europa, cea a treia a Macedonenilor, iar cea a patra și ultima, cea mai mare decât toate, a fost cea a Romanilor. Au mai fost și în alte deosebite locuri mari împărății și domnii a parte, ca în Egipt, în Ierusalim și în alte locuri. Când însă s'a născut Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos în al 42 an al împărăției lui August Cezar, care a fost cel întâiu monarh la Roma, s'a făcut recesimentul a toată lumea, iar după Înălțarea Domnului la ceruri prea înțelepții Apostoli au percurt toată lumea ș'au predicat în ea Credința pioasă și adevărată. Era în adevăr necesar ca nu cu trecerea lor din viață să nu se stingă și predica Credinței, ci că trebuia să rămână și să se întindă până la sfârșitul veacurilor și încă să se propage de cătră ceice au succedat la scaunele acelorora. De aceia umblând (parcurend) prin localități institueau în ele bărbați demni și credincioși și puternici în credință pentru toată societatea (comunitatea) pioasă. Așa Apostolul Petru zice, mai întâiu dintre toate orașele păgâne cei întâi au crezut cei din Antiohia Cele-Siriei; fiind cea mai însemnată aceasta dintre toate cetățile din Asia și din Orient; a instituit Biserica și în locul său Episcop a hirotonisit în ea pe Evodiu și a plecat la Roma, împărăteasa pe atunci a tuturor Orașelor, ce sta mai pre sus de toate orașele din Europa, și acolo a instituit Biserica

ș'a pus în ea Episcop pe Lin, după cum spun unii, el ar fi găsit atunci pe Lin așezat de sfântul Pavel, și el admițându'l, iar după moartea lui Lin a pus Episcop pe Xist, apoi după el pe Climent, și așa în cele două continente ale lumii, adică în Asia și Europa, în cetățile cele mai importante, el mai întâiu fiind Episcop, iar în locul său a așezat pe alții. S'au îngrijit însă și despre al treilea continent al lumii, despre Libia (Africa), ca să așeze și în ea un Episcop. Pentru acea din Roma trimite în Egipt și în Alexandria, cetatea cea mai însemnată în toată Libia pe Apostolul și Evanghelistul Marcu, care sosind în Alexandria a sădit Biserica luminând toată Libia. Dar și alți Apostoli în tot locul umblând și predicând au așezat Episcopi în fiecare oraș, în care instituea o comunitate creștină. Deci până la acest timp cei mai superiori erau cei amintiți trei, cel al *Asiei*, adică a tot Orientul, cel al *Antiohiei*, cel al *Europei* adică al *Apusului*, or al *Romei* și cel al *Libiei și Alexandriei*, sub care eră și toată Palestina în care-i și Ierusalimul. Căci și Palestina aparținea bisericește Libiei. În Ierusalim a rămas Episcop Apostolul Iacob, fratele Domnului așezat acolo de cătră însuș Domnul, deci eră supus Ierusalimul sub Libia. Ținea sub sine cel al Romei toată Europa până la confiniile Mazei, a Galilor, a Spaniei, a Franciei, a Illiricului până la Gadire și până la coloanele lui Iracliu, având la apusul soarelui Oceanul, unde sânt ape moarte și mlăștinoase, în care este insulă și marginea mărilor Oceanice și sânt mulțime nenumărată de Creștini, până la Ravena, Longobardia și Tessalonic, Slavii (Slavii?) și Avarii și Sciții până la fluviul Dunărea; până aicea ținea confiniile eclesiastice, apoi Mangaria și părțile despre Apus și țara Siciliei și a Calabriei, în care suflă vânturile nordului, Persia, Horsei, zefirul, Occidentul, Libonotul și tot pământul apusului până la Bizanț, și insulele din mijloc toate, precum Sardinia.

Sicilia, Creta, Eubea, și însăș Maiorca și Peloponezul, Ellada toată și eparhiile toate ale Europei, ale Spaniei și ale Galiei de sus și părțile cele de peste munții Alpi, iusurile Britaniee până la apusul Oceanului și Gadire și Coloanele lui Iracliu cum și Galia de jos, care sânt Italice adică Lombardia, și ceeace acum să cheamă Longobardia și Apulia și Calabria și toată Campania. Dar și Eparhia Vizaciei, în care-i Cartagena și Mauritania și Veneția și eparhiile până la sânul adriatic, precum Panonia, și tot Illiricul, Macedonia și Tracia unde-i Bizanțul și toate acele părți apusene erau sub Roma.

Iară Antiohia ținea toată Asia și Orientul și însăș India, unde și până acum hirotonind pe Catholic îl trimite pe cel numit Romoghireus și chiar Persia, ba încă și Babilonia, ce acum se numește Bugda, și acolo trimite cel al Antiohiei pe Catholic în Irinupolin zis Irinupoleos cum și Armeniile și Avazghia și Iviria și Midia și țara Haldeilor și Parția și pe Elamiți și Mesopotamia. Are astăzi douăzeci de Metropolii:

- 1) Cea a Tirului, care are sub ea 13 Episcopate.
- 2) Cea a Tarsului, care are sub ea 6 Episcopate.
- 3) Cea a Edesei, care are sub ea 11.
- 4) Cea a Apamiei, care are sub ea 7.
- 5) Cea a Ierapolei, care are sub ea 9.
- 6) Cea a Vastrei, care are sub ea 20.
- 7) Cea a Zarvului, care are sub ea 9.
- 8) Cea a Selevchiei Isavaiei, care are sub ea 24.
- 9) Cea a Damascului, care are sub ea 11.
- 10) Cea a Amidei, care are sub ea 8.
- 11) Cea a Sergiupolei, care are sub ea 5.
- 12) Cea a Darasei, care are sub ea 10.
- 13) Cea a Emesei, care are sub ea 4.

Are încă Antiohia și alte Metropolii, neavând sub ele Episcopi, care sânt 8 la număr, aceste Episcopii erau supuse altor Metropolii, dar s'au onorat a avea și aceste Me-

tropolii și să supun nu Mitropoliților, ci însuș Patriarhului Antiohiei, și sunt autocefale ca celelalte Metropolii. Deci pentru că au fost Episcopate n'au sub ele Episcopi ca celelalte Metropolii. Aceste Metropolii sânt opt: 1) a Viretului 2) a Iliupoliei, care s'au rupt dela scaunul Damascului. 3) a Laodichiei. 4) a Samosatelor. 5) a Martiropoliei. 6) a Mompsuestiei. 7) a Adanei. 8) a Pampiopoleiei. Mai are Antiohia și Arhiepiscopate opt: 1) Veria. 2) Halcedonul. 3) Agavala. 4) Cea a Seleuciei Periei. 5) Anasartha, care se numește Teodoropolin. 6) Palton. 7) Gavolă. 8) Valaam, care are și Arhiepiscopii sărace și libere cinci: 1) Salami. 2) Vereia. 3) Basan. 4. Agatha. 5) a Varcuselor. Toate aceste Biserici sunt sub scaunul Antiohiei, pentru că are sub ea multe provincii și cetăți, cum am zis. Pe lângă Varilona și Iberia și Persia la provincia Celesiriei, cea dintăiu, unde este Antiohia, și cea de adouă și Cilicia și Isavria unde este și provincia Eufrației și a Aghiopoliei și a Teodosiadei a Savriei Mesapotamei s'au a patra Armenie și margenele muntelui Siriei și Persiei, ba încă are și alte provincii diferite și întinderi nu puține. Ținea la început până la Halcedon din fața Bizanțului, acum Constantinopol din Propontida, unde este și zisul Damalon. Era așezată o Vițică de marmură pusă pe columnă. Deci posedă or stăpâneă și Antiohia toate acestea locuri. Iar Alexandria ținea toată Libia și Etiopia și până la Marmara și Tripolia Africei și tot Egiptul și Palestina, unde-i Ierusalimul. Are și aceasta provincii diferite și 23 de Metropolii. Întăia provincie Stamnica primă unde-i întăia Metropolie Pelusia, are și dierite Episcopate; și a doua provincie Stamnica în care este Metropolia a doua Leondo, ce are deosebite Episcopate și întăia provincie a Egiptului unde e și Alexandria capul tuturor; apoi a doua provincie a Egiptului și provincia Arcadie, unde-i a treia Metropolă Oxirihul, având diferite Epis-

copii și a doua provincie Thebaida unde-i a cincea Metropolie a Ptolemaidei ce are sub ea Episcopate diferite și Provincia Libia în care este Metropolă Derca, având și unele Episcopate. Încă are și altă Metropolie Alexandria a șaptea, cea a Mariatului. Al optulea Tunisul în a șaptea gură a Nilului, căci Nilul are șapte guri, în care sânt diferite orașe. Aceste opt Metropolii ale Alexandriei, având diferite Episcopate sub ele. Sânt și opt Metropolii altele, neavând sub ele episcopate: Acestea sânt: Damiatele, Suta cea amărei Roșii, Farun și Ais, la un loc treisprezece. Avea Alexandria și alte scaune multe, dar după ce s'au întâmplat erezia lui Sevor, s'au răpit de Severiani după cum avea și stăpânirea (ținerea) a tot Ierusalimul și chiar Ierusalimul și toate scaunele ce stau acum în diecesa scaunului Ierusalimului. Avea atunci și toată Palestina cum am zis și alte provincii, ținea încă provincia Libiei Pendapol, și provincia Tripolie Barbariei, în cât din această cauză să desleagă și discuția dintre Alexandria și Cartagena. Căci sânt două Tripole, una sub Orient, care este a treisprezecea Episcopie a Tirului sub Eparhia Feniciei megieșite de mare, iar Tirul cum s'a zis este întâia Metropolă a Antiohiei. Aceasta este deci o Tripolis, alta Tripolis sub administrația Egiptului și Libia cea zisă Barbarică, supusă Alexandriei, nu de la începutul ei, căci nu-i Metropolie, ci episcopie supusă unei Metropolii din ale Alexandriei. În zadar o reclamă cel al Cartagenii cel supus celui întâiu al Europei, adică celui al Romei. Intre acestea și locurile scaunului Alexandriei sau a Libiei ba încă și tot Orientul se chema Asia și tot Apusul Europa. Dar sânt unele locuri ale Orientului care în special întrebuițară numile de Asia, ca Efesul în Trachisia și Sivna și celelalte orașe cari vom arăta în urmă. Deaseminea și în Apus sânt țări care întrebuițară numirea de Europa, ca Iraclia din Tracia, aproape de Constantinopol.

Deasemenea și în Libia sânt unele țări numindu-se în special Libise, ca provincia Libiei Pendapolei cum am zis mai sus. De acea cum socot în special au întrebuițat aceste numiri comune, pentru că de acolo se începe fiecare parte, adică Europeană din Tracia, Asiatică din Trachisia asemenea și libanică din Pendapol.

Administrează Roma Alexandria și Antiohia circumscriptiile lor (ἐνορίας) ast-fel: Nimeni dintre cei trei nu îndrăznește să se amestice în circumscripțiunea patriarhală a altuia, nici să hirotoniască, nici să administreze ierarhic. Fiecare din ei ș'au împărțit circumscripția lor în Exarhate, în Metropole, Arhiepiscopate și în Episcopate. Căci li era imposibil lor, prin ei însuși, să administreze toată circumscripția lor și să aleagă Episcopi, să-i hirotoniască, să-i examineze și să-i judece și să facă cercetări din cauza îndepărtării. Pentru acea în provinciile cele mai importante și în țări (localități) au creat Exarhi, iar în alte provincii în fiecare din ele au făcut un Metropolit și fiindcă în o provincie sânt mai multe orașe, pe una o au făcut Metropolie, cum s'a zis, orașul cel mai de seamă din toată provincia, ca și cum ar fi mama orașelor din acea provincie. De acea și pe Arhiereul din ea l'au numit Metropolit. Iar în orașele cele mai mici au făcut Episcopi. Iar dacă unele orașe din acea provincie erau și orașe mai mari, cu puțin mai mici decât întâiul oraș, pe acele orașe le-au făcut Arhiepiscopate, care n'aveau episcopate sub ele, căci două Metropolii în o Provincie s'a judecat că nu se cuvine să fie; de nu cumva după acea prin liberalitatea Împărătească se rumpea o Episcopie dela un Metropolit și se cinstea de cătră Împărat cu titlul de Metropolie sau Arhiepiscopie, pentru virtuțile Episcopului timpului aceluia. Și aceasta atunci se numește Metropolie, deși n'are alte orașe sub ea, cărora să le fie Metropolă. Deci Exarhii Provinciilor aveau oarecum sub ei pe Me-

tropoliți și-i hirotonisau pe aceștia, de asemenea și pe Arhiepiscopi, și-i judecau, iar Metropoliții pe Episcopii de sub ei. Exarhii însă fiecare era supus șefului propriu (Patriarhului) ca scaunului celui mai înalt, toți aceștia însă și Arhiepiscopii și Episcopii erau supuși fiecare tronului celui mai mare, și dacă nu le plăceau judecățile Exarhilor, Metropoliții și Arhiepiscopii și Episcopii Metropoliților apelau la cel mai mare (scaun). Iar Episcopii la Exarhi și de la aceștia la cel mai înalt scaun, dacă voiau aceasta. Până acum și Exarhii se numesc Arhiepiscopi. Ne rămâne să spunem cum aceste trei Mari Biserici administrau toate Bisericile de sub ele, Adică: Roma, Alexandria și Antiohia și cum asemenea cu ele s'au făcut și celelalte două Biserici, cea a Constantinopolului și cea a Eliei, adică a Ierusalimului. Elia s'a chemat în urmă Ierusalimul, dela Elia Adrian, Cezarul Romei. Căci acesta apoi iarăș după Vespasian și Titu au distrus Ierusalimul, pentru că din nou s'au revoltat Iudeii, supărându-se pe ei, i'a împrăștiat peste tot pământul, vânzându-i pe preț de nimica și ordonând ca pe fiecare iudeu să'l vândă pentru puțină valoare și orașul reînoidu-l și templul reconstruindu-l a numit orașul cu numele său și templul, în care a așezat icoana (persoana) sa proprie spre închinare, cu adevărat urăciune a pustiiri. Și a ordonat ca orașul să se numească după numele său Elia.

După aceasta s'a onorat și scaunul Ierusalimului, detrăgându-se dela circumscripția și autoritatea Alexandriei și s'a declarat autocefal și cap (șef) și deopotrivă onorat cu cele trei scaune, dar s'au așezat după cel al Antiohiei să se cinstească, să se înscrie în diptihe și să stea în scaun. S'a numit și acesta Patriarh al Ierusalimului, deși mai înainte eră Episcop al Cesariei Palestinei, căci Palestina aveă Metropolă Cezaria sub care sta episcopia Ierusalimului, fiind sub ea; aveă însă și alte Metropolii ce aveau

sub ele diferite Episcopate, cum Schitopolul, al doilea eră Basan, a treia Petra, a patra Bostra sau Arabia. Are și Episcopii autocefale 25, care n'au sub ele Episcopate și se supun tronului Ierusalimului. 1) Orașul Gheorgiu, sau Diospol, 2) Ascalonul, 3) Iope, 4) Gaza, 5) Antidon, 6) Dioclitianopoleos, 7) Neapoleos, 8) Sevasta, 9) Iordanul, 10) Tiberiada, 11) Diochesaria, 12) Maximianupole, 13) Capetoliada, 14) Mira, 15) Gadara, 16) Nazaretul, 17) Muntele Taborului, 18) Chiriacopol, 19) Adria, 20) Gavala, 21) Elia, 22) Faras, 23) Elenupole, 24) Muntele Sinai.

Au rămas dar aceste patru mari Biserici, a Romei, a Alexandriei numindu-se papi șefii amândurora, apoi a Antiohiei și după el al Ierusalimului, numindu-se fiecare Patriarh. Toți Episcopii cu nume comun se numeau și Arhieri și părinți fie mai mari sau mai mici; dar s'au admis ca cei trei dintăiu Patriarhi să se numească Papi, adică părinți. Căci Papă se explică părinte, dar se vor chema și Arhiepiscopi. Cu toate acestea din obiceiul vechiu cel al Romei se chemă în special Papă, precum și al Alexandriei Papă, iar cel al Antiohiei se numește Patriarh a tot Orientul, după obiceiul predominant dela început. S'a numit Patriarh și cel al Ierusalimului și care mai înainte a fost Episcop al Chesariei Palestinei. Căci canonul al șaselea a Sfântului și Ecumenicului Sinod din Nicea zice: «Obiceiurile vechi să se țină, cele din Egipt, Libia și Pendapol, așa că Episcopul Alexandriei să aibă autoritate asupra tuturor acestora, pentru că și Episcopului Romei îi este obicinuit aceasta. De asemenea și în Antiohia și în alte provincii să se păstreze prerogativele Bisericilor. În genere este clar aceasta, că dacă cineva fără socotința Metropolitului s'ar face Episcop, pe un asemenea marele Sinod a hotărît că nu trebuie să fie (socotit) Episcop». Iar canonul al șaptelea a acestui Sinod despre Elia sau Ierusalim zice: Fiindcă a predominat obiceiul și tradiția veche,

ca Episcopul Eliei să se cinstească, să aibă urmarea cinstei salvându-se Metropolei demnitatea aceluia. Ce este aceasta? Cezaria, după cum s'a spus, era Metropola Palestinei, Ierusalimul eră Episcopie, aceasta zice canonul, că nu prin aceea că Ierusalimul s'a făcut Patriarhie, pentru aceea să se micșureze acea onoare și să devină Episcopie, decăzând din demnitatea de Metropolie. Ci să rămână și așa Metropolie, dar sub Patriarhul de Ierusalim; îl va hirotonisi ca și mai înainte, cel al Chesariei pe Patriarhul Ierusalimului și va avea aceeași demnitate această Metropolie ne-ciuntită. Fiindcă și pe al Constantinopolului cel al Traciei din Iraclia Europei Mitropolit hirotonește pe patriarh, pentru că Bizantia a fost Episcopie a Iracliei și cel al Iracliei hirotonisă pe Episcopul Bizanțului, unde în urmă s'a zidit Constantinopolul. Pentru că canonul declară precis: hirotonisește cel al Iracliei pe cel al Constantinopolului. Dar despre aceasta în curând se va arăta, când vom vorbi despre tronul Constantinopolului, cum și acesta s'a onorat a fi Patriarhat. Sunt unele provincii, care nu stau sub autoritatea prea marilor tronuri, cum insula Ciprului, care a rămas autocefală cu totul, și nesupuse nici unui tron superior, ci este de sine stătătoare, pentru că s'a aflat în ea Apostolul Varnava având pe pieptul său sfânta Evanghelie a lui Marcu. În ea sunt 13 Episcopate preste care președe orașul numit Constanța; iar celelalte Chitiu, Amathus, Curion, Pamfi, Arsenoe, Sali, Lapith, Chirinea, Tamasos, Chithra, Trimith și Carpasos.

Asemenea Ciprului este autocefală, nesupusă nici unuia din tronurile superioare, ci devenită de sine stătătoare și hirotonit de proprii Episcopi și Bulgaria, nefiind din vechime Bulgaria. În urmă cucerită (țara) de către Bulgari se zice Bulgaria. A rămas și aceasta deci autocefală, pentru că prin autoritatea împărătească s'a luat din mâna Bulgarilor, adevă de către Impăratul Domnul Vasilie Porfiro-

genitul și n'a fost alăturată la Biserica Constantinopolului. De aceea și până acum Ciprul și Bulgaria își iau Episcopi dela împărat și se hirotonisesc de cătră proprii lor Episcopi, cum s'a spus, și se numesc Arhiepiscopi, ca autocefali. Are și Bulgaria Episcopii mai multe de treizeci, peste care stă orașul Ahris (Ohrida). Am zis destul și despre acestea. Deci când a trebuit să fie complet corpul Bisericeii, acăria cap este Hristos, căci tot corpul se conduce prin cele cinci simțiri, iar nu de patru, de aceea a economisit Sf. Spirit că Patriarhiile să fie cinci, care sunt un corp și o Biserică, având rațiunea celor cinci simțiri, cele cinci Patriarhate. Dupre cum orice corp viețuitor se conduce de cele cinci simțiri, iar dacă ar lipsi vr'o una din simțiri, corpul este nedesăvârșit; așa și Biserica lui Hristos, un corp fiind și una, întărită pe credința în Hristos Fiul lui Dumnezeu, se administrează de cătră cinci Patriarhate, ca de cătră cinci simțiri. Care Patriarhat ține rațiunea cutărei simțiri întâmplătoare, și care a alteia, nu-i timpul s'o spunem acum. Deci dacă a trebuit să fie cinci Patriarhate pentru rațiunea zisă, de aceea a îndemnat Spiritul Sfânt pe Sfântul și Ecumenicul Sinod al II-lea din Constantinopol, ce s'a adunat contra lui Macedonie pnevmatomahul pe timpul Impărăției Marelui Teodosie, fiind prezenți Arhieriei din Ispania cum și cei mai superiori ai Tronurilor de față, adică Damasie, Papa Romei, al Alexandriei, al Ierusalimului și al Antiohiei au hotărât prin canon, ca să aibă și Constantinopolul prerogativele egale cu Roma cea mai bătrână. Zice deci canonul al III al acestui Sinod: Ca Episcopul Constantinopolului să aibă prerogativele de onoare după Episcopul Romei, pentru că este ea Romă Nouă.

Tot așa și Sinodul al IV din Halcedon întrunindu-se dispun numărul trebuitor de provincii, care să fie supuse lui, a amintit și cuvântul și cauza ca binecuvântată, zice canonul al XXVIII a acestui sfânt Sinod: Pretutindenea

urmând hotărârilor sfinților părinți și cetindu-se acum canonul celor 150 de iubitori de Dumnezeu Episcopi ce s'au adunat pe timpul demnului de amintire Marelui Teodosie, ce a fost împărat în împărăteasca cetate a Constantinopolului Noua-Romă au recunoscut și noi tot aceeași hotărâm și votăm despre prerogativele acestei prea sfinte Biserici a Constantinopolului Roma-Nouă. Căci și tronului Romei mai bătrâne pentru că acel oraș împărăția, părinții iau dat de bună seamă prerogativele. Deci pentru acest scop mișcându-se și cei 150 de iubitori de Dumnezeu Episcopi au recunoscut egale prerogative prea sfințitului Tron al Romei-Noue, de bună seamă judecând că cinstindu-se orașul cu împărăție și Senat să aibă egale prerogative cu Roma mai veche și în cele bisericesti afaceri să se mărească ca aceea, adoua fiind după aceea. În cât Metropoliții Pontului, ai Asiei și ai diecesei Traciei singuri, încă și Episcopii din părțile barbare a dieceselor amintite să se hirotonisească de cătră zisul Tron prea sfânt al prea sfintei Biserici a Constantinopolului, adică fiecare Metropolit a amintitelor diecese cu Episcopii Eparhiei să hirotonească pe Episcopii Eparhiei, după cum dispun Dumnezeuștele canoane să se hirotonisească și se supun Metropoliții a amintitelor diecese cătră Arhiepiscopul Constantinopolului, fiind voturile conglăsuitoare, după obicei făcându-se și referindu-i-se spre cunoștința sa.

(Va urmă).

C. Erbiceanu

LUMÂNĂRILE DE CEARĂ CURATĂ.

I.

Chestiunea lumânărilor de ceară, ce se întrebuițează la diferitele servicii religioase ale bisericii noastre ortodoxe preocupă de multă vreme pe Sfântul Sinod și pe pioșii creștini. S'a constatat, că se fabrică în loc de lumânări de ceară curată de albine, lumânări falșificate cu *parafină* și cu *colofon* și pe lângă aceasta arderea nu se poate face complet și fără fum din pricina fitilului și fiindcă nu e proporție între fitil și masa ce-l înconjoară. Intrebuițarea lumânărilor de ceară, fabricate în asemenea condițiuni păcătuește contra ideii religioase, contra igienii și din punct de vedere al averii bisericesti și al economiei naționale. După vederile noastre religioase nu se poate aduce ca jertfă la altar decât ce e curat și lumina produsă de lumânarea de ceară de albină e considerată ca cea mai curată, albina fiind un simbol al virginătății și al curățeniei perfecte. Afară de aceasta se cuvine ca credincioșii să stea într'o atmosferă curată și sănătoasă, iar nu ca acum într'o atmosferă aproape de nesuferit. La sărbătorile mari, când bisericile noastre sunt pline de credincioși, am văzut multe persoane, cărora le-a venit rău din pricina fumului produs

de lumânările falsificate. S'a întâmplat aceasta și A. S. R. Principesei Maria și Principelui Carol!

Dar nu e numai atât. Fumul produs de asemenea lumânări a stricat pictura bisericilor noastre și poleiala obiectelor sfinte. Pictura și obiectele bisericești aurite sau argintate reprezintă o avere, care se distruge sau se alterează prin tolerarea unei specule josnice și nepermisă! Sunt biserici, monumente istorice, unde pictura formă o adevărată podoabă artistică, de mare preț, și care acum numai poate fi refăcută, orice mijloace s'ar întrebuiți și ori câte jertfe s'ar face!

Și pe deasupra tuturor acestora mai vine și lăsarea în părăsire a apiculturii, un mic izvor de bogăție, fără multă muncă și cheltuială. O țară agricolă și cu o floră cum e a noastră, e cea mai bine înzestrată de la Dumnezeu pentru cultivarea și prosperarea Apiculturii. Sunt dintr'un județ care are drept marcă o albină, tocmai pentru răspândita și îngrijita cultivare a albinilor în vremuri. În satul meu natural cu o populație de peste una sută familii în copilăria mea se aflau aproape trei mii stupi cu albine. Astăzi nu știu dacă se mai găsesc două sau trei sute de stupi. Știința modernă a găsit mijlocul de a distruge aproape apicultura de la care aveam odinioară ceară curată și mierea cea delicioasă și sănătoasă.

Iată relele ce decurg din fabricarea de lumânări de ceară falsificată!

II.

Sfântul Sinod îngrijat de această stare de lucruri a luat diferite hotărâri privitoare la chipul de fabricare al lumânărilor de ceară. A intervenit în mai multe rânduri atât la ministerul de domenii, cât și la cel de interne pentru controlarea de aproape a fabricațiunii lumânărilor de ceară și pentru oprirea fraudei. Mai mult: Sfântul Sinod a în-

tocmit în anul 1874 și un proiect de regulament privitor la această chestiune, rămas însă nesancționat până astăzi. S'a cerut chiar monopolul de către stat a lumânărilor de ceară ca un mijloc pentru plata personalului clerical. Toate încercările însă au fost zadarnice! Din contra, lumânările se falsificau din ce în ce mai mult!

De abia în anul 1904 actualul domn ministru al Cultelor și Instrucțiunii a depus pe biroul Camerei un proiect de lege privitor la modul de fabricare al lumânărilor de ceară destinate serviciului religios. Prin acest proiect de lege se stabiliă odată tot ce priviă această chestiune atât de importantă și atât de mult discutată. Din împrejurări, proiectul acesta n'a putut deveni lege. În 1906, fostul ministru al Cultelor și Instrucțiunii, d-nul Mih. Vlădescu a depus și domnia sa un proiect de lege asupra lumânărilor de ceară și a avut norocul să-l vadă transformat în lege. Această lege a fost sancționată cu decretul regal No. 817 din 24 Februarie 1906 și publicată în Monitorul oficial No. 262 din 26 Februarie 1906.

III.

Legea aceasta, atât de mult așteptată de oamenii Bisericii noastre, n'a putut fi aplicată în întregime. Ba chiar, în urma nenorocirilor din Martie 1907, a trebuit să fie suspendată de către Ministerul de finanțe în ceea ce privește partea fiscală.

Iată neajunsurile acestei legi.

Se pun două taxe: Una pe fabricant și alta pe vânzător. Toată lumea înțelege să plătiască fabricantul, dar de ce să mai plătiască și vânzătorul? Din pricina aceasta micii vânzători au dispărut, pentru că nu puteau să plătiască și au rămas numai marii vânzători sau mai bine zis marii fabricanți și vânzători în acelaș timp. Prin ur-

mare s'a creeat, fără voie, un fel de monopol pentru marii fabricanți.

La țară vânzătorii de lumânări și de alte lucruri în satele cu o populațiune dela 2000 locuitori în jos, trebuiau să plătiască o taxă de 25 lei anual. Ce se întâmplă însă? Acești vânzători nu putiau să vândă nici atât ca să poată plăti taxa și de aceea s'au și lipsit de a mai vinde lumânări. De unde puteau să cumpere însă credincioșii din satele îndepărtate de orașe și târguri și în deosebi în cazuri de nevoi urgente? De aci plângeri peste plângeri!

Un aliniat din articolul 3 sună astfel: «Pangarurile se mențin pe la biserici, dar dreptul de a vinde lumânări la biserică se va da prin licitație fabricanților și vânzătorilor de lumânări, care au anume permisiune dată de Camera de comerț și industrie respectivă».

Taxa pentru acei, care țineau pangarurile variă între 200 și 25 lei potrivit art. 3, al. c—i.

Mai întâiu, faptul de a se arenda pangarurile n'a fost o dispozițiune fericită pentru mai multe motive și al doilea taxa prea mare și nepotrivită au făcut ca aproape jumătate din pangarurile bisericesti să dispară. Și a fost un rău și pentru biserică și pentru credincioși! Pentru biserică, fiindcă cu micul venit din pangar se puteau face îmbunătățiri materiale; pentru credincioși, fiindcă nu mai aveau la îndemână lumânări, când veniau la biserică.

Prin urmare, partea finală prea exagerată a legii a dat naștere la plângeri, ce au făcut ca legea să fie suspendată!

Dar mai e încă ceva. Nu s'au luat prin lege toate măsurile pentru ca arderea lumânărilor să se facă deplin și să nu mai producă *fum* și *miros*. Nu s'a luat nici o măsură în cea ce privește *fitilul*, care trebuie anume preparat și pentru că între el și masa ce'l înconjoară trebuie să existe proporția necesară, căci numai atunci se poate face arderea completă și nu se mai produce fum.

Afară de aceasta redacția art. 4 e prea largă ca să nu se dea loc la fraudă. Iată coprinsul acestui articol: «Fabricarea lumânărilor de ceară adevărată de albine pentru uzul personal al omului în casa sa, sau în biserică, rămâne liber și nesupus la taxele prevăzute prin această lege». Articolul acesta tormează porțița pentru ori și ce fraudă, fiindcă nu rămâne nici un mijloc de control sau cel puțin controlul e aproape imposibil.

IV.

Pentru motivele expuse mai sus, D-nul Sp. Haret, ministrul Cultelor și Instrucțiunii a fost nevoit să depună în luna Ianuarie a. c. pe biroul Camerei, *un nou proiect de lege pentru fabricarea și vânzarea lumânărilor de ceară*. Proiectul acesta a fost admis de Cameră și poate când apar aceste rânduri va fi admis și de Senat.

Care este economia acestei legi nouă și în ce constau îmbunătățirile aduse față de legea încă în vigoare?

Mai întâiu, pe lângă că nu se pot fabrica lumânări pentru serviciile religioase decât din ceară adevărată de albine, fără nici un amestec de alte materii, să mai cere, *ca lumânarea să aibă fitilul piroforizat și în dimensiile reclamate de diametrul lumânării pentru a se asigura arderea completă*. Prin urmare, s'a introdus în noua lege și chestia fitilului, neprevăzută în legea din 1906.

S'a prevăzut pentru înlesnirea controlului ca fiecare fabricant să aplice direct pe fiecare lumânare o stampilă conținând numele fabricantului și locul fabricației. Și în caz, când Casa Bisericii ar constată că prin aplicarea directă a stampilei pe lumânările de un diametru mai mic ca un centimetru, stampilarea devine indescifrabilă, ea va avea facultatea să impună fabricantilor punerea stampilei pe niște banderole, care să fie lipite la fiecare lumânare. S'a lăsat la țară dreptul, ca sătenii să poată face mânărlu

de ceară adevărată de albine pentru uzul personal în casă sau în biserică, însă numai până la anumite dimensiuni.

Prin noua lege s'a suprimat ori și ce taxă, fie pe fabricanți, fie pe vânzători. Nu s'a urmărit deci nici un venit material pentru Casa Bisericii, ci numai un profit moral. Și ce profit mai mare vrei, ca reînvierea apiculturii în țară, ca păstrarea picturilor bisericesti și ca apărarea sănătății credincioșilor?...

Totul atârnă dela serioasa aplicare a legii. Dacă se va reuși să se înlătore fraudă, atunci scopul e ajuns. Și din parte-ne nu dorim decât atingerea scopului și anume: să nu mai avem în bisericile noastre decât lumânări de ceară curată de albine.

G...

CIPRIAN

(Vezi Biserica Ortodoxă Română an. XXXI No. 10.)

După ce Ciprian dovedise că, spre a combate învățătura creștină, păgânii, în loc de a aduce argumente convingătoare, inventează tot felul de chinuri spre a tortura pe aceia, cari sunt creștini; după ce arătase că păgânii se închină la niște închipuiri, ascultând de diavoli, cari 'i îndeamnă la aceasta; după ce, mai departe, indicase păgânilor că n'au nici cea mai elementară judecată în cele ce fac, de oarece se închină la ceea ce nu este și se supun la diavoli, cari tremură de puterea creștinilor; după toate acestea, sfântul Părinte, le arată că ei trebuie a se închină lui Dumnezeu și a încetă cu adorarea zeilor. Numai așa vor urmă dreptei judecăți și vor avea cu ei și adevărul, pe care, până acum, nu'l au, tocmai pentru motivele pe care autorul le-a arătat până aci. Și să nu fie în eroare chiar asupra rălelor de care ei sufăr. Aceste răle sunt provocate tot de ei, tot de nedreapta lor credință și de nelegiuita lor pornire contra adevăratului Dumnezeu și a acelor cari se închină lui. Căci nu poate Dumnezeu să lase nepedepsite cruzimile cu care păgânii persecută pe creștini.

Dar creștinii, contra cărora se îndreaptă toată furia păgână, sufăr și sufăr cu curaj, deși nu sunt vinovați, pe

când păgânii, vinovați cum sunt, nu fac alt decât se jelesc, ceea ce 'i arată cât sunt de slabi și neputincioși. De aci și situația creștinilor este cu totul alta de cât a păgânilor și din punct de vedere a rălelor ce bântue lumea în acest timp. Păgânii, cari n'au nici cunoștința adevăratului Dumnezeu, nici fac fapte ce i-ar arăta că sunt în ceva îndrumați pe calea cea bună, nu se pot aștepta decât la răle atât aci—pe pământ—cât și în ceriu. Creștinii însă, cari știu ceea ce trebuie să știe, cari fac cele ce le spune credința lor, îndură toate cu nădejdea unei vieți fericite și eterne. Și dacă și creștinii sunt loviți de unele rele fizice, acestea sunt, spune sfântul Părinte, un semn al dragostei lui Dumnezeu, care pe unii 'i cearcă spre a le întări credința, pe alții 'i chiamă la el, ca cu o oră mai înainte să se bucure că au scăpat de lupta de aci.

Se bucură păgânii că pot acuză și prigonii pe creștini. Bucuria aceasta nici nu 'i scapă de starea în care se află, nici nu le dă prilejul de a eși din rău și a se îndreptă și merge pe calea binelui. Pe ei nu 'i așteaptă, la ziua judecării, decât pedeapsa cea grozavă, ce este hotărâtă tuturor acelora, cari servesc diavolilor și îngerilor lui. Creștinii însă, mântuiți prin sângele Mântuitorului Hristos, se vor bucură de fericirea veșnică.

Cu drept cuvânt, zice Ciprian, numai o judecată oarbă și ne-roadă a unui om ușurel arată acea trândăvie și inerție a spiritului de a nu veni dela întunerec la lumină și a nu voi a primi speranța nemuririi și legat de lanțurile morții veșnice, nu se teme de Dumnezeu care însă amenință și zice: *Cel ce jertfește zeilor, ca moarte să piară, fără numai Domnului*“ (II Moisi XXII, 20). Și în alt loc: „*Și s'au închinat celor făcute de degetele lor. Și s'a plecat omul și s'a smerit bărbatul, și nu voiu ierta lor*“. Și de ce te smerești și te pleci înaintea unor zei falși? De ce te închini înaintea unor icoane oarbe și făcute din pământ? Spre a îndreptă atenția păgânului la dreapta înțelegere, Ciprian 'i aduce aminte că Dumnezeu l'a creiat în deosebire de celelalte animale, care caută spre pământ, cu privirea îndreptată spre ceriu, spre Dumnezeu

De aceea acolo îi spune să privească, acolo să-și îndrepte ochii, în înălțime să caute pe Dumnezeu. Spre a se putea eliberă de cele de jos să-și rădăce ochii spre înălțime și spre cele cerești. De ce te arunci spre târâre pe pământ cu șarpele pe care tu 'l onorezi? De ce cazii în ruina diavolului prin el și cu el? Păstrează înălțimea cu care te-ai născut, rămâi așa cum te-a creat Dumnezeu și cu direcția feței și a corpului tău îndreaptă și sufletul tău în sus. Spre a putea cunoaște pe Dumnezeu, cunoaște-te mai întâi pe tine însuși. Părăsește imaginile zeilor, pe care le-a inventat închipuirea omenească, îndreaptă-te spre Dumnezeu, care te ajută, dacă tu 'l chiami pe el, crede în Hristos care a fost trimis de Tatăl spre reînvierea și restatornicirea noastră. Incetează de a păgubi pe servitorii lui Dumnezeu și ai lui Hristos cu prigonirile tale, cari dacă se vor păgubi, iau spre apărare judecata lui Dumnezeu. De aci se înțelege de ce nici unul dintre noi nu contrazice, dacă este atacat, nici nu se răzbună contra brutalităților voastre nedrepte, deși poporul nostru pretutindeni este numeros și tare. Siguranța în privința răzbunării viitoare ne face răbdători. Cei curați se supun făcătorilor de rele, cei nevinovați primesc pedepse și martirul cu convingerea constantă, că tot ceea ce noi suferim, nu rămâne nerăzbunat, și că cu cât este mai mare nedreptatea prigonirii, cu atât va fi mai dreaptă și mai grea răzbunarea pentru prigonire. Și nici odată nu este vr'o înălțare prin nelegiuirea celor fără Dumnezeu contra numelui nostru, fără ca ea să nu fie însoțită de răzbunarea divină.

Spre a nu zice nimic de vechile istorii și a nu aminti de loc pedepsele repetate spre apărarea adoratorilor lui Dumnezeu, avem o urmare nouă și o dovadă îndestulătoare, că de curând apărarea noastră fu urmată repede prin ruina afacerilor publice, prin pierderea averilor, prin pierderea de ostași, prin slăbirea armatei. Și să nu creadă nimeni că aceasta a urmat incidental, ori să bănuiască că a fost numai o simplă întâmplare, căci Scriptura dumnezeiască cu mult înaintea a spus și declarat: *„In ziua izbândirii voi răsplăti“* (V Moisi XXII, 35) și în alt loc: *„Na zi: Mă voi răzbună pe inimicii mei, ci așteaptă la Domnul ca să-ți vină spre ajutor“* (Prov. XX, 22). De unde urmează clar și lămurit că toate aceste cazuri constrângătoare nu vin din vina noastră, ci spre apărarea noastră, trimise fiind de mânia lui Dumnezeu.

Și să nu creadă nimeni că nu vor fi răzbunați creștinii prin aceste întâmplări, pentru că și ei par a fi atinși de unele din ele.

Greutățile lumii le simte ca pedeapsă acela care are în lume toată bucuria și splendoarea sa. Tremură și plânge acela, dacă 'i merge rău în viața temporală, căruia nu 'i poate merge bine în această viață, acela care culege aci jos toate roadele vieții, a cărui întreagă consolațiune aci pe pământ 'i este în unele plăceri și grații, pentru care însă când el se desparte de aci, nu 'i rămâne decât pedeapsa spre chinuire. Acelora însă cari au încredere în bunurile viitoare nu le cade dureros constrângerea răului de aci și de aceea nici nu ne supunem prin aceste contrarietăți, nici nu ne turburăm nici nu murmurăm când ni se aduce vr'o pagubă în avere și proprietate sau vr'o indispoziție a corpului. Viețuind mai mult în spirit de cât în corp, învingem prin tăria spiritului slăbiciunea corpului. Știm și avem încredere că noi ne întărim și probăm tocmai prin aceea cu care suntem pedepsiți și chinuiți. Credeți voi, întreabă mai departe Ciprian, că noi suferim din toate contrarietățile acestea la fel cu voi, când voi vedeți că ele nu sunt la fel suferite de voi și de noi? La voi domnește nerăbdarea ce vă face a vă arăta într'un strigăt și acuzare continuă; la noi domnește răbdarea constantă și supusă lui Dumnezeu ce din ce în ce se manifestă cu liniște și cu recunoștință către Dumnezeu. Răbdarea aceasta nu cere aci nici o bucurie și nici o fericire pentru ea, ci cu liniște și paciență și cu tărie, în timpul tuturor rălelor lumii revoltate, așteaptă ziua făgăduinții divine. Căci atât timp cât acest corp rămâne comun cu al celorlalți, trebuie să fie în mod necesar și împrejurările corporale comune. Și nu este nici o deosebire a neamului omenesc decât după ce ne separăm de aci din cele vremelnice. Suntem închiși deocamdată — buni și răi — în-lăuntru unei case, și ceea ce se petrece în-lăuntru unei casei, noi le suferim cu aceeaș soartă până ce vom fi împărțiți în locașurile ori ale morții veșnice sau ale vieții neperitoare, după ce timpul vremelniceii se va fi terminat. Iată de ce, spune Ciprian, situația voastră nu este egală și asemenea cu a noastră, deși noi, cât timp ne aflăm în acest corp, suntem atinși în acelaș fel cu voi de neplăcerile lumii și ale corpului. Căci dacă pedeapsa de aci stă în simțirea durerii, atunci este lămurit că nu ia parte la pedeapsa ta, acela care, după cum vezi, nu simte durere la fel cu tine.

În continuare Ciprian arată cum la creștini înflorește tăria speranței și puterea credinței și cum rămâne drept spiritul iar curajul neclintit chiar sub ruinele lumii decăzute. De asemenea arată cum răbdarea creștinilor este totdeauna veselă iar sufletul totdeauna

sigur în Dumnezeu, așa după cum sfântul Duh sfătuește și vorbește prin prooroci, întărind puterea speranței și a credinței noastre cu cuvinte cerești: „*Pentru că smochinul nu va rodi, și nu vor fi roduri în vii: minți-va lacrul maslinului, și câmpii nu vor face mâncare: lipsit-au dela mâncare oile, și nu vor fi boi lângă esle. Iar ea intru Domnul mă voiu bucură, veseli-mă-voiu de Dumnezeu mântuitorul meu*“ (Avacum III, 17—18). Un om al lui Dumnezeu, zice el, și un adorator al lui Dumnezeu va ramânea nesupărat în ispitele acestei lumi și ale vieții temporale apărat în adevărul speranței și întărit în puterea credinței. Poate viea amăgi și maslinul înșelă, poate iarba de secetă a se uscă, și câmpul însetat de apă să se usuce, ce strică însă acestea creștinilor, ce rău aduc servitorilor lui Dumnezeu, cari doresc paradisul, cari așteaptă toate mulțămirile și deplinătatea împărăției cerești? Creștinii saltă de bucurie în Domnul și sunt voioși și se bucură în Dumnezeul lor și sufăr cu curaj răul și greutatea lumii, pentru că ei privesc spre bunurile și fericirile viitoare. Spre a documenta aceasta, sfântul Părinte, arată că adoratorii adevăratului Dumnezeu—creștinii—cari după nașterea pământească sunt din nou creați în spirit și renăscuți, și nu mai viețuesc pentru lume ci pentru Dumnezeu, vor primi, după ce mai întâi vor ajunge la Dumnezeu, darurile și promisiunile lui Dumnezeu. Și cu toate acestea, zice mai departe, noi ne rugăm și prezentăm neîncetat rugăciuni pentru apărarea de inimi și pentru a ne da ploae cum și pentru micșorarea sau înlăturarea nenorocirilor. Deci să nu se măgulească nimeni că noi și cei necurați, adoratorii lui Dumnezeu și protivnicii în urma asemănării cărnii și a corpului în ceea ce privește osteneala vremelnică avem o soartă comună, spre a trage concluzia ca și când toate cele ce se petrec n'ar fi asupra voastră, căci acestea s'au vestit de mai înainte prin glasul lui Dumnezeu și asigurarea proorocilor. De aci cunoaștem că mânia lui Dumnezeu vine asupra celor nedreți și că nu vor lipsi nici prigoniri asupra noastră din partea oamenilor ce ne vor face rău, dar că după acestea va urmă ziua judecării prin care cei loviți vor fi răsbunați de cătră Dumnezeu.

Și cât de mare este ceea ce deocamdată s'a întâmplat pentru noi aci pe pământ! Ni s'a dat în oarecare măsură un exemplu, spre a putea cunoaște mânia Dumnezeului ce răzbună nedreptatea. Pentru viitor însă stă în perspectivă ziua judecării pe care o vestește sfânta Scriptură cu cuvintele dela Isaia XIII, 6 și 9: „*Plângeți, că aproape este ziua Domnului, și sfărâmare dela Dum-*

nezeu va veni. Că iată ziua Domnului vine nevindecată de mânie și de iuțime, ca să pue lumea pustie și să piarză pe păcătoși din trânsa“ Și iarăși la Maleachi IV, 1: „Iată vine ziua arzând ca un cuptor, și'i va arde pe ei, și toți cei de alt neam, și toți cei ce fac fără de lege vor fi trestie, și'i va aprinde pe ei ziua, care vine, zice Domnul atotțiitorul, și nu va rămânea dintru ei rădăcină, nici odraslă“. Vor fi aprinși și arși cei de alt neam, cum prevestește Domnul, adică streinii și necurații, aceia cari nu s'au renăscut spiritualmente nici s'au făcut fii ai lui Dumnezeu. Căci dacă nu vor putea scăpa, decât acei cari sunt renăscuți și sigilați cu semnul lui Hristos, aceasta o spune Dumnezeu într'un alt loc, când el, trimitând pe îngerii săi spre pustiirea lumii și nimicirea neamului omenesc, amenință la urmă mai tare, căci zice la Ezechiel IX, 5—6: „*Mergeți după el în cetate și tăeți, și nu cruțați cu ochii voștri, și nu vă milostiviți. Bătrân și tânăr și fecioară și prunci și femei omorâți până ce'i veți pierde, iar de tot cel ce are semn să nu vă atingeți*“. În alt loc spune Domnul ce înseamnă a avea semn și în ce parte anume a corpului, când zice tot la Ezechiel IX, 4: „*Treci prin mijlocul Ierusalimului și pune semn peste frunțile oamenilor celor ce suspină, și ale celor ce se necăjesc pentru toate fărădelegile, care se fac în mijlocul lor*“. La II Moisi XII, 13: Domnul dă mărturie că acest semn are referire la suferințele și sângele lui Hristos, și că vor rămânea toți aceia neatinși, la cari se va găsi acest semn: „*Și va fi sângele semn vouă pe casele, în care veți fi voi, și voi vedea sângele, și vă voi acoperi pe voi, și nu va fi întru voi rană, ca să nu periți, când 'i voi bate în pământul Egiptului*“. Și ceea ce închipuia mai înainte sacrificarea mielului, s'a îndeplinit în Hristos, când veni mai târziu adevărul. Și cum acolo, când Egiptenii fură bătuți, poporul judeu n'a putut scăpa de pierzare decât prin sângele și semnul mielului; tot așa, când lumea va fi pustiită și lovită, nu vor putea scăpa decât aceia, la cari se va afla sângele și semnul lui Hristos.

Indreptând atențiunea păgânului—și cu el a tuturor aderenților săi—la ceea ce este drept și real, sfântul Părinte cucerește terenul și'l lasă fără de răspuns. Acum are momentul favorabil de a spune păgânilor, că, față cu cele documentate, nu le rămâne decât să se întoarcă la adevăr,

să părăsească minciuna și nedreptatea, sfătuindu-i, cu alte cuvinte, a primi religiunea adevărată ce'i va scăpa de starea rea în care se află și'i va feri pe viitor de alte rele. Căci, zice Ciprian, cum de altfel mai spusese, că relele viitoare vor fi mai mari ca cele de azi, că pedeapsa din urmă va fi grea și eternă. Să nu se îndoiască păgânii de pedepsele veșnice ale infernului. Și să mai știe că, dacă aci pot încă să se mântuiască, după moarte nu vor mai putea face aceasta și din pedeapsa în care vor cădea, nimeni nu'i va putea scapa sau ajuta. Deci, când văd păgânii cele ce se petrec și cele ce'i amenință în viitor, nu le ramâne decât să se convertească la legea creștină. Și această convertire să nu întârzie, pentru că nu știu ziua morții, care, dacă 'i va găsi tot așa cum sunt, nu vor scăpa de îngrozitoarele pedepse ale iadului. Deci atât cât încă este timp, să se gândească și să se lepede de cele răle, să ceară botezul creștin și să intre astfel în biserica Mântuitorului Hristos, cu ale cărei daruri puse în ea de însuși Intemeietorul ei, vor putea să se îndrepte, să se mântuiască și să'și asigure viața de veci. Intrând în societatea creștină, făcându-se creștini, se vor bucura și ei—ca toți creștinii—de mărirea veșnică cu Mântuitorul Hristos. Și nu poate fi o bucurie și o mai mare mulțămire pentru cel ce părăsește viața aceasta, decât să'și asigure nemurirea și fericirea cerească.

Indreptați deci atențiunea voastră, pe cât mai este timp, la adevărata și veșnica mântuire, și întrucât sfârșitul lumii este aproape de tot, îndreptați inimile voastre spre Dumnezeu cu temere. Și sfântul Părinte le atrage atențiunea că în lume sunt și buni și răi după cum și la câmp și în locurile cele mai fructifere pe lângă grâne se află și neghină și buruene sălbatece. Iar dacă în lume sunt răle, le spune păgânilor de a nu zice, că acestea vin de acolo, că adoratorii lui Dumnezeu nu onorează zeei păgâni. Să știți că acestea se petrec pentru că voi faceți rele și ele sunt pedepsite de Dumnezeu. Dumnezeu vă pedepsește, căci dacă nu'l recunoaș-

teți din bunurile din lume, sa'l cunoașteți cel puțin prin plăgile ce trimite asupra-vă. Cu atât mai mult căutați pe Dumnezeu, cu cât este târziu, căci Dumnezeu sfătuește și zice prin prorocul Amos V, 6: „*Căutați pe Dumnezeu și va viețui sufletul vostru*“, după cum și Mantuitorul Hristos, venind în lume, învață și zice la Ioan XVII, 3: „*Căci aceasta este viața de veci, ca să te cunoască pe tine singurul și ad văratul Dumnezeu, și pe care tu l'ai trimis, pe Iisus Hristos*“. Credeți în el, care nu înșală pe nimeni, care a prezis că toate acestea vor veni. Credeți în el, care va da credincioșilor plata vieții veșnice, care va pune asupra celor necredincioși pedepse veșnice în focul gheenii. Dar ce fel de glorie a credinței va fi, ce fel de pedeapsă a necredinței, dacă ziua judecării v'ne, ce fel de fericire a credincioșilor, ce fel de tristeță a necredincioșilor, dacă ei n'au voit aci pe pământ să creadă mai de mult și acum nu mai pot a se converti spre a crede? Cei condamnați vor fi dați pierzării în gheena ce arde în con inuu și vor fi arși de flacari, fără a putea cere ori pumî vr'un ajutor de undeva, fără a avea vr'o liniște sau vi'un sfa șit pedepsele lor. Odată cu corpuile lor li se vor păstră și sufle ele într'un chin nesfârșit de durere. Nu trece cu vederea sfântul Parinte de a spune păgânilor că vor fi pedepsiți aspru pentru persecuțiile ce îndreaptă contra creștinilor, referindu-se la Isaia 66, 24 și la Cartea Înțelepciunii V, 1—9. În primul loc stă scris: „*Viermele vostru nu va muri și tocul vostru nu se va stinge și veți fi spectacol pentru tot corpul*“. Iar în al doilea loc: „*Atunci va stă cu multă îndrăzneală dreptul înaintea feții celor ce l'a necăjit pe dânsul și a celor ce n'au băgat în seamă ostenelele lui. Și văzându-l pe el se vor turbură cu cumplită frică, și se vor miră de minunata lui mântuire. Și vor zice întru sine căindu-se, și pentru imputinarea duhlului vor suspina zicând: acesta este pe care noi l'am avut oare când de răs și pildă de batjocură. Noi cei fără de minte viața lui o am socotit nebune și sfârșitul lui fără de cinste. Și cum s'a socotit între fii lui Dumnezeu și între sfinți soarta lui este? Ră-tăcit-am dar dela calea adevărului, și lumina dreptății nu ne-a strălucit nouă, și soarele nu ne-a răsărit nouă. Umplatu ne-am de cărările fărădelegii și ale pierzării și am umblat pe cărări neumbiate, iar calea Domnului nu am canoscut. Ce ne-a folosit nouă trufia? și avuția cu fală, ce ne-a adus nouă? Toate acestea ca umbra au trecut*“. Și atunci nu va fi nici o ușurare a pedepsei, fără folos va fi și plânsul și rugăciunea. Toți cari n'au voit a

crede în viața veșnică vor fi dați pedepsei eterne. Deci pe cât mai este timp, purtați grijă de asigurarea vieții veșnice. Noi vă oferim darul mântuitor al sfatului nostru din inimă, și pentru că nouă nu ne este permis a avea ură, și plăcem mai mult lui Dumnezeu dacă nu răsplătim cu rău nedreptatea ce suferim, de aceea vă sfătuim atât cât mai este cu putință, atât cât mai a rămas ceva din viața aceasta vremelnică, să dați satisfacție lui Dumnezeu și să vă rădicați din adâncul necredinței întunecate la lumina curată a adorării adevărate de Dumnezeu. Nu vă pizmuim pentru prerogativele voastre nici tănuim binefacerile lui Dumnezeu. La ura voastră răspundem cu bine și pentru chinurile și martirizerile ce ni se fac, vă arătăm căile mântuirii. Credeți și viețuiți și acei cari ne-ați prigonit destul timp, bucurați-vă cu noi în eternitate. Căci dacă cineva se desparte de aci, nu mai are nici o posibilitate a face penitență, nici a vedea vr'o urmare a satisfacțiunii, de oarece aci viața ori se pierde ori se dobândește. Aci se poartă grijă pentru mântuirea veșnică prin adorarea lui Dumnezeu și roadele credinței. Să nu se lase nimeni prin păcate sau ani a fi împedat de a dobândi mântuirea. Nici o penitență nu este prea târzie atât timp cât unul viețuește încă în această lume. Intrarea în grația lui Dumnezeu este deschisă, și pentru aceia cari caută și recunosc adevărul, trecerea este ușoară. De aceea dacă tu la despărțirea de această lume și la sfârșitul vieții vremelnice te rogi pentru păcatele tale și la Dumnezeu cel unul și adevărat recunoscând te închini, dobândești iertare primindu-se mărturisirea ta și obții iertare pentru credința ta dela bunătatea dumnezeiască, iar moartea însăși este atunci trecerea la nemurire.

Această grație împarte Hristos, acest dar al îndurării sale 'l oferă el, când învingând moartea în semnul învingerii crucii, a mântuit pe credincioși prin prețul sângelui său, împăcând pe oameni cu Dumnezeu-Tatăl și redând viață celor muritori prin renașterea cerească. De se poate, să-i urmăm lui cu toții și să ne înscriem în serviciul său și sub drapelul său. El ne deschide calea vieții, el ne reconduce la paradis, el ne conduce de aci la împărăția cerească. Cu el vom viețui în eternitate, acei cari am devenit prin el fii ai lui Dumnezeu, cu el ne vom bucura în eternitate, toți cari ne-am răscumpărat prin sângele său. Vom fi preamăriți cu Hristos ca unii ce suntem creștini, sfințiți de Dumnezeu-Tatăl, bucurându-ne în fața lui Dumnezeu de bucurie veșnică și aducând mereu mulțămire lui Dumnezeu. Căci cine poate fi altfel,

decât a se bucura încontinuu și a fi recunoscător, când fiind căzut morții, a fost pus în siguranță prin nemurire.

Și cu aceasta sfântul Părinte termină scrierea despre care am vorbit.

Trecând mai departe la expunerea activității lui Ciprian, voi arăta încă una din scrierile acestui sfânt Părinte, a nume aceea despre:

Pismă și Invidie

din care iarăș se va vedeă cât de bine prezintă obiectul ce tratează și decât folos, deci, poate fi pentru toți cari doresc să'și deă seama de răutatea acestui vițiu ca să se ferească de el. Păstorii vor puteă folosi scrierea sfântului Părinte spre a opri să se nască în sufletele credincioșilor acest uricios și periculos vițiu, cum și de a scoate—de acolo de unde ar fi—astfel de pornire rea.

Scrierea nu este mare. Compusă din 18 capitole,—după cei mai mulți, în 256—, aveă de scop să adaoge la cele ce spusese în scrierea sa «despre folosul răbdării».

Încă dela început autorul arată rătăcirea acelor cari cred că invidia este o greșală de puțină însemnătate. Și spre a scoate dintre oameni o așa rătăcire, Ciprian pune în evidență răutatea invidiei și tendința diavolului de a o menține printre oameni spre a'i pierde. Acel ce n'are cunoștința adevărată despre acest vițiu, nu poate a'i ști nici răutatea, nici pericolul și nici nu caută a se feri de el. Dar vițiul acesta este cel mai vechiu dintre viții, el este acela prin care s'a făcut vinovat Lucifer față de Dumnezeu și prin care și-a pierdut strălucirea și mărirea și fu transformat în înger al întunerecului. Tot din pizmă Cain ucise pe fratele său Avel, Isav ură pe Iacov, frații lui Iosif se porniră contra lui și'l vândură. Invidia porni pe Saul contra lui David și tot invidiei se datorește că Iudeii s'au rădicat contra Mântuitorului. Deci invidia și pizma sunt izvorul a tot răul ce se observă în lume. Și acest vițiu, care a făcut și face

atâta rău, are în sine însuși pedeapsa sa. În adevăr tot acel care cade victimă acestui viciu nu se poate liniști niciodată, cel invidios nu simte bucurie niciodată. Invidia poartă un caracter permanent, nu ca celelalte vicii, de aceea și urmarile ei sunt mai rele și vindecarea ei mai grea. Mântuitorul Hristos și Apostolii au combătut cu multă tarie invidia și recomandarea ce fac este ca pizma și invidia să nu aibă loc în inimile creștinilor, căci, după Mântuitorul Hristos, Apostolul Pavel zice, că invidia și dragostea nu pot locui împreună. El recomandă creștinilor de a fi în spirit și în ad văr, iar invidiosii nu sunt în această catgorie, tocmai fiindcă viciul lor nu se împacă cu însușirile omului duhovnicesc. Și dacă noi creștinii ne-am renas ut prin Domnul și Mântuitorul nostru Hristos, atunci trebuie să ne arătăm prin fapte că în adevăr ne-am renăscut, făcând ceea ce El însuși ne învață, adică să ne asemănăm Tatălui ceresc. Creștinii trebuie să lupte pentru dobândirea coroanei dreptății, pe care n-o pot avea decât ocupându-se cu lucruri duhovnicești și înlăturând relele pe care le aduce diavolul, inițiatorul a tot ce este rău în lume. Inima noastră cea rănită prin păcate trebuie să o vindecăm prin suferința și sângele lui Hristos și să ne învățăm să iubim și să face fapte conforme cu ceea ce Mântuitorul ne-a învățat, îndrumându-ne și pe cei cari sunt sub povara patimei invidiei, spre să mergem pe calea cea bună, ca să dobândim mântuirea.

În direcția aceasta mergând au orul, expune cum viciul invidiei este cu atât mai periculos cu cât multora le pare să fi de puțină însemnătate. Prea iubiți frați, zice Ciprian, să fiți pismatareți la privirea binelui și să invidiați pe cei mai buni pare multora că ceva de puțină însemnătate. De aceea se ține aceasta ca ceva ușor și neînsemnat, nu se teme și nu se observă aceasta, socotindu-o de puțin preț. Însă nouă Domnul ne-a zis să fim înțelepți și ne-a poruncit să avem mare precauție pentru că ispititorul, care în continuu văgăvășia și sta mereu la pândă, îndată ce se fu-

rișează în inimă, suflă foc din scânteii, și pe când lingusește pe cei neprevăzători și nepăsători cu aer mai dulce și cu adiere lină, escită furtuni și vifore și pune în acțiune căderea credinței și a mântuirii și naufragiul vieții. De aceea trebuie a stă la pândă, și a ne sili din toate puterile noastre a opune rezistență cu privileghe prevăzătoare și deplină inamicului fioros, care îndreaptă săgețile sale asupra tuturor părților corpului, unde noi am putea fi atinși și răniți. Și să facem aceasta după cum ne stătuiește și ne învață apostolul Petru în prima sa epistolă V, 8: „*Fii treji, priveghiați, pentru că protivnicul vostru diavolul, ca un leu răcnind umblă, căutând pe cine să înghiță*“. Creștinii, spune Ciprian, trebuie să știe că diavolul întrebuițează toate mijloacele spre a pierde pe oameni. El se furișează în jurul nostru și cercetează zidurile ca un inamic ce asediază pe cei închiși și spionează dacă nu cumva o parte din ziduri este mai puțin tare și mai puțin sigură, spre a putea acolo dobândi intrare și apoi a străbate înlăuntru. El reprezintă înaintea ochilor forme seducătoare și imagine de plăceri ușuratece spre a nimici cucernicia prin privirea lor. Diavolul tentează urechile printr'o muzică cu tonuri atrăgătoare, spre a adormi prin auzirea ei dulcea alăută a seriozității creștine și a o slăbi. Tot așa aprinde el limba cu defaimări, mâna o duce spre ucidere prin nedreptate, spre a face pe cineva înșălător, și prezintă câștigul nedrept spre a amăgi sufletul prin bani, aratand un profit pierzător. Diavolul făgăduiește onoruri lumești, spre a răpi pe cele cerești și îndreaptă pe om spre cea ce este falș, spre a putea înlătură neobservat ceea ce este adevărat. Și dacă nu poate amăgi în ascuns, amenință și constrânge pe față aducând groaza prigonirilor. Fără aștâmpăr, încontinuu plin de inimiciție, luptă contra servitorilor Domnului. În timp de pace este plin de viclenie, în timp de persecuție este plin de cruzime.

Boroianu

HRISOSTOM CA INVĂȚĂTOR AL ADEVĂRURILOR BISERICII¹⁾.

Se ciocniau aici idei opuse, ale mulțimei, care voea să trăească în păcate, pe cari putea să le scuzeze într'un chip așa de comod, și ale unui om, care nu voea să știe de o astfel de scuză. Deci e explicabil dacă el, neputând să-și valoreze armele în deajuns în fața paravanului după care căută scut mulțimea, a căutat un mijloc radical de a birui: să nege actualitatea păcatului strămoșesc. Negând existența acestuia, tăea oamenilor orice putință de a-și scuza păcatele cu căderea lui Adam. Intr'adevăr explicând capitolul al cincilea din epistola către Romani (vers 12—21), el recunoaște, în urma căderii lui Adam, un rău moștenit, dar nu un păcat strămoșesc. Și chiar și acest rău îl ia numai ca un rău fizic al naturei omenești, ca o slăbire a trupului, nu ca un rău moral, adică o fatală predispoziție a sufletului de a tinde spre păcat. La negarea păcatului strămoșesc, așa cum îl înțelege dogmatica de mai târziu, el a ajuns în mod consecvent prin stabilirea următoarelor învățături. Pedepsa dată urmașilor lui Adam n'a putut să fie păcatul, adică necesitatea unei rele fapături, ca și când Dumnezeu ar fi voit să se răzbune pe întreg genul uman, și, fiindcă a greșit unul, să-i facă pe toți să gre-

¹⁾ (Vezi Biserica Ortodoxă Română anul al XXXI-lea No. 10).

șească. «E lesne să înțelegi, zice Hrisostom, că dacă primul om a devenit muritor, și urmașii săi cu toții trebuiau să moară. Aceasta n'are nimic înpotrivit minții. Inșă care ar putea să fie cauza că toți să trebuească a deveni păcătoși, numai din simplul motiv că un singur om a fost neascultător? Nu, păcătos aici însemnează a fi dator cu o moarte, a fi supus pedepsei». Așa dar Dumnezeu dă urmașilor lui Adam ca pedeapsă moartea (iar aceasta am văzut cât și cum o iă Hrisostom ca pedeapsă!), însă nu necesitatea de a fi păcătoși. O frumoasă învățatură și demnă de Hrisostom, și neprețuită din punct de vedere etico-practic. Se înțelege, că din punctul de vedere dogmatico-științific, așa cum a susținut fericitul Augustin tot pe aceeași vreme păcatul strămoșesc, învățatura patriarhului din Constantinopol ar părea stranie. Și Augustin și Hrisostom au avut armele proprii, cel dintăiu grația divină și predestinațiunea, al doilea libertatea voinței și absoluta răspundere morală a individului. Consecințele ce însoțesc învățatura despre necesitatea de a fi păcătos ar fi fost prea extreme pentru creștinism: ele ar fi dus la negarea putinței de a există o vieată fără pată, astfel că și chiar cel mai sfânt om, în înțelesul religios, n'ar putea prin propria putere să ajungă în cer, câtă vreme păcatul primordial este într'ânsul și nu se poate prin nimic scăpa de el. Spălarea acestui păcat prin botez și prin sângele Dumnezeului răstignit nu eră și nu este deajuns fiindcă e condiționată (prin putința de a recădea în păcatul strămoșesc). Ca să atenueze aceste extreme consecințe, Hrisostom a micșorat păcatul strămoșesc, aproape negându-l, și a dat libertății voinței tăria de a ridică pe om prin propria sa putere până la suprema virtute. Astfel Augustin a afirmat păcatul strămoșesc în toată puterea lui, a dat însă grației divine libertatea de a șterge însăși păcatul strămoșesc în unii oameni aleși, ca astfel să poată, lipsiți de orice pată

inițială, să se ridice la suprema virtute prin propria lor putere. Deci, de o parte Hrisostom: Dumnezeu nu face nici o alegere între oameni, toți pot prin voința lor să fie virtuși. De alta Augustin: nici un om nu poate fi virtuos (înțelegem în gradul suprem) dacă grația divină nu se scoboară într'însul în o cuvenită măsură. Două învățături opuse, cari deosibesc pe Hrisostom de Augustin și cari au deosebit încă din primele veacuri părerile sfinților parinți din Orient de ale celor din Occident.

Învățătura despre absoluta grație o discutaseră marii învățători din Apus încă din veacul al doilea, iar Tertulian o stabili într'o formă, care a rămas ca bază tuturor discuțiunilor ulterioare. Augustin îi dete o formă desăvârșită, așa că mai târziu în cursul veacurilor catolicismul n'a schimbat nimic din învățătura lui Augustin, în ce privește esența ei, ci s'a mărginit numai la neînsemnate modificări ale ei. Printr'aceasta fericitul Augustin rămâne cel mai de frunte reprezentant al spiritului bisericii apusene, acel spirit speculativ având ca scop interesul dogmatic și cel științific, și punând ca bază a mântuirii omului *grația divină*. Altfel e spiritul bisericii orientale, practic, având ca scop interesul etic și popularizator și punând ca bază a mântuirii omului *voința proprie* ¹⁾. Cel mai de frunte reprezentant al spiritului bisericii orientale e Hrisostom, iar faptul că amândoi acești, cei mai de frunte reprezentanți ai spiritului celor două biserici, au trăit cam pe aceeași vreme ²⁾

¹⁾ Spiritul dogmatic al bisericii catolice e cauza că la ei n'au voe să citească biblia, ca să nu intre în ei îndoială prin explicarea proprie a cestuinelor cifite. Stăruința de a avea toate popoarele catolice biblia și limba liturgică una și aceeași (cea latină), lucru care face ca ascultătorii să nu înțeleagă sfânta slujbă a altarului, e pornită din spiritul științific. Orientalii, din spirit practic și popularizator, dau voe ori cui să citească biblia—limba liturgică e deosebită, având-o fie-care popor pe a sa,—ca să o înțeleagă și aceasta e o popularizare a învățăturilor creștine.

²⁾ Augustin † 330; Hrisostom † 407.

se explică prin împrejurarea că tocmai atunci era timpul de clarificare al creștinismului, și timpurile mari nasc oameni mari, sau invers, oamenii mari sunt creatori de timpuri mari. În acești doi deci se vede ca într'o oglindă caracteristica și fundamentală deosebire între amândouă bisericile, între conceperea orientala și cea occidentală.

Ca să înțeleagă cititorii mai bine ce vrea Augustin cu grația divină, și ce Hrisostom cu liberul arbitru, îmi permit să dau un exemplu cu puțină culoare științifică și să alerg la expresiunile populare ale uzului limbei. Hrisostom are ochii îndreptați spre făptuirea răului, iar Augustin are în vedere făptuirea binelui. Unul deci se uită ce face păcătosul, celalt ce face omul care tinde spre virtute. Acum, Hrisostom vede că păcătosul își pune în gând să fure și urmărește acest plan. Vrea apoi să omoare și caută mijloace de a ajunge la scop; vrea apoi să jăfuiască biserici. Și într'adevăr fură, ucide, jefuește. În toate trei cazurile el a voit să făptuească. Dacă în momentul de a făptui, ar fi zis cu tărie: numai vreau, el n'ar fi făptuit crimele. Răspunsurile lui au să fie (în cazul că simte o remușcare): «apoi diavolul m'a pus» sau «știu eu, par'că diavolul m'a împins» și «diavolul m'a învățat». Acel diavol, care-l pune să facă, îl învață, îl împinge, e numai singură voința rea a lui. Care poate trece într'o voință bună, fiindcă ea, în ultima ei instanță, nu e nici bună nici rea, ci este așa, ori așa după cum e determinată de suflet, adică de acea putere a sufletului care se numește minte. Când mintea nu mai are putere de a determina o voință, adică e o minte slabă ¹⁾, atunci omul își pierde echilibrul, și ori face lu-

¹⁾ Aici nu intră „ieșirea din minte“ a nebunului, a furiosului, a bețivului, a inconștientului și a celor ce la faptă „n'au fost în toate mințile“. Vorbim de cei cu mintea limpede.

crurile numai din obicei, ori dintr'o manie oare care. Păcătoșul de care vorbim e singur răspunzător de ce a făcut, el a putut să fure ori să nu fure, dar a voit să facă acest păcat. A avut voință liberă de a face ori nu, a avut minte limpede ca să poată determina voința într'o parte ori într'alta. Negreșit aici Dumnezeu nu are nici un amestec, nu poate interveni să dea, ca printr'o minune, alt gând păcătoșului, nu, căci, zice Hrisostom: El a dat omului minte întreagă și voință liberă, de aici mai departe or ce faptă îl privește numai pe om. Ba poate interveni, zice Augustin. Dumnezeu intervine cu grația sa și nu lasă pe om să facă răul, iar intervenția aceasta e în anumită măsură, pentru un păcătoș mai puțină, pentru altul mai multă. Augustin are în vedere un om cu voință bună, năzuind mereu să facă binele și să ajungă la supremele virtuți, la o viață sfântă. Însă în această lume păcătoasă i-se opun atâtea răutăți ale oamenilor, atâtea mizerii, atâtea neputințe trupești, atâtea piedici de tot felul, în cât el cu toate silințele lui, nu le poate birui. Iși adună ultimele puteri și tot nu poate birui. În urmă disperat, el ar trebui să rămână biruit, dacă Dumnezeu nu i-ar întinde ajutorul său prin grația divină. Da, aici trebuie să intervie Dumnezeu, zice Hrisostom. E drept, ca pe omul care vrea să fugă dela Dumnezeu, El să-l lase să fugă (păcătoșul spre faptă), iar pe cel ce vrea să se apropie, să-i dea ajutor a se apropiã. Însă în ce măsură să-i dea ajutorul? Să lãsãm ca numai grația divină să fie activã în el, cum zice Augustin? Atunci omul ar putea să numai facă nimic spre a înainta spre bine, și totuși ar înainta, fiind atras spre Dumnezeu ca fierul spre magnet. Dacă n'ar face nimic spre a înainta, nu e just să înainteze, și Dumnezeu nu poate să vrea altfel. Așa zice Hrisostom, iar Augustin răspunde: Nu poate omul să nu vrea a mai face nimic spre înaintare, și nu poate să nu zacã fiindcã tocmai grația divină

îl face mereu activ. Din naștere acest om ¹⁾ inextricabil ²⁾ e bun—firește într'o măsură mai mare ori mai mică, după măsura grației ce i s'a predestinat—și nu poate fi vorba de o stagnare a activității voinții bune, ori o abatere într'altă parte spre rău, căci voința lui—voința și nu omul în sineși ca voind ori nevoind—e dusă direct spre bine, neputând să ia altă direcție, cum nu poate fierul a merge spre magnet în linie strâmbă ori ocolind piedicile din cale, ci direct biruind toate piedicile, și neputând a se opri așa numai de sineși în cale.

M. P.

¹⁾ Omul ales, dăruit cu grație. Căci nu toți oamenii sunt aleși ai grației.

²⁾ Termen al acestei învățături, adică bun într'o formă oarecare ce nu se mai poate schimba.

ARTELE LA EBREI.

Pentru formarea unei idei curate și hotărâte, despre istoria și propășirea artelor la vechiul popor al lui Dumnezeu, trebuie a împărți timpul în câteva epoci, în cari ele s'au dezvoltat.

Astfel, totul ne face să credem, că inventarea artelor se ridică până la cea d'ântăiu vârstă a lumii, că ea este netăgăduit fructul neapăratei trebuințe. Cât privește desăvârșirea lor aceasta se datorește mai întâiu la viața lungă, care se înmulțea până la nesfârșit în folosul celor d'ântăiu oameni învățăturile experienței și în urmă așezământul societăților. Trebuința, zice un însemnat scriitor, a fost stăpânul și conducătorul omului. Ea 'l-a învățat să se folosească de mâinile, ce a priimit de la Dumnezeu și de darul vorbirei, cu care 'l-a înzestrat mai cu osebite, decât pe celelalte făpturi. Dar cele d'ântăiu descoperiri nici de cum nu au fost aduse la un grad oarecare, fără adunarea familiilor și fără așezarea legilor, cari au întărit societățile. Prin acest mijloc a ajuns puțin câte puțin să se desăvârșească oare cari invențiuni grosiere, fructele întâmplărei și ale trebuinței. Vedem, că descoperirile în arte au fost atribuite popoarelor, cari s'au format cele d'ântăiu în corp de stat, și astfel urmând a-și face parte de ideile și luminile lor, că oamenii prin ajutorul experienței, au ajuns să câștige această mulțime de cunoștințe,

cari le-a văzut și văd încă a se bucura națiunile civilizate. Este lesne a judecă, din multe locuri ale Sfintei Scripturi, că chiar înainte de deluviu, se aflau multe arte cunoscute și cultivate. Astfel, după mărturia lui Moisi, Cain zidi o cetate, Tubal-Cain cunoștea arta de a lucra metalele și mai cu seamă fierul și Iubal, fratele său inventă instrumentele de muzică. Dar ceea ce trebuie mai cu seamă a ne încredința, despre marea mulțime a artelor cunoscute înainte de deluviu, este construirea corabiei lui Noe.

Cele mai multe cunoștințe câștigate de cei d'ântâiu oameni, au fost negreșit împreună cu ei pierdute prin deluviu. Cu toate acestea unele au trebuit să supraviețuiască după această mare nenorocire. Astfel, spre exemplu, este lesne a înțelege, că Noe, fii și servitorii săi, cari construiseră un vas așa de mare și cari erau neapărat exercitați în arte, odată veniți pe pământ, au urmat să facă după deluviu, cea ce făcuseră mai înainte. Nu trebuie să se mire cineva, dacă urmași lui Noe, cari, după marele cataclism, formară noi societăți și se adunară în orașe, făcură să reinvieze artele cunoscute și inventară un mare număr altele, în măsură ce deveneau mai numeroși și înaintau în civilizație. În Geneza, cap. IV, 17, 21—23 găsim despre aceasta, proba cea mai învederată.

Timpul șederei Ebreilor în Egipt, nu a lipsit a-i ridică d'asupra neștiinței nomade și industria Egiptenilor, de care erau martori și la care luau parte, a trebuit să întindă ideile lor și a pregăti spiritele lor la o nouă înaintare în arte. Astfel când ei ajunseră în deșert, știau să facă o mulțime de lucrări pentru Tabernacolul sfințit. De asemenea s'au văzut lucrând marmora, a țese materii bogate, a lucra aurul, argintul și arama și gravă pietrele prețioase. Istoria vițelului de aur probează încă îndemânarea ebreilor, cel puțin în lucrări mecanice. Intr'adevăr, Moisi prin

legile sale, nu a împins spre arte, dar departe de a su-pără sau desprețui, pe aceia cari se dedeau la aceste lu-crări, din contră, 'i încuragia. Cugetarea intimă a acestui mare legiutor erà de a înălțà agricultura, iar cât despre grija de a cultivà artele, el o părăsi la industria poporu-lui, urmând într'aceasta obiceiul celorlalte națiuni.

Ioab, din tribul lui Iuda și general al armatelor lui David, înființă valea lucrătorilor. Acolo se găseau lucră-tori, dintre cari unii lucrau aurul, alții argintul. De-și ar-tele făcuseră puțină înaintare, cu toate acestea ele erau de ajuns a produce lucrurile trebuincioase.

Astfel ele nu lipseau nici odată trebuinței, afară de în-tâmplările, când lucrătorii erau luați de vrăjmaș. În sfâr-șit uneltele cele mai ușoare de lucrat, precum: instru-mentele de arătură erau făcute chiar de cei ce aveau tre-buință. De asemenea femeile, cari erau de o condițiune socială mai înaintată, împleteau, țeseau și făceau deose-bite broderii, și lucrările lor nu erau numai pentru fami-lia lor, ci le dedeau încă spre vânzare. De aceia nu a-veau de plătit, de cât lucrători, cari executau lucrări grele, adică facerea carelor, tăerea pietrelor, sculpturi, lucrarea aurului, argintului și topirea metalelor. Acești lucrători, cari nu erau sclavi, ca cei Greci și Romani, se înmulțiră sub regi, în proporția înaintărilor luxului. În timpurile lui David și Solomon erau destui oameni îndemânatici, spre a lucra la palat și la templu. În sfârșit, ei puteau să se folosească din învățăturile lucrătorilor Tirieni, cari erau cu mult mai înaintați în arte de cât dânși. Marele număr de instrumente și lucrări de metale, ce găsim la Ebrei, ne fac să credem, că ei cultivau și alte arte, deși nu se face amintire despre ele în istoria lor.

Mulți Ebrei, în timpul captivității afară de cultivarea câmpurilor, se îndeletniceau cu artele și comerțul. Ceeace nu erà la început de cât o întâmplare, se schimbă mai

târziu în obicei, când se împrăștiară în deosebite țări. Autorii Talmudului porunceau părinților, ca să învețe pe fiii lor o artă sau meserie. Astfel se găsește în Talmud numele mai multor Iudei, cari de și erau din numărul oamenilor învățați, exercitau o artă, o profesiune mecanică. Chiar în Sfânta Evanghelie vedem pe Iosif, părinte hrănitor al Domnului nostru Iisus Hristos, că eră un teslar ¹⁾. De asemenea faptele Sfinților Apostoli amintesc de un oare-care Simon, tăbăcar în orașul Iope. Insuși Sfântul Apostol Pavel și Achila făceau corturi. Cu toate acestea Iudeii, ca și Grecii, priveau unele profesii ca urâte și desprețuite și puneau în această categorie pe acelea de exemplu, servitori la grajd, cari îngrijau de asine și cămile, bărbieri, corăbieri, păstori și hangii.

Arta de a scrie, a dat naștere la o mulțime de chestiuni însemnate și vom arăta în câteva cuvinte origina scrierei, materia și instrumentele, de cari Ebreii se slujeau spre a scrie, forma cărților lor, felul d'a scri în ele și obiceiul de a comunica prin scrisori. Nu vom cercetă dacă scrierea simbolică este cea mai veche, dacă scrierea ieroglică este a doua în ordinea timpurilor, dacă cea silabică trebuie considerată ca a treia și în sfârșit cea alfabetică ca a patra scriere, ci numai a căută la ce epocă au fost descoperite literile.

Deci, cum a zis cu drept cuvânt Goguet: «Este cu neputință a hotărâ cu exactitate epoca în care trebuie arătată invențiunea caracterelor alfabetice, și se vede numai că această artă a trebuit să fie cunoscută din vechime în unele țări». De asemenea cei vechi în chip unanim, atribuind această invenție minunată Asiei sau regiunilor orientale și făcând-o a se ridica până la timpuri prea depărtate în vechime, nu dau nici o probă puternică despre epoca, în care ea s'a făcut. Numai un punct asupra că-

¹⁾ Ev. Mat. XIII; 55. Marc. IV, 3.

ruia toți se învoesc este, că Cadmus aduse literile din Fenicia în Grecia la an. 1255, înainte de cronică de Paros. Deci, această cronică, dupe marmorile lui Arundel, începe la 264 ani, înainte de Iisus Hristos, astfel sosirea lui Cadmus ar fi 1519 ani înaintea nașterii lui Iisus Hristos, sau 45 ani după moartea lui Moisi. Așa dar, erau mai multe secole, de când alfabetul există în orient, când fu adus în grecia, și nu se răspândi de cât mai târziu în celelalte părți, mai cu seamă în aceste timpuri trecute, comunicările erau rare între popoare, mai cu osebire între acelea, ale căror întinderi prea mari le despărțeau unele de altele.

Se află încă monumente scrise foarte vechi, precum: Inscriptiunile lui Amicleu și Tablele Eugubine, cari sunt mai înainte de războiul Troiei și prin urmare au precedat douăsprezece secole cel puțin nașterea lui Iisus Hristos. Simpliciu, care cunoștea pe istoricul Porfiriu, arată că Callisthene, care însoțea pe Alexandru în expedițiile sale, descoperi la Babilon o adunare de observații astronomice, cari se ridicau la 1903 ani; cele mai vechi, dacă faptul este adevărat, începuseră la o epocă anterioară cu 2234 ani de la venirea lui Iisus Hristos. Ori cum ar fi, din aceste observații astronomice ale lui Callisthene, se poate încredința, că scrierea a trebuit să fie inventată la început, nu pentru a întocmi observațiuni de astronomie, dar spre a înlesni învoelile comerțului, obiect de întâia trebuință pentru popoare. Așa dar, trebuie ca invenția scrierei să fie mult mai veche, decât aceste observații. Uni autori cred, că contractul de vânzare eră în întrebuințare din timpul lui Abraam și ca probă arată ceea ce ne spune Geneza în cap. XXIII; 17.

Mai multe locuri din Exod, unde se amintește despre numele celor doisprezece fii ai lui Israil, săpați pe o piatră prețioasă, ne încredințează că scrierea era deja

prea cunoscută din timpul lui Moisi. Tot din Exod, unde se vorbește despre tablele lui Moisi, se poate deduce, că Ebreii nu ar fi putut înțelege, dacă nu ar fi avut nici o cunoștință despre scriere ¹⁾ Și chiar după unii autori se crede, că din timpul patriarhului Iacob se scrieau numele pe inele, dupe cum se vedea pe inelul lui Iuda, ce 'l-a dat Tamarei și pe acela, pe care Faraon 'l scoase din degetul său și 'l puse în degetul lui Iosif ²⁾.

Așa dar, se crede, că scrierea, despre care urmașii lui Noe găsiră în întrebuițare stabilită în Fenicia și popoarele din orient, se cunoștea de la o epocă prea depărtată, eră introdusă și răspândită în părțile din Orient, Miazăzi și Occident prin neguțători fenicieni.

Nu se poate ști cu siguranță, care a fost materia ce a putut să slujească la cele d'ântâiu scrieri. Cu toate acestea din epoci prea depărtate s'a întrebuițat regnul vegetal, animal și mineral.

Regnul vegetal înlesneă foile și cojite de arbori, numite βιβλος, din cari se lucră un fel de hârtie, apoi table de lemn πίναξ, despre care se amintește la Ezechil și Evangelistul Luca; iar în occident le acopereau în ceară și în orient arare ori; dupe aceia pânza, după cum amintește Titu-Liviu, că la Roma existau cărți de pânză. De asemenea se vede, că pânza eră întrebuițată pentru inscripții și cu cări se acopereau mumiile în Egipt și papirul, pentru lucrarea căruia se întrebuița deosebite feluri de trestii și care, dupe cum spune Pliniu eră în întrebuițare înainte de coprinderea Troiei.

Regnul animal dedeau pieile și în cele d'ântâiu timpuri erau pregătite în chip înapoiat, dar sub Eumeniu, regele Pergamului, cătră ani 200 înainte de Iisus Hristos, se găsi mijlocul, spre a le da un lustru mai bun și de

¹⁾ Exod. XVII; 14. XXIV; 4, XXVIII; 9. XXXII, 15, 19. XXIV; 27 28.

²⁾ Genesa. XXXIII, 25. XII, 42.

aceia chiar până astăzi pielea pregătită astfel se numește *pergamena* și *μεμβράνα*, ca aceia despre care amintește sfântul Apostol Pavel în II-ua epistolă către Timoteu, și intestinele animalelor. În biblioteca imperatorilor greci la Constantinopol, care conținea treizeci mii de volume, pe care o arse Leon Isaurianul, se găsea un Omer scris cu litere de aur pe unul din intestinele unui șearpe foarte mare, a cărui piele avea 120 picioare în lungime.

Din regnul mineral se făceau table de plumb, precum se vede în cartea lui Iov la cap. XIX, 24, și table de aramă, *δέλτοι χαλκοί*, cari erau întrebuințate la monumentele destinate să treacă la posteritate și despre acestea se amintește în cartea I-ea a Macabeilor, cap. VIII, 22; pietrele pe cari se săpau de preferință actele publice. După aceia cărămizile, pe cari le puneau în cuptor, după ce se scrieau pe dânsele lucruri de mare însemnătate. Dintre aceste cărămizi se găsesc și astăzi în ruinile din Babilon, și nisipul întins pe pământ, pe care se scria câte odată, cum a făcut și Iisus Hristos. Este de observat, că în India chiar și acum copiii învață să scrie pe nisip.

În cât privește instrumentul de care se slujeau cei vechi spre a scri, el se compunea dintr'o sulă sau stil, în ebrește *heret, het*. Iar când se slujeau de piei, papir, de membrană sau pânză de bumbac, scrieau literile cu o vargă ascuțită, penel sau trestie crăpată, ca aceia ce întrebuințează și acum orientalii în loc de condeiu. Instrumentul de care se slujea spre a despica și tăia trestia se numea în ebrește *tahar hassofer*, ce se poate traduce prin cuțitul scriitorului.

Se purtă la centură *Keset*, un fel de scriitor, în care reunea toate uneltele mici trebuincioase la scris.

Ieremia amintește despre cerneală și mulți cred, că întrebuințarea ei eră deja prea cunoscută din timpul lui Moisi, pentru că se zice în cartea Numeri, că preotul va

șterge cu apele amare blestemele, cari le-a scris în carte. Dar se pare, că această consecință nu este cu totul exactă. Ori cum ar fi, cerneala cea mai simplă se compunea altă dată din cărbune pisat sau de negreală de fum, de apă și de gumă. Cei vechi întrebuițau asemenea deosebite culori, după cum spune Ciceron.

Cărțile, numite în ebrește *sefer* și la plural *sefarim*, erau prea cunoscute în timpul lui Moisi, dupe cum se vede la Exod, Numeri și în cartea lui Iob și se făceau din cojile arborilor, pânză, țesătură de bumbac, piele, papir și membrană. Cele ce erau mai flexibile se înfășurau împrejurul unui sul și când erau ceva mai lungi se puneau la fiecare margine câte un drug și de aceia luă numele *meghila* sau volum, cuvânt derivat dintr'un verb care însemnează a înfășura. Astfel cartea înfășurată pe sul i se puneau un mic cordon, pe care se putea cu înlesnire să se aplice un sigiliu.

Când cărțile se compuneau din plăci de plumb s'au aramă, le reuneau prin mijlocul unei vârgi ce le treceau prin inele la o distanță deopotrivă.

Este o chestiune, care se discută printre învățați d'a se ști, dacă vechii Ebrei au întrebuițat totd'auna metoda de a scrie toate liniile dela dreapta spre stânga sau dacă ei nu formau alternativ liniile lor dela dreapta spre stânga și dela stânga spre dreapta, în acelaș chip, precum agricultorii trag brazdele lor. Se văd, prin toate inscripțiunile vechi ale grecilor, că acest popor la început întrebuițau acest din urmă metod, pe care 'l numeau *βουστροφῆδον*, cuvânt care însemnează literal a se întoarce ca boul, care ară. Asupra acestei chestiuni Goguet face reflecțiunea următoare: «Mă îndoesc cu atât mai mult, că cineva poate să privească pe greci, ca inventatori acestui fel de scriere. Sunt mai dispus a crede, că Fenicienii scrieau astfel la început și chiar din timpul lui Cadmu. În sfârșit este mai

probabil, că grecii primind scrierea dela Fenicieni, a urmat mai întâiu după modul, cum aceste popoare și așezau caracterele lor».

La început textul cărților Vechiului și Noului Testament a trebuit să formeze o urmare continuă, fără nici un interval între frase, nici chiar între cuvinte.

Termenul, care în ebrește corespunde la epistolă, este acelaș care slujește a însemna o carte, *sefer*, cuvânt care propriu înseamnă enumerare, catagrafie și care figurat exprimă idea de foi și scrisoare, coprinzând o istorisire. Intrebuițarea epistolelor pare din ce în ce mai rară pe măsură ce se ridică cineva cătră vechime. Sfânta Scriptură pentru întâia oară amintește despre aceasta la Samoil. De asemenea se amintește și la Regi. Mai târziu însă Sfânta Scriptură vorbește mai mult, de și nu exprimă în chip formal cuvântul epistolă. În cele mai vechi, nu se găsește nici formula de salut la începutul epistolei, nici expresiunea de luare de ziua bună la sfârșit, dar sub monarhia Perșilor, formula de salutare era prea lungă; ea este reprodusă pe scurt la Ezdra. Apostolii întrebuițau în epistolele lor salutarea, care eră în obicei la greci și lăsau afară cuvântul *χαίρειν* și adăogau o formulă oarecare de binecuvântare, potrivită vorbirei creștine. Sfântul Apostol Pavel, dictând epistolele sale, scria cu mâna sa proprie această binecuvântare, care formă epilogul. În sfârșit acesta eră în general obiceiul în timpurile vechi, și cei ce trebuiau să scrie, dictau scrisorile lor unui scriitor bine cunoscut.

C.

VIRTUȚILE CARDINALE.

(Urmare. Vezi «Biserica Ortodoxă Română», anul al XXXI-lea, No. 10.

Să zicem că cineva se simțește scurtat de altul cu vre o plată în bani, ori cu vre o măsură de pâne ori cu altă ceva, și el se dezdăunează singur, luând pe furiș dela celce crede că l'a scurtat dauna ce i se pare c'a avut-o. Și acesta-i păcat în contra dreptății creștine, pentrucă pe de o parte celce se dezdăunează singur pe furiș, de regulă își prețuiește dauna mai cu mult și ia mai mult decât i s'ar fi convenit, iar pe de altă parte cu dezdăunarea de felul acesta ușor cad în prepus oameni cu totul nevino-vați, și așa se vatămă toată rânduiala dreptății. Dreptatea creștină cere dară să nu te faci singur judecător în treaba ta, ci să spui celuice te-a scurtat să-ți deie înapoi ce este al tău, să-i spui cu binele și de mai multe ori, dacă este de lipsă; și dacă el de fel n'ar vrea să te dezdăuneze, atunci să-ți ceri dreptul pe calea legii. Ian gândiți numai singuri: Oare servitorii și lucrătorii cu ziua au ei dreptul să se dezdăuneze singuri pe furiș, zicând că plata li e mică ori mâncarea prea puțină și rea? Despre mâncarea puțină ori rea n'are ori și cine dreptul să se plângă și să ceară mâncare bună și de ajuns, ori n'are dreptul să-și caute slujbă sau de lucru aiurea, dacă nu-i place în cutare loc? Și despre plata, cu care s'au tocmnit servitorii sau lucrătorii cu ziua, oare n'are stăpânul drept să zică ca stăpânul din sfânta evanghelie: «*Prietene, eu nu-ți fac*

strâmbătate, au nu te-ai tocmit cu mine cu câte un dinar? Au nu se cuvine să fac eu cu ale mele ce voi voi? (Mat. 20, 13—17).—Dară mai pe scurt întâmple-se ori-ce s'ar întâmpla, creștinul cu adevărat simț de dreptate va zice totdeauna: *Mai bine să întreacă dela mine, mai bine să sufăr eu nedreptate, decât să fac nedreptate!*

În contra dreptății creștine păcătuiesc și ceice fac datorii cu viclenie, anume oamenii cari, ca să capete bani în împrumut, se prefac numai că au felurite nevoi, dar cum primesc împrumutul, pe loc își pun de gând să nu'l mai deie înapoi și îl folosesc pentru felurite sburdăciuni și netrebnicii. Datorii cu viclenie fac și aceia, cari—cum se zice—îmblă numai *lela ori de frunză verde*, adică pierd timpul în zadar, nu lucră nimic, cheltuiesc mai mult decât pot răspunde cu averea lor, se petrec și se răsfață în comodități și haine ce înghit mulțime de bani, și tot fac împrumuturi, de cari nici vorbă nu mai poate fi să le plătiască. Mai pe scurt toți trândavii și dezmațații, toți aceia, căroră nu li mai pasă de casele lor, ci îmblă numai după plăceri, podoabe și trai în vânt, toți scrintiții, cari vor să aibă moșii, ca să străluciască în ochii lumii și fac datorii peste datorii, toți aceștia sunt datornici vicleni și păcătuiesc în contra dreptății creștine, fiindcă îi păgubesc nu numai pe ceice îi înșală cu împrumuturile, ci și pe soțiile și pe copiii lor, căci la astfel de nenorociți numai decât vine vremea, când ei rămân pe drumuri. Prorocul David zice: *«Împrumută păcătosul și nu va plăti»* (Psl. 36, 21), iar prorocul Ieremie zice: *«O, celce zidește casa sa cu nedreptate... la el aproapele lui lucră în dar și plată nu-i dă lui»* (23, 13). Foarte potrivit grăiește sfântul Ambrozie de datornicii vicleni, zicând că *«nici o rană nu se vindecă, dacă o zgării, ci ea atunci mai tare se ațîță și se aprinde»*.

Păcătuiesc în contra dreptății creștine și ceice nu-și plătesc datoriile. Dacă păcat este să nu plătești numai camăta dela capitulul împrumutat, apoi și mai mare păcat este să'l păgubești pe împrumutătorul tău de toată suma împrumutată. De astfel de oameni nedrepti zice Isus Sirah: *«Până va lua, sărută mâna celui ce dă și pentru bani aproapele își smerește glasul. Iar când e vremea să în-*

toarcă, îndelungă vremea și se mântuiește cu cuvinte de lene și învinuiește vremea. De va putea, abia va întoarce jumătate și aceea o va socoti ca un lucru aflat. Iară de nu, pentrucă l'au lipsit de banii săi, se face lui vrăjmaș de geaba. Blăstămuri și sudalme îi va răsplăti lui și, în loc de cinste, va răsplăti lui cu necinste» (29, 5—10). Și tot la Isus Sirah citim: «Bărbatul bun se pune chizeș pentru aproapele, iar celce au pierdut rușinea, părăsi-l-va pe el. Binele chizeșutui îl strică păcătosul și cel nemulțămitor în cuget părăsește pe celce l'au mântuit pe el. Chizeșia pe mulți drepți i-au pierdut și i-au clătuit ca valurile mării, pe bărbați paternici i-au scos din căsi și i-au făcut să ră-tăciască pela neamuri străine» (29, 17—22).

Se mai întâmplă în viața de toate zilele că unul sau altul e așa de plin de datorii, încât se declară el singur sau îl declară judecătorul că nu mai poate plăti, îi prețuiește averea și i-o scoate la licitație sau la mezat. Oare la așa o întâmplare are îndatoritul dreptul să ascundă ceva din averea sa înainte de licitație? *Nu!* căci aceasta ar fi înșelăciune. Și după vânzarea averii lui la licitație, oare nu mai e el dator să-i despăgubiască pe împrumutătorii săi nedespăgubiți, măcar că de ocamdată n'are de unde? Ba *da!* El e numai decât dator să o facă aceasta, dacă din nou își câștigă avere.

20. *Noi păcătuim în contra dreptății creștine cu cămătăritul.*

Este o fărădelege cumplită care, când e lovită, se ghemuiește ca ariciul în inimele negre, în cari zace, și caută să se ascundă sub ghimpul săi; este o fiară sălbatecă, care mai rău decât orice sălbaticime își îndreaptă dinții veninoși contra celor ce nu vor s'o lase să sugă sânge omenesc; este o dihanie, de care de mult chiar și păgânii au zis că ucide oameni. Și acea fărădelege cumplită, acea fiară sălbatecă, acea dihanie ucigătoare de oameni se numește *cămătăritul*. Cămătăritul este de două feluri: *Cămătăritul cu lucruri și cămătăritul cu bani*.

Cămătăritul cu lucruri este acea sete cumplită de câștig peste măsură, care nu se potolește nici cu sângele supt dela ori și cât de mulți oameni. Cămătăritul acesta

se face cu monopoluri tainice, cu cumpărături cu hurta și cu oprirea pâinei sau a fructelor de hrană. *Monopol* se chiamă dreptul de a vinde numai singur vre-o marfă, vre un lucru firesc sau de meșteșug ori vre un fel de hrană. Statul sau cârmuirea își face pentru sine astfel de drepturi, spre a spori binele obștesc, și câte odată da drepturi de acestea și măiestrilor ori meseriașilor pentru descoperiri folositoare. Cine întrebuințeaza astfel de drepturi spre paguba ori apăsarea aproapei lui sau, acela este camătar. Monopoluri tainice sunt înțelegerile între vânzătorii de felurite mărfuri sau lucruri de hrană ori între membrii meseriași, de a vinde mărfurile sau lucrurile de hrană numai cu un preț anumit ori a lucra cutari lucruri numai cu cutare preț. Ce apăsare rușinoasă este aceasta pentru oamenii sărmani și nevoieși! De astfel de cămătari zice Sfânta Scriptură: *Pornise-va toată perirea asupra celorce ją uiesc*» (Pild. Sol. 21, 7). Cămatari apăsători sunt și ceice cumpără cu hurta orice lucruri, ca să stoarcă apoi cu vânzarea lor câștig de sânge omenesc. Cămatari apăsători sunt și cei ce nu lasă mărfurile să ajungă pe piețele de vânzare, ori ceice aleargă pe acelea piețe și cumpără tot ce se află acolo, spre a vinde apoi cu prețuri înzecite. Și ce sunt oamenii aceia, cari în timpuri de lipsă opresc vânzarea pâinei, ori o cumpără cu hurta toată, câtă se mai află, o grămădesc la un loc și, cu vești mincinoase, urcă prețurile, pricinuind scumpete ca în vremuri de toamete? Sfinții părinți îi numesc pe astfel de oameni cu tot dreptul «*tâlhari ai poporului*», și ei sunt așiși aievea cei mai supărători, mai asupritori și mai însetați de sânge omenesc.

A cămătări cu bani va să zică a împrumută bani și a luă camată și de acolo, de unde n'ar fi de luat, ori a luă mai multă camată decât îngăduie legile statului. Nu putem zice că n'ar fi de fel iertat a luă camată pentru bani împrumutați, de oarece e cu dreptate, ca celce împrumută bani și cu dâșii vrea să câștige bani, să dea și celuia, dela care a împrumutat, oarecare dobândă. Dar însemnați-vă bine, creștinilor, că numai atunci poate fi iertat a luă camată pentru bani împrumutați, când și cel ce împrumută dobândește bani cu împrumul. Iar la prilejuri de grele strâmtorări, când cineva trebuie să împru-

mute bani, ca să alunge bunăoară dela șine și dela căsașii săi nevoia de hrană, de golătate, ori de boală, nu însă ca să dobândiască bani cu împrumutul, la astfel de prilejuri este sfântă datorie creștinească a împrumută bani fără camătă. Zice doară însuși Domnul Dumnezeu acum în legea veche prin rostul prorocului Moisi: «*De vei împrumută argint fratelui celui sărac, care este lângă-tine, să nu'l silești și să nu pui camătă asupra lui... căci de va strigă către Mine, voi auzi pre el, că milostiv sunt*» (II, 22, 25 și 27). Și iarăș: «*Dă va sărăci fratele tău cel ce este cu tine și nu va putea (lucra) cu mâinile la tine, sprijinește'l pe el ca pe un venetic și nemernic, ca să trăiască fratele tău cu tine. Să nu iai dela el camătă nici mai mult de cât i-ai dat, ci să te temi de Domnul Dumnezeuul tău*» (III Moisi 25, 35 și 36). Și iarăși: «*Să nu iai camătă dela fratele tău, camătă de argint, sau camătă de bucate sau camătă de tot lucrul, cu care'l vei împrumută*» (V. Moisi 23, 20). Zice doară și Iisus Hristos: «*Faceți bine și dați împrumut, nimic așteptând, și va fi plăta voastră multă și veți fi fiți Celui de sus, că El este bun spre cei nemulțămitori și spre cei răi. Deci fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv*» (Luca 6, 35 și 36). Cine cere camătă la prilejuri de grea nevoie, acela păcătuiește în contra legii iubirii creștine și în contra legii firești, acela este cămătar fără inimă și nu va scăpa de mânia lui Dumnezeu. Cine însă la astfel de prilejuri ori în deobște nu cere camătă, pe unul ca acela îl așteaptă răsplata veșnicei fericiri, căci zice prorocul David: «*Doamne, cine va locui în locașul Tău sau cine se va sălășui în muntele cel sfânt al Tău? Celce argintul său nu l'a dat pe camătă!*» (Psl. 14, 1 și 5).

Dar dacă crezi tu, creștine, că trebuie să ceri camătă pentru banii ce-i împrumuți, atunci să știi că nu-ți este iertat a cere mai mult de cât îngăduie legile statului. Sunt însă, o, sunt și mulți Jidovi netăiați împrejur, cari nu se sfiesc a luă camătă și câte 50, 60, 80, ba chiar sută de la sută pe an ori numai pe luni. Vai de acești creștini bieți, ei nu's creștini, ci bestii neconținut însetate de sânge omenesc, pustiitori mai răi decât focul ai averilor altora, vătămători cum nu se poate urâți ai iubirii de

Dumnezeu și de aproapele. Și tu, creștine, să nu zici că, dacă săracul împrumută bani dela tine și singur, de bună voie, te îmbie cu mai multă camătă decât cea legiuită, de ce să nu-ți fie iertat a o lua? Hotărât că nu-ți este iertat chiar din pricină, pentrucă e nelegiuită și viața ta trebuie să fie curată de nelegiuiri. Tu însă poate ai răspunde că cu suma, ce ai împrumutat-o săracului, ai câștiga aiurea și mai mare dobândă decât aceea, cu care te îmbie el, de ce dară să nu i-o dai lui cu mai puțină dobândă? Ascultă, ce-ți spune la aceasta dreptatea creștină: Dacă poți lua de aiurea, unde e belșug, mai mare dobândă, dă banii tăi și acolo, dar dela nevoieș nu poți lua mai mult de cât îți iartă legea, și dacă nu-i împrumuți nevoieșului la vreme de grea nevoie, păcătuiești în contra dreptății creștine. Nedreptate și păcat este și luarea cametei așisi în clipa, când dai împrumutul, fiind-că celce împrumută trebuie să câștige mai întâi camăta și apoi s'o plătiască. Nedreptate și păcat este, dacă îi împrumuți cuiva pâne, în loc de bani, și când pânea ți se întoarce, o primești în preș mai scăzut decât cea împrumutată, ori dacă împrumuți mărfuri în cutare preș și la întoarcere scazi din preșul lor.

Iisus Hristos ne învață în pilda sămănătorului să primim și să păstrăm în sufletele noastre toată sămânța cuvântului Dumnezeesc până la moarte, căci numai așa ni vor crește din ea roduri pentru fericirea de veci. Sămânță a cuvântului Dumnezeesc este și învățătura ce v'am împărțit-o acum despre cămătărie. Oare fi-veți voi creștinilor nepăsători față de această sămânță, care odată e menită să vă dea merindea vieții de veci? Feriască-vă bunul Dumnezeu de așa nepăsare! Dar ca să fiți feriți de ea, eu vă îndemn cu cuvintele lui Iisus Hristos: «*Păziți-vă și vă feriți de cămătărie, că nu este viața cuiva din prisosința avuției sale!*» (Luca 12, 25).

21. *Noi suntem datori să dăm înapoi orice lucru înstrăinat.*

A da înapoi un lucru, ce l'ai împrumutat dela altul ori l'ai luat cu nedreptul, adecă l'ai luat cu silă nedreaptă ori l'ai furat, se zice a înapoia sau a restituî, și darea

înapoi a lucrului luat cu sila ori furat ori împrumutat se zice *înapoiare* sau *restituire*. Dreptatea creștinească ne silește numai decât să înapoiem sau să restituim orice lucru luat dela altul cu nedreptul, fiindcă așa cere și dreptatea firească și binele obștesc, și tot așa cer și legile Dumnezești și cele omenești precum și mulțime de pilde.

Fiecărui om îi spune acum simțul său de dreptate, că *ce ție nu-ți place, altuia nu face, și ce voiești să-ți faci ție alții, fă și tu altora*. Va să zică în inima fiecăruia este o lege adânc înrădăcinată, care îi spune să nu facă nimăruî nici un rău, să nu ia nimăruî ce este al său, să nu caute nici o dată a-și întemeia fericirea, păgubindu-l pe altul sau împușinându-i averea. Și dacă dreptatea firească ni spune așa, oare nu ni spune ea întruna să înapoiem sau să restituim, dacă i-am luat vre unui om ceva cu nedreptul? Oare, care om nu dorește să fie dezdăunat de vre-o pagubă ce a avut-o? Și dacă el, pe temeiul dreptății firești, își poate cere despăgubirea, oare păgubitorul să nu fie dator a-l și despăgubi? Iată dară, că a ține în averea sa un lucru străin, înseamnă a face aproapei neconținută stricăciune, și stricăciunea încetează abia atunci, când lucrul înstrăinat se *înapoiază* sau se *restitue* păgubașului, ori păgubașul e despăgubit în alt fel.

La *înapoiarea* sau *restituirea* unui lucru înstrăinat ne îndatorește și binele obștesc, care doară se întemeiază și pe siguritatea averii. Dar să zicem, de pildă, că nime n'ar fi dator să restituie un lucru luat dela altul cu nedreptul, ori să dea despăgubire. Oare atunci ar mai putea fi vorba de siguritatea persoanelor și averilor, de pacea obștească și de binele obștesc? Oare atunci oamenii nu și-ar face între olaltă toate nedreptățile și sâlniciile, oare n'ar ajunge ei în cea mai cumplită nerânduială? Iată, de ce datoria restituirii nu numai a fost aflată cu dreptate dela începutul omenimei, ci și așa de trebuincioasă, în cât nu-i nici un popor pe fața pământului, care să nu aibă orânduiri, întocmirile și legile cele mai aspre pentru înapoiarea lucrului înstrăinat ori pentru despăgubirea lui.

Datoria restituirii ori a înapoierii e întemeiată și pe poruncile dumnezești. Dacă aveți Sfânta Scriptură a testamentului sau a legii vechi, citiți acolo capitolul 22 din

cartea a doua a lui Moisi, și veți afla că Dumnezeu cere pentru un vițel furat 5 viței și pentru o oaie furată 5 oi despăgubire, și dacă furul nu va avea cu ce plăti, el să se vândă pentru furtușagul său. Tot acolo citim că «*De va paște cineva țarina sau viia și va slobozi dobitocul său să pască țarina altuia, să plătiască din țarina sa după rodul ei, iară de va paște toată țarina, va plăti cele mai bune din țarina sa și cele mai bune din via sa*» Deși aceste legi au fost date numai pentru Jidovi, totuși se vede, cât de aspru cere Dumnezeu restituirea sau înapoierea pagubei, dacă El voiește ca nici cel mai sărac om să nu fie scutit de dânsa. La prorocul Iezechiel (33. 15) citim: «*Și păcătosul; de va da înapoi zălogul și va plăti ce au jăfuit și va îmblă întru poruncile vieții, ca să nu facă nedreptate, va fi viu și nu va muri*». Dar și în testamentul nou sau în legea nouă singur Iisus Hristos ni poruncește să restituim ori să înapoiem paguba făcută altuia, căci zice către tânărul, care l'a întrebat, ce să facă ca să moșteniască viața de veci: «*Ține poruncile*», adică «*să nu furi*» ș. m. d. (Mat. 19, 17—20). Oare nu-i aceasta poruncă răzvidită, că trebuie să dăm numai decât înapoi ori ce lucru luat de la altul cu nedreptul? Cu bună samă, căci fur ori tâlhar e ori și cine, câtă vreme nu restituie un lucru înstrăinat cu nedreptul. Ce zice Iisus către Farisei? *Vai vouă... fălarnicilor, că curățiți paharul și blidul din afară, iară din lăuntru sunt pline de jăfuiri și de nedreptate*» (Mat. 23, 25), adică mâncarea voastră din blid și băutura din pahar e jaf și nedreptate, ce ați trebui să le despăgubiți. Și nu zice Iisus: «*Faceți-vă vouă prieteni din mamonul nedreptății, ca dacă veți săraci, să vă primiască în corturile cele de veci!?*» (Luca 16, 9). Nu înseamnă acestea vorbe: Dați înapoi, ce ați luat cu nedreptate, ca cei despăgubiți de nedreptățile voastre să se roage Domnului să vă ierte păcatele și să vă primiască în corturile cerești!?. Sfântul apostol Paul zice (Rom. 13, 7—9): «*Dați tuturor cele cu cari sunteți datorî... nimărui cu nimic nu fiți datorî, fără numai a iubi unul pe altul*». Dați dară aproapelui ce i-ați luat cu nedreptul, căci doară așa spune porunca dumnezească că cu aceasta îi sunteți datorî. Tot s. apostol Paul zice; «*Celce fură să nu mai*

fure (Ffes. 4, 28). Cuvintele «*să nu mai fure*» ni dau de înțeles destul de lămurit, că celce fură să înceteze de a mai fură. Furul însă numai atunci încetează a mai fură, când dă înapoi ce a furat, dar câtă vreme nu dă înapoi, el tot fur rămâne, fiindcă are lucrurile furate.—Vreți să vă arăt și pilde, ca numai decât suntem datori să restituim ce am luat cu nedreptul, ori să despagubim pe ceice i-am nedreptațit?

Citim în cartea *Tovit* (2, 11—15) că Anna, soția lui *Tovit* făcea lucruri muieresti, și le da (adecă le vindea) stăpînilor și aceia (stapânii) i-au plătit ei și i-au dat și un ied. Și *Tovit* i-a zis ei: «*De unde e iedul? sau de furat este? Dă-l stăpînilor, că nu este slobod a mîncă de furat. Iară ea i-au zis: dar mi s'au dat mie afară de plata*» (adeca mi s'a daruit). *Ci nu o am crezut și am zis să'l deie înapoi stăpînilor*. Iată, cât de tare să feria *Tovit* de lucru străin, măcar că el, bietul, era orb și soția lui Anna căpătase iedul în dar.—După ce prorocul *Samuil* l'a uns împărat pe *Saul*, el a grăit cătră întreg poporul jidovesc așa: «*Mărturisiți de mine înaintea Domnului și a unsului Lui, de am luat boul cuiva sau asinul cuiva sau de am silit pe cineva dintre voi sau de am asuprit pe cineva sau de am luat din mâna cuiva mită sau încălțăminte, mărturisiți asupra mea și voi întoarce vouă. Și ei au zis cătră Samuil: Nu ni-ai făcut strămbătate și nu ne-ai silit pe noi, nici ne-ai asuprit... nici ai luat din mâna nimărui nimic. Și a zis Samuil cătră norod: Mărturie este Domnul întru noi și mărturie este unsul Lui în ziua aceasta, că nu ați aflat în mâna mea nimic. Iară ei au zis: Mărturie!* (I. *Samuil* 12, 3—6). Iată ce pildă frumoasă, că sufletul prorocului era curat de orice întinare cu sudoare străina! Foarte frumoasă e și pilda vameșului *Zahei*, care a zis cătră *Iisus*: «*Doamne, jumătate din averea mea o dau săracilor, și de am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit*» (*Luca* 19, 8).—*Filemon* era unul dintre cei aleși ai bisericei lui *Hristos*, și el avea o slugă cu numele *Onizim*. Acel *Onizim* a furat ceva dela stăpânul său și a fugit până la cetatea *Roma*, unde sf. apostol *Paul* era ținut prins în închisoare. *Paul* l'a botezat pe *Onizim* și l'a trimis înapoi la stăpânul *Filemon*, scriindu-i o epistolă, în care zice: «*Iar de te-a nedreptațit*

în ceva ori îți este dator, aceea mie să mi-o socotești. Eu Paul am scris cu mâna mea, eu voi plăti» (v. 18 și 19). Vedeti, cât de aspru se ține sf. apostol Paul de datoria restituirii! Chiar vânzătorul Iuda a simțit datoria aceasta, căci el a întors arhierilor înapoi arginții, cu cari îl vânduse pe Iisus.—Să vă mai spun o pildă și din istorie:

Cavalerul Pontius de Lavace din Aquitania se făcuse în veacul al 12-lea, cu tâlhăriile lui, spaima întregului ținut. Dar de odată el fu cuprins de neliniște și părere de rău și se hotără să-și schimbe traiul, începând cu restituirea averilor răpite. El își vându deci toată averea la licitație și înștiință pe toți, câți aveau să-i ceară vre-o despăgubire, să vie la dânsul în săptămâna patimelor. În Dumineca Flo-riilor el se duse la orașul Lodove, îngenunchiă în biserică, în fața unei mari mulțimi de oameni, înaintea episcopului și îi dete o scrisoare, în care erau însemnate toate păcatele sale, rugându-l să o citiască înaintea tuturor. Din început episcopul n'a voit să-i facă pe voie, dar la urmă a împlinit rugămintea cavalerului. Citindu-i scrisoarea cu păcatele, ea așa i-a zguduit pe cei ce erau de față, încât ochii tuturor se umplură de lacrimi și toți, câți mai înainte se rușinaseră a spune în scaunul mărturisirii unele păcate, acuma le mărturisiră din toată inima. După aceea cavalerul se întoarse la curtea sa, unde îl așteptau toți cei prădați și nedreptățiți de dânsul. El în genunchi îi rugă de iertare, dădu fiecăruia ceea ce îi ceruse cu prisos înapoi, averea rămasă o împărți între săraci, apoi împreună cu 5 soți ai săi se duse într'un loc pustiu din dieceza Lavaur și întemeiă acolo mănăstirea Salvanes, în care trăi până la moarte nu ca stareț, ci ca simplu novit. Iată, cum cavalerul Pontius și-a făcut din mamona nedreptății prietini, cari l'au primit în corturile cerești! Nouă Dumnezeu nu ni cere atâta jertfă, câtă a adus Pontius, ci ni cere numai să dăm înapoi, pe tăcute, orice avere luată cu nedreptul, s'o dăm *toată* s'o dăm *numai decât*, ca să nu ne ajungă moartea și bietul nostru suflet să nu se mai poată scutura de sarcina ei.

22. *Urmările nerestituirii averilor înstreinate cu nedreptul.*

Cine nu restituie sau nu înapoiază un lucru luat dela altul cu nedreptul, la unul ca acela nu poate fi vorba nici de pocăință adevărată, nici de agoniseală pentru sufletul lui și nici de fericirea lui veșnică.

Pocăința adevărată cere, ca omul să-și întoarcă inima cu totul dela păcatele ce le-a făcut și să îndrepte deplin acelea păcate. Nu-i destul să-i pară omului numai rău că a păcătuit și l'a vătămat pe Dumnezeu, ci el trebuie să și voiască cu toată tăria a îndreptă din răspuseri stricăciunile făcute cu păcatele sale. Deci cine n'are de gând să înapoieze un lucru luat dela altul cu nedreptul și nici nu'l înapoiază, acela nu se poate pocăi cu adevărat, fiindcă de și lui îi pare rău că i-a făcut stricăciune aproapelui și l'a vătămat pe Dumnezeu, totuși neîndreptând el stricăciunea, inima lui rămâne și mai departe lipită de păcat și astfel și pocăința lui nu-i adevărată. Așa zice și sfântul Augustin: *Dacă poți da înapoi un lucru străin, cu care ai păcătuit, și nu'l dai, pocăința ta nu-i adevărată, ci numai fățărîtă*. A, voi păcătoșilor, ce duceți pe spatele voastre sarcina lucrurilor luate dela alții cu nedreptul, voi vă apropiați de scaunul mărturisirii păcatelor cu inima plină de întristare și de căință, voi singuri vă învinuiți și ziceți că vreți să vă împăcați cu Dumnezeu, voi sunteți gata să împliniți toate canoanele ce vi le dă preotul—el însă vă dă și canonul să înapoiați lucrurile înstrăinate cu nedreptul, și atunci voi cercați în toate chipurile să vă desfaceți de împlinirea acestei datorii, ori făgăduiți înapoiarea numai ca să primiți dezlegarea dela preot, dar făgăduința n'o țineți, nu dați înapoi lucrurile înstrăinate cu nedreptul—ah! gândiți, gândiți atunci că dezlegarea păcatelor voastre de către preot rămâne înaintea lui Dumnezeu fără nici un preț și voi rămâneți și mai departe cu sarcina păcatelor voastre în spate, căci zice sfântul Augustin că *«păcatul nu'ți se iartă, câtă vreme poți da înapoi lucrul răpit sau luat cu nedreptul, și tu nu'l dai!»* Preoții au primit dela Dumnezeu o nemărginită putere de a legă și a deslegă și păcatele cele mai grele, dar

când e vorba de înapoierea lucrurilor luate dela alții cu nedreptul, atunci chiar preoților li sunt mâinile legate, căci de datoria aceasta ei pe nime nu'l pot deslegă. Ve-deți, cum fără restituirea lucrurilor răpite cu nedreptul nu poate fi de fel vorba nici de iertarea păcatelor, nici de pocăință adevărată și nici de împăcarea cu Dumnezeu?

Fără înapoierea averilor răpite cu nedreptul nu poate fi de fel vorba, creștine, nici de vre-o agoniseală pentru sufletul tău. Tu poți face orice lucru bun, el nu-ți ajută nimic, fiindcă fără înapoierea muncii străine tu rămâi în păcate, rămâi în osânda lui Dumnezeu, adecă în starea aceea de plâns, în care nimic nu-ți poți agonisi pentru fericirea de veci. Spus-am mai înainte, ce zice Domnul prin rostul prorocului Iezechiel (33, 15): *«Și păcătosul, de va da înapoi zălogul și va plăti ce a jefuit și va îmblă întru poruncile vieții ca să nu facă nedreptate, cu viață va fi viu și nu va muri»*. Așa dar păcătosul abia atunci va fi viu și nu va muri, când va da înapoi lucrul luat cu nedreptul; câtă vreme însă nu'l dă înapoi, sufletul lui este mort și deci neputincios să facă ceva bine și să-și agoniască vre un folos pentru vecie. Învățătorii jidovești, numiți Farisei, se țineau foarte aspru de legile curățeniei, spălând blidele și păharele astfel, încât să nu rămâe pe ele nimic necurat, cu ce s'ar fi putut spurcă. Dar cu ținerea acestei asprimi de curățenie ei nu-și agonisau nimic înaintea lui Dumnezeu, pentrucă mâncarea din blidele lor și băutura din păharele lor eră muncă străină luată cu nedreptul. De aceea îi și muștră Iisus, zicând: *«Vai vouă cărturarilor și Fariseilor fățarnici, că mâncați casele văduvelor, făcând rugăciuni lungi întru fățarnicie, pentru aceasta veți lua mai multă osândă»* (Mat. 23, 14). Adecă Iisus vrea să zică: Ce vă ajută vouă rugăciunile voastre cele lungi, dacă sunteți plini de înșelăciune, luând muncă străină cu nedreptul, din care pricină, cu rugăciunile voastre, voi nu numai nu veți agonisi nici un bine, ci veți primi încă mai mare osândă.

Ahab, regele Samariei, își pusese de gând să aibă numai decât viia vecinului său Nabot, acesta însă n'a voit să i-o deie. Din pricina aceasta Nabot fu ucis cu pietre și regele Ahab se făcù stăpân pe viia ucisului. Atunci

Dumnezeu l'a trimis la Ahab pe prorocul Ilie să-i spuie: *«In locul, în care porcii și câinii au lins sângele lui Nabot, acolo câinii vor linge sângele tău și curvele se vor spăla cu sângele tău»* (III regii 21, 19). Prorocia aceasta s'a împlinit întocmai, căci începând Ahab război cu regele Siriei, el fu rănit de moarte și carul, în care zăcea, se umplu de sângele lui. Carul acela l'au spălat apoi la fântâna Samariei și, după cum citim în Sfânta Scriptură, în adevăr *«porcii și câinii au lins sângele (mortului rege Ahab) și curvele s'au spălat cu sângele lui, după cuvântul Domnului»* (III regii 22, 28). Nedreptilor, nu vă mișcă, nu vă zguduie această pățanie a lui Ahab? Câtă vreme aveți un lucru luat cu nedreptul, zădarnic e tot binele ce'l faceți. Puteți posti, puteți da milostenii, puteți să vă rugați Domnului cât voiți, puteți să vă munciți trupurile, să îmblați totdeauna la biserică, să iertați păcatele tuturor ce v'au greșit, să ocrotiți pe toți sărmanii și nevoieșii, să zidiți altare și biserici, puteți să faceți tot binele din lume, dacă nu dați înapoi averea luată dela alții cu nedreptul, atunci voi, cu toate faptele voastre cele bune, nimic nu vă agonisiți pentru viața de veci. Iată, ce vă zice vouă Domnul prin prorocul Isaie (1, 15): *«Când veți tinde mânilor voastre cătră Mine, întoarce-voi ochii Mei de cătră voi, și de veți înmulți rugăciunea, nu voi ascultă pe voi, că mânilor voastre sunt pline de sânge»*, adecă pătate cu averi străine, pline de sudoarea și sângele aproapelui. Vă întreb acum, puteți voi să vă închipuiți o stare mai groaznică decât starea unui om, care e' osândit să trăiască toată viața ori cea mai mare parte a vieții în mânia lui Dumnezeu? Căci ce poate fi mai îngrozitor decât să-ți petreci întregul trai fără nici o agoniseală pentru sufletul tău, și din toate faptele tale cele bune să nu poți seceră nici un rod pentru vecinicie? Ce poate fi mai îngrozitor decât mereu să muncești și plată să nu primești, ba, pentru munca ta fără capăt, în loc de plată, să primești osândă? Ce poate fi mai îngrozitor decât mereu să zidești și zidul să-ți fie tot surpat, mereu să sameni și nimic să nu culegi? Și vedeți, în asa o stare îngrozitoare se află tot omul, care are avere nedreaptă și nu o dă înapoi. Și când auziți

astfel de lucruri, voi să nu vă hotărâți a da înapoi averile nedrepte? Dar poate gândiți că faceți foarte mult bine, dacă dați din averile nedrepte la biserici, la săraci, la bolnavi ori la alți nenorociți, ca să se roage lui Dumnezeu pentru voi. O, cât de mult vă înșelați! Căci ascultați, ce zice sfântul Augustin: «*Săracul, căruia tu îi dai milostenie, are bucurie și se roagă lui Dumnezeu pentru tine; dar acela, căruia i-ai luat ceea ce dai săracului, acela plânge și cere răzbunarea lui Dumnezeu asupra ta. Pe care din acești doi îi va asculta Dumnezeu?*» Cu bună samă că lacrimile celui nedreptățit de tine în averea sa va apăsa mai greu cumpăna dreptății Dumnezezești decât rugăciunile săracului, pe care tu l'ai miluit cu avere nedreaptă.

Fără înapoierea averilor străine nici vorbă nu poate fi de câștigarea fericirii de veci. Nu-mi trebuie multe cunctate, ca să dovedesc acest adevăr înfiorător. Iată, ce zice Iisus Hristos: «*Împacă-te cu pârâșul tău degrab până ce ești pe cale cu el, ca nu cumva pârâșul să te deie judecătorului și judecătorul să te deie slugii și să te arunce în temniță. Adevăr zic ție, nu vei ieși de acolo, până nu vei da (sau plăti) filerul (banul) cel mai de pe urmă*» (Mat. 5, 25 și 26). Oare cine-i pârâșul, de care vorbește aici Iisus? Fiind vorba de plată, el nu poate fi altul decât acela, căruia îi ești dator cu ceva. Și oare de ce *cale* grăiește Iisus? De *calea vieții acesteia*! Și de ce *împăcare* mai grăiește Domnul Iisus? De *înapoierea averilor răpite cu nedreptul*, căci atunci ești *împăcat* cu aceia, dela cari ai răpit! Pe Judecătorul Îl cunoști, El este Dumnezeu. Temnița încă o cunoști, ea este iadul. Cum ai mai putea înapoiă averi răpite din acea temniță?

Gândiți acum singuri, că eu v'am grăit adevărul. Fie-vă milă vouă singuri de sufletele voastre, căci încă o dată vă spun, eu v'am grăit curatul adevăr așa, cum ași dori să vi'l spun și în clipa morții mele. Voi însă ați îngreuiat clipa morții voastre, dacă ați zice acuma că eu n'am drept, că sunt prea aspru și cu astfel de asprime nime nu s'ar putea mântui. Deci încă o dată vă zic: *Nime, nime nu va câștiga viața fericită de veci, dacă poate da înapoi o avere nedreaptă și nu o dă!* Dați dară, dați înapoi tot picușul

de sudoare străină și tot stropul de sânge străin, nu amânați acest lucru de pe o zi pe alta, nu'l amânați până la ceasul morții voastre, când nu'l veți mai putea face. Sau poate voiți să'l lăsați moștenitorilor voștri? Dar ei vor zice: Dacă în moștenirea noastră se află avere nedreaptă, răspundă pentru aceasta răposatul, căci nu noi, ci el a făcut nedreptatea! Chiar copiii voștri nu vă vor putea ajuta cu moștenirile nedrepte și, ce e mai mult, cu dănele și ei se vor perde. Fie-vă dară milă de voi singuri, dacă așteți sânge strein în averile voastre și ce să mai zic? Dați înapoi, dați înapoi până nu-i târziu!

23. *Ce trebuie de luat în samă la restituire?*

La restituire trebuie de luat în samă: 1) *Cine* trebuie să restituie, 2) *ce* trebuie să se restituie, 3) *cui* trebuie să se restituie, 4) *cum* și *unde* trebuie să se restituie.

La întrebarea, cine trebuie să restituie, răspunsul este acesta: Mai întâi trebuie să restituie celce a răpit o avere străină sau celce a făcut vre-o daună ori pagubă. Dară datori să restituie mai sunt și ceice au fost părtași la răpire sau păgubire, ceice au ajutat la ea, și la dânșii se numără și aceia, cari ar fi trebuit numai decât să împedecă fapta cea rea și n'au împedecat-o. Spre a putea judecă, cât are să restituie fiecare părtaş, trebuie știut, ori de a luat el parte la întreaga furătură sau nu, și ori de a furat el împreună cu alții ori numai singur. Trei inși îi fură bunăoară unuia o sumă de bani ori îi fac altă pagubă sau nedreptate. Fiind ei înțeleși între olaltă, fiecare e dator să restituie întreaga pagubă, dacă ceilalți doi n'o restituie; nefind însă înțeleși, adecă făcând paguba, fără să știe unul de fapta altuia, atunci fiecare e dator să restituie partea ce a furat-o ori paguba ce a făcut-o. Părtașii la o furătură sau nedreptățire sunt datori să restituie în rânduiala aceasta: Întâi trebuie să restituie celce a poruncit să se facă paguba, al doilea celce a împlinit porunca, al treilea cei ce au luat parte la împlinirea poruncei, fie cu sfatul, cu învoirea, cu îndemnarea, cu lauda, cu apărarea sau străjuirea. Și dacă toți aceștia nu resti-

tuie, atunci datori sunt să restituiească ceice au știut de nedreptățirea pusă la cale, dar au tăcut, nu s'au împotrivit și au căutat să ascundă fărădelegea. Datori să restituie sunt și aceia, cari împedecă despăgubirea, adecă îl pun la cale pe celce are avere nedreaptă să n'o deie înapoi păgubașului. Dacă restituie ceice, după rânduială, sunt cei dintâi datori să restituie, atunci ceice urmează în rânduială sunt slobozi de restituire; dacă însă restituie unul mai depărtat din rânduială, atunci el poate cere despăgubire dela acela, care mai întâi eră dator să despăgubiască. Dacă mai mulți părtași au pricinuit o pagubă, fiind tot una de vinovați, și unul din ei restituie toată paguba, atunci fiecare din ceilalți e dator să-i restituie acelui unuia partea sa.

Dator să restituie mai e și celce are o avere înstrăinată, adecă posesorul sau stăpânul acelei averi, și anume stăpânul nedrept, stăpânul *neonest* sau *necinstit*, stăpânul *nesigur* și stăpânul *onest* sau *cinstit*. Stăpân nedrept e tot omul ce are o avere câștigată cu nedreptate, Stăpân *neonest* sau *necinstit* se numește acela, care nu înstrăinează ceva singur, dar cu știință primește în averea sa un lucru de furat, fie ca dar sau cumpărându'l. Stăpân *neonest* sau *necinstit* e și acela, care cu neștiință are în averea sa un lucru înstrăinat, dar această neștiință a lui e vinovată, fiindcă el ar fi putut să știe că lucrul cutare e furat, dar nu s'a silit să știe. Stăpân *nesigur* e acela, care începe a ținea în averea sa un lucru înstrăinat, cu socotința onestă sau cinstită că nu-i înstrăinat, dar mai pe urmă stă la îndoială despre acel lucru, ori chiar dela început primește cu îndoială lucrul înstrăinat în averea sa. Începând el a stă la îndoială mai târziu, trebuie să facă cercetări și să dea lucrul înstrăinat înapoi; rămâind încă în îndoială și după cercetările cele mai amănunțite și neaflându'l pe păgubaș, atunci poate să-și ție lucrul înstrăinat. Dacă însă cineva așisi din capul locului începe a aveă un lucru cu îndoială, atunci păcătuiește, dacă nu'l caută repede pe stăpân și nu-i dă lucrul înapoi; neaflându'l pe stăpân, trebuie să împartă lucrul înstrăinat cu stăpânul *nesigur* sau cu oamenii săraci. În sfârșit stăpân *onest* sau *cinstit* este acela, care are un lucru înstrăinat,

fără să știe că-i înstrăinat și fără ca neștiința aceasta a lui să fie vinovată. Așa un stăpân e dator să dea stăpânului adevărat, dacă el se află, atâta din lucrul înstrăinat, cât mai are, și să-i dea și folosul ce l'a avut din acel lucru sau aceea, ce are mai mult în averea sa decât ar fi avut, dacă lucrul înstrăinat i-ar fi lipsit.

Și acum, *ce* trebuie să se restituie? A restitui sau a înapoiă un lucru înstrăinat va să zică a da lucrul acela stăpânului său adevărat, despăgubindu'l întru una așa, încât el să simțiască, ca și cum lucrul cutare nu i-ar fi fost înstrăinat de fel. Deci trebuie să se restituie însuși lucrul înstrăinat ori, dacă el nu mai este, să se plătiască prețul lui; apoi trebuie plătită paguba din timpul, cât stăpânului i-a lipsit lucrul înstrăinat și câștigul ce el l'ar fi avut din el în acel timp, asemenea mai trebuie plătite toate veniturile câștigate și folosite sau vândute din acel lucru de cătră prădător sau păgubitor, precum și toate veniturile ce stăpânul adevărat le-ar fi putut avea, deși păgubitorul nu le-a avut. Astfel de desdăunare trebuie să deie nu numai stăpânul 'cel nedrept, ci și cel necinstit. Tot așa trebuie restituite și toate lucrurile cele aflate, căci sfântul Augustin zice că *«dacă ai aflat ceva și n'ai dat înapoi, ai furat»*.

Cui trebuie să restituim? Trebuie să restituim stăpânului adevărat, căruia i-am înstrăinat un lucru sau i-am făcut pagubă, chiar dacă lucrul acela ori paguba aceea n'ar fi a lui. Cineva i-a luat bunăoară unei servitoare niște albituri, pe cari stăpâna i le-a dat să le păstreze. El trebuie deci să deie albiturile înstrăinate servitoarei și nu stăpânei ei, de oarece stăpâna, silind'o pe servitoare să-i plătiască paguba, ar fi de două ori despăgubită, dacă ea, din neștiință, ar primi și albiturile și plata pentru ele de la servitoare. Numai atunci s'ar putea restitui stăpânei, când s'ar știe cu bună samă că servitoarea nu e silită la despăgubire. Dacă stăpânul adevărat nu mai trăiește, trebuie restituit moștenitorilor săi. Și când nu mai trăiește nici stăpânul și nici un moștenitor, atunci lucrul înstrăinat trebuie să se deie săracilor ori să se dăruiască la vre un institut sau așezământ de bine facere, bunăoară la o societate, la un spital ș. a. m. d. Dacă stăpânul e o co-

mună întreagă ori o fundațiune, atunci se restituie comunei sau fundațiunii aceleia. Mai pe scurt, lucrul înstrăinat ori paguba se restituie totdeauna stăpânului ori moștenitorilor săi, câtă vreme e cu putință a-i știe și a li restitui, chiar dacă restituirea ar fi împreună cu cheltueli.

Cum și unde trebuie să restituim? Lucrul înstreinat ori paguba făcută trebuie să se restituie cât mai curând, căci orice trăgănare într'adins ar fi o nedreptate statornică în contra aproapelui, și înaintea lui Dumnezeu ar însemna atâta, cât a'l prădă ori a'l păgubi pe aproapele necurmat zi după zi. A ținea cu îndărătnicie un lucru străin în averea sa, va să zică a înoi în toată ziua o nedreptate în contra aproapelui său, și din această nedreptate răsare din minut în minut un nou adaos de datorie, fiindcă necurmat crește nu numai paguba stăpânului, ci și folosul ce el l'ar fi avut din lucrul înstrăinat. Cu trăgănarea restituirii stăpânul pierde folosul acela în acea măsură, în care păgubitorul se încarcă de păcate.— Mai avem de luat în samă și locul, unde trebuie să restituim. Posesorul sau stăpânul cinstit n'are să restituie în alt loc, de cât numai acolo, unde își are lucrul înstrăinat; și dacă adevăratul stăpân al aceluia lucru se află în alt loc, atunci el are să poarte cheltueile pentru transportul aceluia lucru. Posesorul necinstit însă precum și păgubitorul trebuie să restituie lucrul înstrăinat acolo, unde l'ar avea adevăratul stăpân, dacă el n'ar fi fost păgubit. Posesorul necinstit și păgubitorul trebuie deci să ducă, pe cheltueile lor, averea înstrăinată acolo, unde ea ar trebui să se afle, dacă n'ar fi fost înstrăinată și, luați bine samă, ei chizeșuiesc pentru acea avere, pânăce ea n'a ajuns la locul ei și nu s'a dat în sama stăpânului ei adevărat. Pierzându-se ea, din întâmplare, pe drum, tot ei trebuie s'o restituie, paguba cade asupra lor. În deobște restituirea, dacă e împreună cu cheltueli, trebuie să se facă pe seama posesorului necinstit ori a păgubitorului.

24. *Datoria de a restitui poate fi amânată, ori ea încetează cu totul.*

Restituirea poate fi amânată, dacă stăpânul nedrept ori păgubitorul, prin nenorociri nepricinuite de dânsii ori prin nechibzuirea lor, au ajuns într'o stare atât de rea, încât abia au cu ce trăi și, dacă ar mai trebui să și restituie, ar rămâne, cum se zice, *săraci lipiți pământului*. La o întâmplare ca aceasta restituirea se poate amâna până la vremuri mai bune. dar amânătorul trebuie să păstreze în sufletul său totdeauna voința statornică de a-și împlini numai decât datoria, când starea lui de sărăcie se va îndreptă. Pe lângă aceasta el trebuie să fie cu mult mai harnic, trebuie să împruțineze trebuințele casei sale, să micșoreze cheltueele, ce nu sunt numai decât de lipsă, și să fie în adâncul sufletului său încredințat totdeauna, că neputința restituirii numai atunci îl desvinuiește, când el a făcut tot ce a putut, ca să-și împliniască această datorie sfântă, dar n'a izbutit.

(Va urmă).

Pr. Constantin Morariu.

EVANGELIA

SĂU

VIAȚA ȘI INVĂȚĂTURA DOMNULUI NOSTRU

IISUS CHRISTOSU

DUPRE CEI PATRU EVANGELIȘCI; PUSĂ ÎN ȘIRU CHRONOLOGICU ȘI PARAPHRAZATĂ.

DE

MELGHISEDEC EPISCOPUL DE ROMANU.

Atunci Phariseii, socotindă ocasiunea potrivită, apucase petre ca să'lu ucidă, precum făcuse și în altă rândă, la sărbătórea corturilor. Dar fură opriți de vre-o cauză necunoscută, și Iisus, reluândă cuvântul, le dăse: «Eu prin multe lucruri bune amă arătată voi puterea ce am dela Tatălă meu: pentru care din ele decă voiți acum să aruncați cu petre asupra mea?» Răspuns'au aceia: «Pentru vre ună lucru bună nu amă arunca noi asupra tea cu petre; ci pentru blasphemul contra lui Dumneđeă; căci tu, fiind omă, te faci Dumneđeă». Iisus le replică: «Dar nu este scrisă în scriptura vóstră: «Eă amă dăsu Dumnezei sântei? Decă dacă în acestă locă se numescă Dumneđei judecătórii, cătră cari sânt adresate acele cuvinte, și sciți că scriptura nu se póte falsifica; apoi cum de numiți voi blasphemătóru (hulitoră) pe acelă destinată și trimisă de Tatălă în lume, pentru că s'a numită Fiiă ală

lui Dumnezeu. Dacă faptele mele nu dovedesc că sîm trimisă de Tatălă, nu credeți mie. Dacă cuvintele mele sînt neînțelese de voi, celă puçină din faptele mele vă puteți convinge că sîm trimisă ală lui Dumnezeu, că elă lucră prin mine, și eă prin puterea lui, cu alte cuvinte, că eă și Tatălă una sîntem.

3). Phariseii totuși aă remas ne înduplicați și, ca să nu pėrdă ocasiunea ce o socoteaă bine motivată de a condamna pre Iisus, voiră a'ă prinde. Dar Iisus, scăpăndă din miđloculă lor, iarăși a trecută de ceea parte de Iordană, unde botezase Ioan, și a remasă acolo ună timpă. Mulți din locuitorii aceluă locă, cariă urmase mai înainte după Ioan, înștiințiați despre venirea lui Iisus, năzuiaă la elă, și făcendă comparațiune între elă și Ioan, điceaă: «Ioan n'a făcută nici ună miracolă, precum face acesta, și pe de altă parte se adevărescă tóte pređicerile lui Ioan despre acesta». Mulți din ei aă cređută în Iisus.

§. 45. *Iisus îndemnă pe următorii seă a se sirgui: să între pe ușa cea strămtă.— Prespune mórtea sea în Ierusalem, și tângueșce sórta fitórea acesteă cetăți.— La cină în casa unuă Phariseuă vindecă pre ună Hydropică și învėtă umilința pre meseniă cariă se îndesiaă a ocupa la mėsă locurile mai de frunte; tot atunci propune parabola despre cei chiămați la opėtă. (Luc. XIII. 23; XIV. 1—24).*

1). Odinióră întrebătă fiind Iisus de óre cine: «Dómnel óre mulți sînt acei ce se mântuescă?» Elă a respunsă, că numai acei ce se vor nevoi a învinge greutățile ce vor întămpina pe calea cređinței și a virtuței. Toți căți s'ară încerca să între în împărația lui Dumnezeu pe căile plăcerilor pămăntești, nu se vor învrednici de a fi primiți acolo. Cu acești din urmă se va întămpla ca și cu óspeții ce caută ospitalitate după ce s'aă închisă porțele: Stăpănulă casei nu se plécă a deschide pórtă cu toate rugă-

minţele drumeţului. Aşa vor pătimi şi ei când vor voi să între în fericirea lui Dumneđeŷ: nu le se vor lua în consideraţiă tóte rugăminţile. De arŷ đice ei cătră Domnulŷ, acelei fericiri: noi te cunoşcemŷ, sŷntem de unŷ nŷmŷ cu tine, sŷntemŷ contimpurani, amŷ mŷncatŷ şi amŷ beutŷ cu tine, te-am vŷđutŷ când predicaŷ pe stradele cetăţei nóstre. Responsulŷ nu va fi de cŷt reprobăţiă: «deşi voi mŷ cunoşceţi, le va rŷspunde elŷ, eŷ ŷanse nu vŷ cunoscŷ; depŷrtaţivŷ de aici făcŷtorilor-de-rele!» Atunci cu deosebire amară va fi starea vóstră, cari vŷ mŷndriţi cu origina vóstră din Abraamŷ, şi numai prin acŷsta vŷ credeţi vrednici de împŷrăţia lui Dumneđeŷ, când veţi videa pre patriarhiŷ vostri şi pre propheţi desfăţându-se de fericirea cea mai innaltă, érá pre voi alungaţi afară. Şi ŷncă spre mai mare durere a vóstră, de acea fericire se vor învrednici mulţi şi dintre tóte celelalte popóre, încât aceia pre cari voi îi dispreţuiţi acum ca lepădaţi de Dumneđeŷ, vor deveni mai aleşi decăt voi; érá voi, cariŷ vŷ credeţi aleşiŷ lui Dumneđeŷ, veţi fi urgisiţi şi lepădaţi.

2). Irod Antipa tetrarchul galilei, temŷndu-se ca nu cumva poporulŷ în entusiasmulŷ pentru Iisus să'lŷ declare de rege alŷ seŷ, a socotitŷ să'lŷ intimidŷ spre a se duce din galilea. Spre acestŷ finit s'a servitŷ de nişce pharisei, cariŷ ducŷndu-se la Iisus l'aŷ îndemnatŷ să se ducă de acolo, căci Irodŷ arŷ fi chotŷritŷ să'lŷ ucidă. Iisus voinđu a le arăta că pricepe artifioulŷ lui Irodŷ, le a đisŷ: «Întórcŷţi-vŷ şi spuneţi acei vulpe, că eŷ nu facŷ altŷ în teritoriulŷ lui decăt alungŷ demonii şi vindecŷ neputinţele óminilor, prin urmare elŷ nu are de ce să se témă; pe lângă aceea eŷ aici amŷ a petrece numai unŷ timpŷ fórtŷ scurtŷ. Eŷ nu mŷ temŷ că elŷ m'ar ucide în acest scurtŷ timpŷ; căci obicŷnuitŷ predicatorii adevŷrului arareori se ucidŷ în altŷ locŷ, decăt în Ierusalemŷ. Ierusalime! Ierusalime! tu cari uciđi propheţii şi lapidedi (uciđi cu

petre) pe trimișii lui Dumnezeu! cât m'amă sirguită ca să întorcă la calea adevărului pre locuitorii tēi, și să'î scapă de grozăvia ce'î așteptă; dar îndeșertă. De aceea ei se voră ucide, și tu te vei pustii. Éră pre mine, pre carele acum mă disprețuiți, nu mă veți mai videa până când voi veni la judecată. Atunci veți cunoșce puterea și gloria mea, și vă veți încredința, deși târdu, cum că eu amă fostă trimisă la voi de însuși Dumnezeu».

3). Întru o Sâmbetă Iisus fu învitată de ună Phariseă la masă, unde erau părtași mai mulți Pharisei și legiști, cari toți îl observaă de aprópe spre ală putea înculpă. Se vede că spre acelu scopă ei adusesse acolo și ună Hydropică, spre a da lui Iisus ocașiune de a'lă vindecă Sâmbeta. Iisus, veđindă pre Hydropică, a întreată pre Legiști și pre Pharisei: «învoeșce óre legea a vindecă pre ună infirmă în ziua Sâmbetei?» Ei nu iaă respunsă nimic. Iisus, spre a le arăta că legea nu opreșce acésta, vindecă pre Idropică. Apoi, adresându-se cătră convivi, fi întrebă: care din voi, în ziua Sâmbetei, nu ș'ar scóte boulă séu asinulă ce ară cădea întru o grópă de fântână părăsită?» Ei, cunoscéndă închiarea ce voeșce să facă Iisus din respunsulă dreptă ală lor, aă fost nevoiți iarăși să tacă.

Când a sosită timpulă a se aședa la mésză, observândă Iisus cum Phariseii, care de care se îndesiaă a ocupa locurile ce se credeaă mai preferabili, a începută a le propune învățetură despre umilința și modestiă: «Când cineva este chiămată la ospéțu, să nu se pună de sine în loculă celă mai preferabilă, ca nu cumva fiind chiămată altă persónă mai onorabilă, ospétarulă să fiă silită a'î dice să dea loculă acelei persóne. Atunci ambițiosulă va trebui să ocupe ună locă mai de Josă, și tot-o-dată să se și rușineze. Spre evitarea unor asemenea neplăcute consequențe, este mai bine ca celă chiămată la ospéțu să ocupe dela

sine loculū celū mai modestū, ŝi dacă ospătarulū il va socoti vrednicū de unū locū mai onorabilū, ilū va invita singurū să trecă mai înainte; érá acéstă consideraţiă în adevărū va fi pentru elū unū actū de onóre în prezenţa tuturor mesenilor. Este cunoscutū în genere, că omulū sumeţū să face pre sine dispreţuitū; érá celū modestū devine stimabilū.» Apoi, adresându-se cătră Phariseulū ce'lū chiămase la ospěţū, 'ia đisū: «Când faci prândū seú cină nu chiăma pre óminiŷ avuţŷ, chiar amici ŝi rude de țiar fi ei, căci ospěţulū teú, datū lor, nu are altū meritū, decăt ca să te chiăme ŝi ei la ospěțile lor. Ci chiamă miserŷ ŝi neputincioșŷ, orbiŷ ŝi schiopŷ: acestia, neavândū cu ce'ți respłati, remăne ca fapta tea cea philanthropă să o respłătěscă Dumneđeú în viața fiitóre.»

4) Unulū din mesenŷ, auđindū cuvintele aceste din urmă ale Măntuitorulū, ŝi dupre ideele materiale ale phariseilcr reprezentându-șŷ ospěțe ŝi în viața fiitoare, a đisū: «ferice de celū ce se va învrednici să ședă la mėsă întru împărăția lui Dumneđeú!» Iisus atuncŷ respunde, că la acea fericire încă din vechime Dumneđeú a chiămatū mai antăiū pre Iudeŷ prin trimișŷ seŷ, sântŷŷ Patriarchŷ ŝi Propheți, apoi ca pentru cea mai de pe urmă dată prin Fiulū seú ŝi prin Apostolŷ lui. Dar ei deși din începutū se arătaū credincioșŷ ŝi vrednici de fericirea lui Dumneđeú, ânse în timpulū celeŷ mai din urmă învitării din partea lui Dumneđeú, aú refusatū onórea de a fi părtași acelei fericiri gătite; pentru că erau cu totul dedați la plăcerile lumeșci, ŝi se făcuse nevrednici de acea înaltă fericire. În urmăre Dumneđeú, reprobându'ŷ, a hotărítū să caute ŝi să chame la fericirea pregătítă pre cei ce s'ar găsi vrednici printre celelalte popóre ale pământulū. Aceste idei Iisus le a exprimatū prin parabola următóre: «Unū omū a făcutū cină mare, ŝi a chiămatū pre mulți, dându-le de veste să fiă gata la cea de pe urmă chiămare.

Când a sosită timpulă cinei, a trimisă servitoriul seă să înștiințeze pre cei invitați, ca să vină, fiind totulă gata. Aceia ânse aă începută ase excusa cu feliurite pretexte născocite de ei. Unulă a ăisă: că trebuie să se ducă la moșia ce ș'a cumperatū, ca să caute de ea. Altulă a ăisă: că ș'a cumpăratū mai multe părechī de boi, și are nevoie a se duce ca să vedă în ce stare sânt. Altulă a ăisă: că s'a însuratū, și nu se pôte dispipi de lângă nevasta sea, și alți altele asemenea. Servitoriulă, întorcându-se a spusă Domnului seă aceste împregiurări. Acela se mânia și ordină servitoriului să se ducă degrabă să chiame la ospățū pre miserii, ciungi, schiopii și orbi ce îi va afla pe stradele și piațele cetăței. Servitoriulă a făcutū dupre ordinulă datū; dar, mai remăindū încă locuri vacante, din noă căpetă ordinū de a eși la căi și la îngrădituri, și să chiame la ospățū pre orī-cine va întâlni, până ce se vor ocupa tôte locurile.»

§. 46. *Iisus descrie calitățile adevăraților sei următori.— Parabolile despre oăea și drachma perdute.— Parabola despre fiulă răsipitorii (Luc. XIV. 25; XV).*

1). Mergendū glóte multe după Iisus, elū le adresă învătura despre calitățile ce se cerū dela învățecii sei: «Celū ce iubeșce pre tatălū seă, pre muma sea, pre muiera sea, pruncii sei și viața sea mai multū decât pre mine, acela nu pôte fi învățecelū alū meă. De asemenea nu pôte fi învățecelū alū meă acelū ce nu se va decide a suferi orī ce amărăciuni, până și cea mai cumplită mórte. De aceea orī cine voeșce a deveni învățecelū alū meă, mai înteiū să se cerce pre sine dacā pôte a se dispune la o asemenea perfectă abnegația de tôte avuțiile și bunurile pămēteșci. Să imite pre întreprinđetoriulă înțeleptū, care, mai înainte de a începe un edificii, își face calculū despre costulū unei asemenea întreprinderi, și apoi să apucă

de lucru. Fără un asemenea calcul el este expus a nu putea fini întreprinderea, și a se face ridicol. De asemenea să imite pre regele cu minte, care, înainte de a da resbelu inimicului său, consultă mai întâiu puterile și mijlocele sale și le compară cu ale inimicului; și dacă vede că inimicul este superioru lui, trimite le el deputațiune și cere pace. Unu învățecelu alu meu, stăpănită de dorul bunurilor lumești este ca și sarea ce ș'a perdită sărătura. Ea numai este de nici o trebă; nu pôte nici măcară a servi spre îngrășarea pământului ca alte gunoie: ci devine o lepădătură fără de nici un folos. Luați-amine la ceea ce vă dicită!»

2). Întru o cetate ore carea s'a adunat la Iisus toți vameșii și păcătoșii, ca să asculte învățeturile lui. Phariseii, ânse, cari se avertiau de asemenea persoane, socotindu-le nedemne de comunicațiunea lor se scandalizară și vorbiau între sine: «Ce bine se pôte aștepta dela un om ce conversază și petrece cu niște păcătoși ca aceștia!» Iisus răspunde Phariseilor, că păcătoșii sânt în mai mare pericolu de cât cei drepti, și prin urmare de dênșii unu învățecoru trebuie să aibă mai multă îngrijire decât de acei drepti, de cari și voi vă credeți a fi. Și convertirea unui păcetosă este foarte plăcută lui Dumnezeu și cauzază o mare bucuria tuturor spiritelor fericite. Aceste idei despre convertirea păcătoșilor Iisus le-a exprimată prin parabolele despre oia și drachma pierdute, și apoi aflate: «Omulă ce are o sută de oi, când se perde una, aă nu lăsându pre cele nouăzeci și nouă, se duce să o caute? Și dacă o află aă nu o iea pre umerile sale și o aduce la celelalte cu bucuria? Ba încă comunică și vecinilor sei bucuria ce simte pentru aflarea oiei pierdute. De asemenea femeia ce are zece drachme ¹⁾, când perde

¹⁾ Monedă antică de o valoare cu dinarul, ca la 53 bani.

una, aŭ nu o caută cu de amănuntulŭ prin casă, până ce o află? Și când o află aŭ nu se bucură, și comunică bucuria sea și vecinelor séle? Vě încredințezŭ că convertirea unuî păcătosuî bucură deaseminea pre Dumneđeŭ și pre Îngerii lui.

3). Nu numai se face bucuriă în ceriuri pentru convertirea unuî păcătosuî, dar acea bucuriă este cu atâta mai mare cu cât și convertitulŭ a fost mai tare abătutŭ dela calea adevěrului, și Dumneđeŭ îi arată o așa de mare dragoste încât mintea ominească nu pôte pricepe, și mai 'i s'ar părea că Dumneđeŭ nu este dreptŭ în casulŭ acesta. Ca să înțelegęți mai bine acéstă conduită a lui Dumneđeŭ cu păcătosuî convertitŭ, ascultați o parabolă: Unŭ omŭ avea doi feciori. Celŭ mai sburdaticŭ a țieșŭ întrŭ o țŭ cătră Tatălŭ seŭ: Tată! Eŭ sŭm în stare singur a îngriji de mine și a dispune de ale mele duple plăcerea mea: dămŭ decŭ partea de clironomiă cuvenită, ca să o întrebuițezŭ duple cum mi se va părea mie mai potrivitŭ cu trebuințele mele. Tatălŭ a datŭ partea cuvenită fiă-căruŭ dintre ei. Fiiulŭ celŭ cuminte a ramasŭ în casa părintiască, ocupându-se ca și mai înainte cu lucruri folositoare și sub ascultarea părintelui seŭ. Celŭ sburdaticŭ ânse în curêndŭ luă cu sine tot ce avea, eși din casa părințiască, și se duse întrŭ unŭ locŭ depărtatŭ, unde să pôtă trăi duple gusturile séle, fără a fi vêđute faptele lui de Tatălŭ seŭ și de cunoscuți. Acolo elŭ s'a dedatŭ la tôte distrămările, până ce a risipitŭ totŭ avutulŭ seŭ. Pe când elŭ se afla în cea mai mare miseritate nu putea fi ajutatŭ dela nimene: căci în acelŭ locŭ era mare fômete, și toți consorții și convivii lui se aflaŭ în o extremă lipsă. În acea nevoiă mare elŭ fu silitŭ a se năimi la unŭ cetățianŭ de acolo, care l'a pusŭ la celŭ mai ordinarŭ serviciŭ—pascerea porcilor. Dar și așa poziția lui nu numai că nu s'a îmbunătățitŭ, dar a devenitŭ mai tristă

nu avea nici cea mai ordinară hrană ominescă; ce este mai mult, ar fi fost bucuros să se potoa hrăni cu rădăcinele ce mâncau porcii, dar nu era cu putință. Spre a scăpa din asemenea ticăloșia nu i rămăsese de cât se convertirea la casa părintescă. După mai multă reflecție asupra stărei sale, dișe întru sine: «Căți argați în casa părintelui meu au pâne de prisosit, ăra eă, care odată eram stăpênul lor, acum am devenit peritoriul de fôme! Să mă întorc decă la casa Tatălui meu, să mi recunoscă rătăcirea și să lă rog de iertare, să i dișă din adâncul inimei: «Tată! Te amă măchnit cu cele mai mari pécate, încât recunoscă singur, că numai merită a mă numi fiul tău. Te rog să mă primești măcar în numărul argaților tăi. După aceste cugetări îndată lăsa porcii și se întorse la casa părintescă. Tatăl se, care cu întristare cunoșea trista pozițiune a fiului se și aștepta convertirea lui, cum l'a văduț venit spre casă, i s'a făcut milă de el, i'a eșit înainte, l'a îmbrășiat și sărutat cu duioșă. Rătăcitul a mărturisit pécatele și nevrednicia se de a se mai numi fiu; Cu toate acestea tatăl se nu numai l'a dojenit pentru reuțările lui, ba încă a dat ordin servitorilor se de a lă îmbrăca cu chainele ce le purta înainte de ase depărta din casa părintiască, și se pregătescă ospetă cu cele mai bune mâncări, pentru a se veseli toți de reîntorcerea fiului perdut, care se socotia ca și mort în depărtarea și rătăcirea se. Veseliile s'au și început îndată. Fiiul cel mai mare nu se afla acasă când a venit fratele se și s'a început bucuria. De aceea la întorcerea se, când s'a apropiat de casă, aușind acolo cânticele și danșurile de veselie, nu se dumeria. După ce s'a înștiințat de cauza veseliei, s'a mâniat și nu voia să între în casă. Tatăl înțelegând acesta, eși din casă și ruga pre fiul se să între și el ca să ăa parte la bucuria comună. Acela ânse îi res-

punse, că vede în acéastă bucuriă unŭ actŭ de nedreptate: Eŭ, ȕice elŭ, de atâȕia anŭ te servescŭ, nu ca fiŭ, ci ca unŭ șerbŭ, și nici-o-dată n'am eșitŭ din ordinele téle; dar cu tóte aceste nu miaŭ învoitŭ cea mai mică veselă cu amiciŭ mei. Acum ânse, când veni fiulŭ teŭ acestŭ neascultătoriŭ, care a risipitŭ avuȕia tea cu destrâmările séle, făcușŭ cea mai mare veselă: nu înȕelegŭ ce dreptate este acésta! Tatălŭ ȕise cătră elŭ cu dragoste: Fiiulŭ meŭ! nu pismul sórta frateluiŭ teŭ: tu nu ai perdutŭ nimica în timpulŭ cât ai fostŭ cu mine; averea tea a remasŭ întrégă, și pe lângă aceea ai să dobândeșci și tóte cele ce sŭnt ale mele. Dar fratele teŭ acesta era perdutŭ ca unŭ mortŭ, și acum, l'am aflatŭ: Cum dar să nu ne veselimŭ de acéastă întêmplare norocită?»

§ .47. *Parabola despre Iconomulŭ acusatŭ. Învêȕetura despre divorȕiŭ și castitate.*— *Parabola despre bogatulŭ și despre miserulŭ Lazarŭ* (Luc. XVI; Math. XIX, 1—12; Marc. X, 1—12).

1). După ce Iisus prin parabolele precedente, a arêtatŭ spre muștrarea Phariseilor, că Dumneȕeŭ primeșce cu bucuriă convertirea pécatoșilor, acum se adresă cătră vameșii și pécatoșii, cariŭ venise să se înveȕe dela elŭ. «De voiȕi să vê mântuiȕi, le ȕice, disfaceȕivê de averile vóstre cele agonisite cu răpire și cu nedreptulŭ; reîntórcêȕile aceloră de la cariŭ le aȕi răpitŭ, séu dacă acésta nu se póte, daȕi-le miserilor, așa încât să nu mai remână la voi nimică streinŭ și nedrept. Prin acésta veȕi pleca pre Dumneȕeŭ spre milă cătră voi, și ȕertându-vê pécatele, vê va învrednici de fericirea pregătită dreptilor». Acéastă învêȕătură le o propune prin parabola despre iconomulŭ acusatŭ și trasŭ la respundere de Domnulŭ seŭ: Unŭ omŭ bogatŭ a încredinȕiatŭ averea sea unui Economŭ; dar după unŭ timpŭ i s'a spusŭ că economulŭ seŭ nu'ŭ este

credinciosŭ ŝi îi împrăŝciă averea. Decî chiamăndu'ľŭ 'ia ęisŭ, că dupre cele ce se audŭ, numai are încredere în elŭ, este decisŭ a'ľŭ distitua din diregătorią, ŝi că prin urmare să'ŝi dea sama. Economulŭ, vęđindŭ că perde ŝi diregătorią ŝi averea, încât are să fiă expusŭ orî a munci— lucru ce nu putea, orî a cerşetori,— de care se ruşina: a hotăritŭ să'ŝi îmbuneze sórta pe altă cale. Adică să'ŝi facă amicî până este în diregătorią, cariî, când ilŭ vor videa distituitŭ ŝi lipsitŭ, să nu se îndure de elŭ ŝi să'ľŭ primescă în casele lor. Aşa, chiamăndŭ cāte unulŭ pre datornicî domnului seŭ, pre cariî numai elŭ îi ŝcia, a ęisŭ celui d'ânteiŭ: cu ce sumă eşcî datoriŭ domnului meŭ? Acela a respunsŭ: cu o sută męsure de unt-de-lemnŭ. Apoi, scořindŭ înscrisul, ilŭ dădu, ŝi'y ęise să'ľŭ prefacă, puindŭ cincî ęecî de męsure, în locŭ de o sută. De aseminea altuia, care era datorŭ cu o sută męsure de grăŭ, dāndu'y înscrisulŭ 'ia ęisŭ să'ľŭ prifacă ŝi să pună optęecî de męsurî, ŝi aŝa mai departe. Auđindŭ Domnulŭ de acęstă manieră a necredinciosului Economŭ, a lăudatŭ prudenęa lui cu carea a ŝciutŭ a se asigura de urgia ce'y venia asupra.— Óminiî în căutarea intereselor ŝi folóselor lumeŝci sŭnt multŭ mai habilî de cāt în îngrijirea de miđlócele pentru mântuirea lor, deŝi aceste sŭnt multe.

De aceea vę sfătuescŭ ŝi pre voi, faceți-vę pre Dumeņeđŭ amicŭ chiar prin averile vóstre cele căŝcigate cu nedreptulŭ, ca când va veni timpulŭ ca să vę lipsiți de ele, lucru ce neapăratŭ are să se întęmple, să nu vę lipsiți de ele, să nu vę lipsiți tot-o-dată ŝi de fericirea gătítă dreptilor. Cine nu este în stare să facă unŭ sacrificiŭ, ca lepădarea de bunurile agonisite cu nedreptulŭ, acela de sigurŭ nu va' fi capabilŭ de altele mai mari ce se cerŭ dela celŭ ce voęŝce a deveni învęęcelŭ alŭ meŭ. Dacă voi nu veți putea aręta credinęa vóstră în desfacerea de averile căŝcigate cu răpire, cum vę veți dispune a vę

lipsi de tóte plăcerile pământeșci pentru învățătura mea. Dacă voi nu voiți a întrebuița bine nișce lucruri trecătoare și peritoare, cine vă va da pe cele netrecătoare și eterne? Cine este lipitū de bunurile și plăcerile pământeșci nu póte tot odată să guste bunurile și plăcerile cereșci. Precum nu póte cineva să servescă în acelașū timpū la doi domni cu voințe opuse unulū altuia: așa și voi nu veți putea tot-o-dată servi lui Dumneđeū și mamonei ¹⁾ cu alte cuvinte: nu puteți să realizați învățătura mea, și tot-o-dată să strângeți avuția, și să căutați desfătările pământeșci».

Phariseii cei materialī și interesați, auđindū acéstă sublimă învățătură a Domnului despre perfecta neinteresare, rídea de elū ca de unū omū extravagantū, care nu arū fi șciind ce grăeșce. Iisus le respunde: «Voi cu hipocrisia vóstră puteți amăgi numai pre ómini ca să vă crédă de virtuoși; căci óminii în decomun, judecă duple exteriorū; pre Dumneđeū ânse, carele cunóșce interiorulū inimelor vóstre, nici-o-dată nu'lū veți amăgi. Evlavia vóstră cea hypocrită, pre carea ómini o íeau de virtute înaltă, la Dumneđeū este abominația».

2). Trecândū, Iisus din galilea în laturile Iudeei de ceea parte de Iordanū, aū mersū după elū glóte multe, ca să se învețe dela elū și să'și vindece infirmii. Aū venitū și Phariseii, și, spre a'lū ispiti, îi propunū întrebarea: «Învoitū este óre omulū a'și lăsa muierea pentru fiă ce caasă de nemulțemire cu ea?» Iisus le respunde: «au nu ați cetitū în scriptură că Dumneđeū la creația a făcut numai unū bărbat și o muiere; érá prin aceea a arétatū că voeșce ca bărbatulū să aibă numai o femeă, și femeea numai un bărbatū. Tot scriptura đice mai departe, că «omulū va lăsa pre tatăl seū și pre muma sea, se va lipi de muierea sea, și vor fi amândoi unū corpū. Prin ur-

¹⁾ Mamona—idolul avuțiilor; Pluton alū grecilor și Romanilor.

mare, dacă legătura nuntală face din doi unu singur corp, viderat este, că ea nu trebuie să se disfacă. Este o mare cutezare din partea omului a dispărți aceea ce Dumnezeu a întrunit pentru un scop mai înalt». Replicat 'iaŭ Pharisei: «Dacă este așa voința lui Dumnezeu, pentru ce dar Moysi, trimisul lui Dumnezeu, a învoit divorciul, ordinându numai a da carte de eliberare miierei lăsate?» Iisus le răspunde: «La începutul creației nu a fost așa; abuzul divorciului s'a introdus pe urmă, și Moysi, neputându-lu desființa pentru neînduplicarea părinților voștri, a făcut cât a putut, adică, a legiut ca cel puțin femeii lăsate să i se dea de bărbatul său carte, ca să se pótă mărita cu un altul. Eŭ ânsă vă spun, că or cine va lăsa pre miierea sea, exceptându casul adulterului, și va lua alta, acela singur comite adulteriŭ; de asemenea comite adulteriŭ și cel ce va lua de soț pre miierea părăsită de bărbatul ei cu nedreptul.— Dupre nefavorabilele idee ale óminilor de atunci despre femeă, învătura lui Iisus despre mărginirea divorciului se păru chiar învătoreilor lui fórte jignitóre dritului bărbatului asupra miierei sele; de aceea fiind ei numai cu Iisus, după ce aŭ întrat în casă, aŭ continuat ei conversațiunea despre relația bărbatului cu femeea, ȓicând cătră Iisus: «Dacă bărbatul nu pótă avea putere de a'și alunga din casă miierea ce nu'i mai este spre plăcere, și a'și lua alta, care iară plăcea; apoi este mai favorabil pentru elŭ a nu se însura nici-de-cum, de cât a fi silit să trăescă depurarea cu ceea ce o urêșce». «Așa: pentru cine pótă să se înfrâneze, răspunde Iisus; dar nu toți ómini sunt dispuși la o asemenea abstenență, ca să pótă trăi neînsurați. Numai trei genuri de ómini sunt capabili de acéstă stare: ânteiŭ, acei cari din natură nu sunt dispuși spre căsătoriă; alŭ doilea Eunuchiŭ, pre cari răutatea ominescă 'i a făcut necapabil de că-

sătoriă; și alū treile, acei cariī sacrifică dispuseciunile naturali pentru scopulū celū mare,— de a lucra pentru întemeerea împărăției lui Dumneḑeu pe pământū. Decī cine se crede capabilū de o asemenea abstenență, pōte fi liberū de legătura conjugalē».

3). Spre a combate prejudeciulū Iudeilor contimpurani, cariī nenorocirele timpurali le luaū dreptū pedepse dumneḑeesci pentru pēcate, și prin urmare socoteau de pēcătoși mari pre toți óminiī nenorociți și suferinḑi; de asemenea norocirea și buna stare o țineaū de o particulară favōre dumneḑeescă: Iisus propune parabola următōre, unde sub icóna bogatului reprobātū se represintă toți acei ómini, ce nu aū altū meritū decāt bogăția; érá sub icóna miserului Lazar ¹⁾ se represintă toți nevoiásii și lipsiți, cariī sufērū nenorocirile cu bărbăția, fără a perde încrederea lor în Dumneḑeu, și fără a se abate dela virtute: «Era unū omū bogatū fórte; elū purta cele mai preçiōse vestminte, și în tóte ḑilele petrecea în ospețe solemne. Tot-o-dată era și unū miserū, anume Lazarū, care jăcea plinū de bube, înaintea porței bogatului; Era lipsitū de tot ajutoriulū, în cât arū fi fostū bucurosū să se chrănescă cu lepădăturile din mésa bogatului; nu se putea apēra nici de cāniī ce veniaū de'ī lingiaū bubele, sporindu'ī prin aceea durerile. În aceste stări ș'aū petrecutū viața lor până la mórte și bogatulū și Lazarū. Dar după mórte rolurile s'aū schimbatū. Miserulū fu dusū de Ángerī în fericirea pregătītă de Dumneḑeu dreḑilor la unū locū cu Patriarchulū Abraamū, acelū iubitū și alesū de Dumneḑeu. Érá bogatulū, deși se înmormēntă cu mare paradă, suflitulū lui fu aruncatū în infernū. Acolo, aflāndu-se elū în chinurī, rēdicēndu'și ochiī a zăritū în depártare pre Abraam și pre Lazarū îndulcindu-se de o mare fericire. Ne

¹⁾ Ḑicerea *Lazar* în Hebreescē însémnă: *celū fără ajutoriū*.

mai putându suferi durerile séle, strigă cătră Abraam: Părinte Abraame! fiăți milă de mine! trimite pre Lazarū să'mi dea macarū celū mai micū ajutoriū în mijloculū cumplitorilor suferinți ale mele, care mă consumă, ca o văpaiă. Dar Abraamū îi respunde: Fiiule! adă'ți aminte că tu țiai mărginitū fericirea tea în viața pēmēntească, fără ate fi îngrijitū să o aibi și după mórte, de aceea acum ești lipsitū de dēnsa. Lazar, din contra, a petrecutū pe pāmēntū o o viață plină de suferinți amare, neavēndū altă speranță și mângiere decât în Dumneđeū; de aceea acum elū se bucură de fructele suferințelor séle. Pe lângă aceea, chiar de arū voi cineva dintre noi să vē vină întru ajutoriū și să vē aline durerile, este peste tótă puțința; căci dreptatea dumneđească așa a întocmitū lucrurile în cât după mórte între cei fericiți și cei reprobați să nu pótă fi nici o comunicațiă. Oh, Părinte Abraame! replică nenorocitulū bogatū, dacă nu se poate să trimiți pre Lazar în ajutoriulū meū, celū pučinū trimite'lū, mă rogū, la frații mei ce aū mai rămasū în viață, ca să'i încredințeze de sórta ce'i așteptă și pre ei după mórte, ca convertindu-se dela rētacirile lumești, să pótă măcarū ei a scăpa de chinurile în care eū mă aflu. Abraam îi respunde: Nu este de nevoiă ca să se ducă Lazarū să le spună acēsta; căci este spusū destulū în cărțile lui Moysi și ale propheților; frații tēi nu aū de cât a face cele acolo cuprinse. Așa este, Părinte Abraame; dar predica unui omū învialū din morți, credū că mai lesne 'iar aduce la pocăință, decât învățeturile din cărți, cu care ei s'aū deprinsū și nu le bagă în sémă. Fii încredințiatū, dise în fine Abraamū, că, dacă ei nu credū și nu ascultă învățeturile lui Moysi și ale propheților, nu vor crede nici spusele celui ce arū învia din morți».

(Va urma).

PREDICĂ

Datoria ca principiu al activității morale a omului.

«Nimărui să nu datoriți cu nimica» (Rom. XIII, 18).

Nimic nu este mai cinstit și mai frumos în lume ca îndeplinirea datoriei.—

«Îndeplinirea datoriei și practicarea virtuții sunt norma (regula) unei vieți depline» zice oarecine. Deci dela îndeplinirea datoriei noastre cu sfințenie — în toate direcțiunile, atârnă liniștea sufletească, mângâerea conștiinței și armonia dintre oameni și societăți; și la din contra, din neîndeplinirea datoriei, rezultă neliniștea și nemulțumirea sufletească a omului precum și alte nenorociri și suferinți morale.

«Cine nu îngrijește de îndeplinirea datoriilor sale, nu se împărtășește de nici o răsplată, zice înțeleptul. Spre acest scop și Mântuitorul învață în sfânta sa evanghelie: «Căutați mai întâiu împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui, și toate celelalte se vor adăoga vouă».

De asemenea și Psalmistul grăește: «Celce face voia lui Dumnezeu și la legea Lui cugetă ziua și noaptea, acela este ca un pom răsădit lângă izvoarele apelor, care rodul

său va da în vremea sa și frunza lui nu va cădea și toate câte va face, va spori».

Dar naște întrebarea: Ce va să zică datorie? Datorie va să zică *o poruncă de a face sau a nu face ceva*. Sau și altfel: Datorie este *obligația de a respecta drepturile altuia*. «Indemnul cel mare al înțeleptului este de a-și cunoaște datoria», zice oarecine.

Sfântul apostol Pavel, vorbind despre datoriile sau obligațiunile creștinilor în genere, îndeamnă, în una din scrierile sale — și sfătuște chiar, ca să se dea fiecăruia aceea ce sunt datori.

Din parte-mi, iubii mei, un lucru țin a se aminti aici, anume acela, ca să nu ne facem datoria numai de mântuială, sau ochii lunei, cum s'ar zice, sau de frica pedepselor, ci pentru însuș principiul ei, adică pentru înseși datoria sau scopul pe care trebuie să ni-l propunem în toate gândurile și vorbele noastre.

«Nu trebuie să ne închipuim datoria ca o sarcină grea, nici s'o zugerăm ca pe o profesoară aspră sau rea, învață marele ierarh Vasile; ci mai bine ca o mamă iubitoare și compătimitoare, totdeauna gata să ne adăpostească de grijiile și neliniștele acestei vieți și să ne conducă pe cărările păcii».

Cu drept cuvânt dar zice buna noastră regină Elisabeta: «Datoria nu-și încruntă sprâncenele de cât atunci, când fugi de ea; deci urmează-o și ea îți va zâmbi».

Să știe, iubii mei, că cu cât trebuința este mai mare și mai grea, cu atât și datoria este mai mare și mai serioasă.

Să știe iarși că sentimentul datoriei nu atârna numai dela legea firească, ce Dumnezeu a sădit-o în sufletul omului, adică dela religiune, ci și dela condiția socială.

Referitor la îndeplinirea datoriilor către Dumnezeu și părinți—respectiv de fii, iată cum se exprimă marele das-

căl al Bisericii creștine ortodoxe—Ioan gură-de-aur: «Când copiii păzesc cu credință datoriile lor cătră Dumnezeu și părinții lor, încă și în celelalte lucruri ale vieții dobândesc norocire și cinste; fiindcă oricine cinstește și stimează pe un om înbunătățit și bine crescut, fie el ori cât de sărac; pe când pe cel rău și fără de rânduială, oricine îl încunjoară și-l urăște, fie el ori cât de bogat.»

Spre acest sfârșit sfântul Apostol Pavel învață: «Creșteți pre fiii voștri întru învățătura și certarea Domnului».

Iar ca încheere al celor arătate mai sus, cu privire la acest subiect, îmi permit a aduce aici la mijloc frumoasele cuvinte ale unui distins cugetător, ce zice: «Voesc să încep fiecare zi, aducându-mi aminte de Dumnezeu și de datoriile mele, și să o sfârșesc, examinând cu sfințenie întrebuițarea ei». Amin.

Iconomul Coman Vasilescu

CRONICA BISERICESCĂ.

Sfânta Mitropolie a Ungro-Vlahiei.

Dela Inalta Chiriarhie a Sfintei Mitropolii a Ungro-Vlahiei primim spre publicare următoarele două adrese către Onor. Minister al Cultelor și Instrucțiunei Publice:

D-lui Ministru al Cultelor.

La secularizarea bunurilor monastirești pentru toți monahii și monahiile monastirilor, s'au prevăzut de fiecare, 40 bani pe zi, din care să se hrănească și să se îmbrace.

Suma aceasta a putut să fie îndestulătoare acum 40 de ani în urmă, astăzi însă leul vechiu de atunci, în scumpirea traiului, ce din zi în zi se urcă, au ajuns să se facă pol, și în adevăr cu 20 lei de astăzi abiă poți aveà îndestularea ce se puteà aveà atunci cu 40 de bani; din această pricină sârmanii călugări abiă pot să-și ducă zilele.

Țara în adevăr poartă grijă, cu cea mai mare liberalitate de toate instituțiile ei, și recunosc, că au fost de nevoie să se facă multe altele, înainte de a se gândi și la Monastirile noastre. Dumnezeu însă au rânduit lucrurile așa în cât să se poată îndreptă luarea aminte și asupra sfințelor noastre Monastiri, de care sunt legate atâtea amintiri frumoase și patriotice din întreaga noastră viață românească și din timpurile cele bune și din cele rele.

Cunosc sentimentele creștinești ale Stăpânirei, pe care Dumnezeu a rânduit-o spre chivernisirea noastră și sunt

încredințat, că veți binevoi a dà ordinele cuvenite, ca să se sporească budgetul individual al fiecărui monah la un leu nou pe zi, pentru nutriment, îmbrăcăminte, iluminat și alte mici nevoi legate de fie-care om, iar blagoslovenia lui Dumnezeu nu va întârziă să se pogoare asupra țării și a conducătorilor săi firești, care păstrează. cu pietate așezămintele seculare ale Țării.

Primiți etc.

(ss) *Mitropolit Primat Iosif.*

No. 254
1908 Ianuarie 18

D-lui Ministru al Cultelor.

Sunt unul dintre cei mai în vârstă oameni ai Țării, având și în Episcopat aproape o jumătate de veac, și deci, sunt în măsură de a aprecia trecutul, în comparare cu prezentul, mai bine decât cel ce își dà seama numai de prezent; din această pricină pot afirmă, că în dezvoltarea noastră românească au intervenit schimbări uimitoare, în mare parte cu mult mai bune decât în trecut.

Imprejurările politice, care normau viața noastră românească, o jumătate veac în urmă, cel puțin, făceau să ne mulțumim cu ceia ce Dumnezeu și puterile noastre ne puteau da; astăzi însă, nevoile de tot felul impun, și din lăuntru și din afară, cu totul alte situații, de cât cu aceia ce se putea mulțumi cineva mai nainte, fiind în strânsă legătură și în armonie cu prefacerile, ce a urmat în toate așezămintele și instituțiile Țării.

Se impune adică, D-le Ministru, față cu prestigiul ce au știut Țara să-și-l câștige în toată lumea, se impune zic, ca și Bisericile și reședințele Episcopale și Metropolitane să fie ținute, eventual să se alcătuiască, după cerințele pretinse de situația Țării.

Nu vorbesc pentru mine, căci Eu sunt mulțumit așa cum Mă găsesc în reședința Metropolitană—, deși din pricina defectuozităței și vechimei localului sufer multe neajunsuri—; vorbesc însă, pentru acei ce, cu drept cuvânt, cer să vadă în și la o reședință Arhiepiscopală a Primatului Țării; față de aceștia, cred că este bine să vă aduc

la cunoștință, că se impune de împrejurări zidirea unei reședințe Metropolitane în locul acesteia de acum, cu atât mai mult, cu cât vara aceasta, zidindu-se o nouă sală de ședințe pentru Obșteasca Adunare, impune dărâmarea tuturor clădirilor vechi ale actualei Adunări, care fac un corp și cu unele din chiliile în care stă personalul de serviciu al Catedralei Metropolitane.

Localul de mâine al Obșteștei Adunări, ridicându-se mândru—cum se și cuvine Adunării reprezentatiunii naționale,— rămâne mică și neînsemnată clădirea mumă, care au dat localul ei Obșteștei Adunări în vremuri. De aceea, atât pentru ca să nu rămânem cu vremea, fără locuință pentru personal, cât și pentru nevoia de a se da Primatului Țării o reședință Arhiepiscopală demnă de situația Patriei, am onoare a face un călduros apel la Onor. Guvern, pe care îl rog să binevoiască a chibzuî, dacă n'ar fi momentul venit să se doteze Capitala Țării și cu o reședință Metropolitană vrednică de Primăția Țării și de Dumnezeu păzitul nostru Regat.

(ss) *Mitropolit Primat Iosif.*

* * *

Sfânta Mitropolie a Moldovei și Sucevei.

De la această Sfântă Mitropolie primim spre publicare o copie după raportul Inginitorului Bisericăi Române Ortodoxă din Sawyer N. Dacota V. S. America No. 4 din Decembre 1907 și înregistrat în cancelaria Sfintei Mitropolii sub No. 98 din 15 Ianuarie 1908.

Inalt Prea Sfințite Stăpâne,

Cu smerite metanii și umilite închinăciuni, venim eu mai jos iscălitul, împreună cu ambii Epitropi și membrii, ce compun consiliul parohial și împreună cu tot poporul Român Ortodox de aici și a vă aduce viile noastre felicitări de anul nou 1908.

Astăzi 27 Decembrie, sau pus scrisoarea în bacsa dinaintea Sfintei Biserici, în strigătele nesfârșite ale popoului de trăească mulți și fericiți ani Inalt Prea Sfințitul nostru Metropolit.

Trăească marele și înțeleptul nostru Rege Carol I împreună cu miloasa noastră Regină Elisabeta, Trăească Tinerii noștri Moștenitori Prințul Ferdinand și Prințesa Maria și fii lor, Trăească Onoratul Minister, care ne-au trimis cărți pentru luminarea copiilor noștri, Trăească îndreptătorul Guvern Românesc, mulți și fericiți ani, Trăească Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Ortodoxe Române, Trăească Credința Ortodoxă, Trăească România la mulți ani.

Impreună cu poporul meu, rog pe Dumnezeu și strig și eu din adâncul inimii mele, trăească bunii noștri conducători, Trăească vestitul și mult lăudatul Regat Român și la mulți ani.

Primiți Inalt Prea Sfințite Stăpâne, osebita stimă și respectul ce vă păstrez.

Al Inalt Prea Sfinției Voastre, prea plecat și supus servitor.

(ss) Protosincol, *Benedict Iliescu*.

* * *

MINISTERUL CULTELOR ȘI INSTRUCȚIUNEI PUBLICE

Administrația Casei Bisericeii.

Primim de la această Administrație spre publicare: Mișcarea ce a avut loc în personalul clerical din țară, în decursul luni Ianuarie, 1908.

N U M I R I

Nou hirotonitul în preot, Popescu N. C. se numește paroh al parohiei Grecești din jud. Dolju pe ziua de 1 Ian. a. c.

Diaconul Popescu A. C. se hirotonisește preot pe seama bisericii Adormirea Maicii D-lui din urbea Slatina pe ziua de 1 Ian. a. c.

Nou hirotonitul în preot, Dimitrie Dimitriu se numește

preot paroh pe seama bisericii parohiale Epureni din jud. Iași pe ziua de 1 Ian. 1908.

Nou hirotonitul în preot Nichifor I. Mihail se numește paroh pe seama bisericii parohiale Poiana din jud. Putna pe ziua de 15 Ian. 1908.

Nou hirotonitul în preot Călin N. Orman se numește preot ajutor pe seama bisericii parohiale Sf. Mina din urbea Focșani pe ziua de 15 Ian. 1908.

Preotul ajutor Popescu Teodor de la biserica parohială Sf. Ilie din urbea Brăila se numește paroh al acelei biserici pe ziua de 1 Ian. 1908.

Nou hirotonitul în preot Popescu M. Matei se numește paroh al parohiei Ghergani din jud. Dâmbovița pe ziua de 1 Ian. 1908.

Nou hirotonitul în preot Părligras P. Ștefan se numește paroh al parohiei Gemeni din jud. Mehedinți pe ziua de 15 Ian. 1908.

Preotul Danvelescu Dinu supranumerar în parohia Gemenele din jud. Braila, se numește paroh al sus numitei parohii în locul preotului Matei Gr. care trece în locul său ca preot ajutor pe ziua de 1 Ian. 1908.

Nou hirotonitul în preot Raiculescu V. fost diacon la bis. Sf. Ion Botezătorul (Grecescu) din urbea T. Severin se numește preot ajutor la bis. Adormirea Maicii Domnului din aceiași urbe pe ziua de 15 Ian. 1908.

Preotul Sachelarie Maleș C. supranumerar în parohia Stăniliești din jud. Fălciu se numește paroh al sus numitei parohii pe ziua de 1 Ian. 1908.

Preotul Constantinescu D. supranumerar în parohia Drăcșănei din jud. Teleorman se numește paroh al acelei parohii pe ziua de 1 Februarie a. c.

Preotul Ionescu fost paroh al parohiei Belitoriu din jud. Teleorman se numește paroh la parohia Părlita din acelaș județ pe ziua de 1 Febr. 1908.

Nou hirotonitul preot Măndescu Spiridon se numește paroh al parohiei Coțofenii din dos, din județul Doljiu pe ziua de 1 Febr. a. c.

TRANSFERĂRI

Preot. paroh Constantin Gaspar, parohul parohiei Păltiniș din jud. Dorohoi, se transferă pe ziua de 1 Ianuarie 1908 la parohia Prelipca acelaș județ.

Preot. paroh Comănescu Ioan de la parohia Leontinești jud. Bacău se transferă la parohia Băhnășeni din acelaș județ pe ziua de 1 Ianuarie 1908.

Preot. paroh Oniceanu Vasile, parohul parohiei Comgaz din jud. Tulcea se transferă la parohia Ceamurli de Sus acelaș județ pe ziua de 1 Ianuarie 1908

PUȘI IN DISPONIBILITATE

Preotul Petre Stefulescu supranumerar în parohia Petru Boji din urbea Craiova se pune în retragere din oficiu pe ziua de 1 Februarie 1908.

D E C E S E

Preotul A. Dăscălescu parohul parohiei Sălăgeni din jud. Fălciu a încetat din viață în ziua de 24 Decembrie 1907.

Preotul Dumitrescu parohul parohiei Stănilești din jud. Fălciu a încetat din viață în ziua de 25 Decembrie 1907.

Preotul Maxim Topală parohul parohiei Costești din jud. Tutova a încetat din viață în ziua de 15 Noembrie 1907.

Preotul Dimitrie Ciosu parohul parohiei Băhnășeni din jud. Bacău a încetat din viață în ziua de 27 Dec. 1907.

Preotul Petre Gorunescu supranumerar în parohia Mușetești județul Argeș a încetat din viață în ziua de 11 Dec. 1907.

Preotul Xenofont Urzică parohul parohiei Prelipca din județul Dorohoi a decedat în ziua de 15 Dec. 1907.

Preotul Dimitrie Pocara supranumerar în parohia Donovețul de sus din jud. Tulcea a încetat din viață în ziua de 27 Dec. 1907.

Preotul Tănase Ioan supranumerar în parohia Sf.

Treime din urbea Găești jud. Dâmbovița a încetat din viață în ziua de 24 Dec. 1907.

Preotul Simion Teodoriu parohul parohiei Ivănești din jud. Vaslui a încetat din viață în ziua de 29 Dec. 1907.

Preotul Dobre Duhovnicu parohul parohiei Vărăști din jud. Ialomița a încetat din viață în ziua de 5 Ian. a. c.

Preotul D. R. Mihălcescu supranumerar în parohia Priboeni din jud. Dâmbovița a încetat din viață în ziua de 15 Ianuarie 1908.

Preotul Matei Duhovnicu supranumerar în parohia Mihăești de jos din jud. Olt a încetat din viață în ziua de 17 Oct. 1907.

Preotul Ioan Teodorescu parohul parohiei Dichiu (Tirchilești) a încetat din viață în ziua de 22 Ian. a. c.

Callistrat.

INȘTIINȚARE.

Tragerea loteriei Drăgușeni—Dorohoiu, s'a amânat pentru ziua de 1 Aprilie 1908, din cauză că nu s'a primit costul tuturor biletelor plasate la D-nii Învățători și Preoți.

Comitetul roagă pe deținătorii de bilete, să trimită imediat costul lor, care e destul de mic.

COMITETUL LOTERIEI.

PREDICĂ

*Ținută în Biserica Radu-Vodă din București în ziua
de 1 Ianuarie (Sfântul Vasile) 1908.*

Domnul tuturor tăiere împrejur
răbdă și greșalele oamenilor ca
un bun le tae. Dă mântuire astăzi
lumii și se bucură întru cei de sus
ierarhul Ziditorului și purtătorul
de lumină dumnezeescul tăinuitor
al lui Hristos Vasilie.

(Condacul Serbărei).

Frați Creștini,

Sfânta noastră Biserică, în dorința vie și nemărginită
purtare de grije ce are, pentru ca noi, fii ei, să avem
putința de a viețui pe pământ potrivit cinstei de care
Dumnezeu ne-a învrednicit, când ne-a înzestrat cu daruri
mai înalte de cât ale tuturor celorlalte ființe de pe pământ,
iar pe de altă parte, pentru a ne înlesni puțința
de a ne pregăti fericirea pentru viața care ne așteaptă
după moarte, a rânduit, ca în fiecare zi a anului să ne
aducă aminte, prin cântări și citiri în Casa lui Dumnezeu,
ori de viața și faptele alese ale unui sfânt, ori de o întâmplare
însemnată din viața de pe pământ a Mântuitorului nostru
Hristos, ori de altă întâmplare însemnată, prin care s'a arătat
purtarea de grije a lui Dumnezeu pentru mântuirea noastră.

Cu chipul acesta, Biserica ne-a pus la îndemână un isvor
nesecat de învățături înalte, de pilde frumoase și de sfa-

turi folositoare, din care sufletele noastre adăpându-se în orice timp și la orice împrejurare, să-și poată recăpăta liniștea, atât de mult și atât de des turburată; din cauza nevoilor și a greutăților cu care ne ducem traiul pe pământ. Dar, de și acest isvor este săpat nu la vre-o depărtare mare de noi, așa în cât să avem de străbătut păduri întinse sau să urcăm stânci prăpăstioase pentru a ajunge la el ca să ne adăpăm, ci este în calea noastră și în ochii noștri în orice moment, totuși, ochii noștri s'au împăejenit atât de mult, inima ni s'a învârtoșat atât de tare, sufletul ni s'a gârbovit așa de rău, în cât nu numai că nu vedem acest isvor, nu numai că nu simțim puterea binefăcătoare a apei sale, nu numai că pregetăm a ne abate din cale și a admira cel puțin curățenia și limpezimea lui, dar, cei mai mulți dintre noi, pare că nu mai înțelegem și nici nu ne mai dăm osteneala să înțelegem care este rostul acestui isvor, iar pe aceia cari în adevăr înțeleg rostul lui și simt nevoia de a 'și adăpa sufletele din el, îi desprețuim și 'i socotim ca oameni înapoiți față cu spiritul timpului de astăzi, care caută din zi în zi mai mult a ne face să trăim pe pământ și numai pe pământ.

În zadar clopotele Bisericii își tânguesc glasul și Biserica își deschide ușile de câteva ori pe fie-care zi, chemând pe fii ei să le dea sfaturi, cum trebuie să trăiască în lume, cum să se iubească și să se sprijinească unii pe alții, pentru ca toți să progreseze și să ajungă atât la fericirea pământească cât și la cea cerească; în zadar servitorii altarului înalță în fie-care zi cântări și rugăciuni pentru înalții dregători, pentru bunul spor și întărirea supușilor, pentru cei ce sunt în nevoi, pentru cei ce zac în neputințe și în boale, căci cu glasul lor nu se unește glasul, inima și gândul acelora pentru care se înalță aceste rugăciuni!

Se fac legi noi, se creează noi instituțiuni, se cheltuește multă muncă și multă bătae de cap spre a se ajunge la pace, la înfrățire, la progres general, dar nu luăm seama că, cu cât alergăm după acestea, cu atât ele fug mai tare de noi, pentru că ne lipsește curățenia gândului, căldura inimii și nobleța sufletului, iar pe acestea nu le putem

dobândi de cât prin Biserică, căci în afară de Biserică nu este mântuire.

Am zis că Biserica are un tezaur nesfârșit de învățături înalte și neprețuite, din care tezaur ea scoate în fiecare zi câte ceva și pune la îndemână sufletelor noastre hrană, întocmai după cum o mamă pregătește masă fiilor ei, în fie-care zi și scoate tot ce are mai bun păstrat pentru ei, hrănindu-i cu multă dragoste și îngrijire.

Să vedem deci, care este motivul pentru care Biserica ne chiamă astăzi la sânul ei de mamă.

Să vedem, care este ospățul pe care ea l'a pregătit pentru astăzi sufletelor noastre.

Frați Creștini!

Două sunt motivele pentru care Biserica ne dă astăzi prilej de sărbătoare:

În primul rând ea vrea să ne împrăspăteze în minte un fapt însemnat din viața Mântuitorului nostru Iisus Hristos și anume: Tăerea Sa Imprejur cea după trup; iar în al doilea rând, ne aduce aminte de viața și faptele unuia dintre cei mai mari ierarhi ai săi, de viața și faptele Sfântului Vasilie cel Mare, Arhiepiscopul Cesarei Capadociei.

Tăerea Imprejur cea după trup a Domnului, Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, s'ar părea celor streini, sau celor înstreinați de Biserică, că este un simplu fapt istoric, din amintirea căruia n'am putea trage nici un folos sufletesc.'

Există însă vre-un fapt, în viața de pe pământ a Mântuitorului, începând dela zămislirea Sa în pântecul Sf. Fecioare și până la înălțarea Sa la cer, care să nu poarte pecetea Dumnezeirii și din amintirea căruia sufletele noastre să nu capete îndrumare pentru viața aceasta și pentru cea viitoare ?

Nici Tăerea Imprejur prin urmare, nu poate fi un fapt fără însemnătate, care ne-ar lăsa sufletele reci și indiferente.

Din contra dacă ne vom fi dat osteneala să înlănțuim în mintea noastră tot ce s'a cântat și citit astăzi cu privire la faptul Tăerii Imprejur a Mântuitorului, dacă vom

fi slăbit inimile noastre de învârtoșarea lor și vom fi lăsat să se strecoare mai multă credință în ele, atunci o lumină tainică va fi răsărit în sufletele noastre și vom eși de aici deslușiți în privința adevărurilor sfinte pe care Biserica ni le-a împărțit astăzi, întăriți în credința noastră în ele și înarmați cu povețe în privința modului cum trebuie să ne purtăm unii față de alții, pentru ca să ne putem simți fericiți aici pe pământ și să ne așteptăm la fericire și după trecerea noastră din această viață.

Să vorbim deci mai de aproape despre Tăerea Imprejur a Mântuitorului nostru Iisus Hristos și să deslușim mai bine cele ce s'au cântat și citit astăzi cu privire la acest fapt, pentru ca să putem cunoaște mai lămurit miezul învățăturilor cu care Biserica vrea să ne hrănească sufletele astăzi.

Fraților!

Erà la Ebrei datina ca pruncul de parte bărbătească, la 8 zile după naștere să fie dus la templu și să se taie împrejur, potrivit unor anumite rândueli. Această datină nu erà așezată de vre-unul dintre oameni, ci de însuși Dumnezeu și anume chiar din momentul în care el a ales pe Abraam și l'a făcut părinte al poporului ebru, prin care popor vrea să pregătească mântuirea întregii lumi.

«Eu sunt Dumnezeuul tău—zice Dumnezeu lui Abraam—voiu pune legătura mea între mine și între tine și te voiu înmulți foarte și vei fi tată a multe neamuri și împărați vor eși din tine. Și voiu pune legătura mea între mine și între tine și între seminția ta după tine, întru neamurile lor. Și aceasta este legea care s'o păzești între mine și între tine și între seminția ta după tine, întru neamurile lor. Și se va tăia împrejur toată partea bărbătească. Și veți tăia împrejur marginea trupului vostru și va fi semn de legătură între mine și între voi și între seminția ta după tine, întru neamurile lor. Și pruncul de 8 zile se va tăia vouă împrejur toată partea bărbătească, în neamurile voastre. Și partea bărbătească care nu 'și va tăia împrejur marginea trupului său în ziua a opta, perde-se-va sufletul acela din neamul său, căci legea mea a stricat».

Potrivit acestei porunci dumnezeiești, Mântuitorul Hristos, care și El eră de neam ebru, după trup, trebuia să îndeplinească această cerință a legeri. El însă nu eră un simplu om și dacă pentru ceilalți Ebrei tăerea împrejur aveà un scop, Tăerea Imprejur a Mântuitorului a avut cu totul alt scop.

Pentru ceilalți Ebrei, tăerea împrejur eră un semn al legătureri lor cu Dumnezeu, iar acest semn reaminteà totdeauna păcatul intrat în lume prin greșala lui Adam, de care păcat, ca și de o boală, omenirea așteptă să fie tămăduită.

Prin urmare, ori de câte ori se săvârșia tăerea împrejur asupra unui Ebru, de atâtea ori se reaminteà păcatul lui Adam, care trecuse împreună cu corpul moștenire la toți oamenii.

Mântuitorul Hristos însă, ca unul ce se zămislișe în pân-tecele Sf. Ficioare în mod suprafiresc prin puterea Sf. Duh, nu purtă în corpul său veninul păcatului strămoșesc. El eră marele Doctor, care venise să tămăduiască lumea de boala păcatului strămoșesc. N'avea prin urmare nevoie de a primi pe Sine pecetea păcatului, pe care nu'l aveà. Cu toate acestea, El aveà de îndeplinit în lume un mare rol—rolul de Mântuitor. Și după cum, în înalta Sa înțelepciune a găsit de cuviință pentru a îndeplini acest rol de Mântuitor să ià corp omenesc, tot așa a găsit de cuviință să-și supue acest corp la tot ce eră poruncit în lege pentru neamul din care se născuse. El trebuia să dovedească lumiei că este și Dumnezeu adevărat și om adevărat, și pentru ca nu cumva, în fața lumiei, Dumnezeirea Sa să copleșească cu totul firea Sa omenească și să se zică, cum s'a și zis de unii eretici, că El n'a avut corp, n'a trăit pe pământ ca oamenii, ci a fost numai o nălucire, o arătare, de aceea s'a supus ca și ceilalți oameni din neamul Său la operațiunea tăerei împrejur, care s'a săvârșit într'un anumit loc, la un anumit timp și de anumite persoane, așa în cât să poarte semnele unui fapt în adevăr împlinit, iar nu ale unei simple povestiri, al căruia adevăr lesne s'ar fi putut pune la îndoială.

Prin urmare, Tăerea Imprejur a Mântuitorului nu este un simplu fapt întâmplător, ci este realizarea unuia dintre

punctele planului economiei divine pentru mântuirea omului, iar reamintirea acestui fapt are de scop de a întări și mai mult credința noastră în adevărul întrupării Fiului lui Dumnezeu pentru ridicarea demnității noastre, înjosită prin păcat.

În al doilea rând, Tăerea Imprejur a Mântuitorului ne servește ca o înaltă pildă de supunere, atât la legile dumnezeiești, cât și la cele omenești. Ca Dumnezeu adevărat, Mântuitorul Hristos fiind mai presus de legea Vechiului Testament, care stabilea legătura între Abraam și urmașii săi și între Dumnezeu, iar ca om fiind cu totul scutit de păcat, ușor s'ar fi putut scuti pe sine de obligațiunea tăerii Imprejur. Sustragerea Sa însă de la împlinirea acestei porunci eră o vătămare a unei legi în vigoare încă, din partea a însuș Autorului ei. Dar El venise nu ca să strice legea, ci ca s'o plinească; împlinind legea veche, El s'a făcut pe sine cap al legii celei nouă, dându-se în acelaș timp pe sine însuși pildă vie de supunere la lege, tuturor celor ce aveau să intre sub imperiul legii noi.

Câți dintre noi astăzi, ajunși în situațiuni de a porunci altora și de a face legi, nu ne ispitim de a călca noi înșine cei dintâi dispozițiunile acestor legi, slăbind respectul altora față de ele și făcându-i să vadă în noi niște asupritori, tocmai prin faptul că noi înșine suntem cei dintâi cari nu le respectăm?

Pe câți nu vedem astăzi scrâșnind din dinți și încleștându-și pumnii asupra acelor cari pun sarcini, fără ca ei înșiși să încerce măcar a cunoaște greutatea lor?

Câtă vrajbă și câtă ură nu răsare între clasele unei societăți din cauză că una ține în mâna sa toate drepturile și se crede scutită de ori ce sarcină, iar cealaltă se crede năpăstuită și îngenuchiată sub povara obligațiunilor de tot felul?

Dacă pilda Mântuitorului de supunere la legi ar fi fost urmată de toți oamenii de a lungul celor 19 secole până azi, omenirea ar fi fost mult mai departe pe drumul progresului, iar istoria n'ar fi avut de înregistrat atâtea turburări în sânul popoarelor și de multe ori chiar distrugerea lor, pricinuită cele de mai multe ori de războaie

interne, cari au izbucnit tocmai din cauză că o clasă socială s'a crezut năpăstuită și împilată de celelalte. Și dacă noi, Românii, am avut vre-o dată nevoie de a întări respectul și încrederea tuturor alor noștri în legile dumnezești și în cele omenești, apoi astăzi, când vântul răsvrătirii a încercat să arunce zăzania între clasele societății noastre, datori suntem mai mult ca ori când să urmăm cu toții pilda ce Mântuitorul ne-o dă astăzi, când, de și Dumnezeu, se supune însă la obligațiunea legii, ca și cel din urmă om de rând.

În al treilea rând, Tăerea Imprejur a Mântuitorului Hristos, are de scop de a ne pune sub ochi o înaltă pildă de umilință și modestie.

Mântuitorul Hristos, de și Dumnezeu adevărat, cu toate acestea, după cum n'a socotit că e o înjosire pentru sine a luă corp omenesc, tot așa n'a socotit că se înjosește, supunându-se la operațiunea tăerii împrejur ca și orice om de rând din neamul său.

Prin aceasta a voit să ne arate, că omul oricât de înaltă ar fi treapta socială pe care o ocupă, nu trebuie să desprețuească anumite lucruri, prin care se arată că și el este om ca toți oamenii.

Și iarăși, dacă s'a simțit vre-o dată nevoia de a urmă această pildă de umilință și modestie pe care ne-o dă Mântuitorul, această nevoie o simțim mai mult ca oricând astăzi în secolul culturii, al civilizațiunii și progresului; când ne facem creșterea în așa fel că cu cât ajungem la o situațiune mai înaltă, cu atât devenim mai îngâmfați și mai desprețuitori față de aceia din mijlocul cărora ne-am ridicat și pe care mijloacele și împrejurările nu i-au putut ridica unde ne-am ridicat noi. Să ia deci pildă de aci bogatul, să rupă lanțurile îngâmfariei sale, să coboare treptele palatului său, să deschidă coliba săracului, să stea de vorbă cu el și să-l întrebe de nevoile lui.

Să ia pildă de aci omul cult, cărturarul și să nu se rușineze a eși din tainița științei sale și a stă de vorbă cu cel incult și simplu și a'l lumina.

Să luăm pildă de aci toți câți avem datoria de a da povață și de a lumina pe alții și să nu ne socotim ca stăpâni

ai lor, ci să le arătăm blândețe și dragoste ca unor frați mai mici, după cum și Mântuitorul a căutat să se facă tutu-
ror toate, ca pe toți să-i atragă la Sine.

Iar cel sărac să nu privească cu invidie la averile bogatului și să nu râvnească la ele cu răutate și cu gândul de hrăpire, ci prin muncă să se facă vrednic de ajutorul lui Dumnezeu și de sprijinul celui bogat, căutând a înmulți talantul, adică darurile sufletești și trupești cu care Dumnezeu l'a înzestrat ca și pe cel bogat.

Tot așa și cel simplu și neînvațat să nu nesocotească pe cărturar și să nu considere învățătura ca un lucru de prisos, ci să asculte de sfaturile celor luminați, ca și el să se lumineze, căci nimic nu'l poate duce mai ușor la rătăcirea minții și la sărăcie de cât întunerecul neștiinței.

Iată deci, fraților, câteva din multele învățături pe care le putem scoate din cele ce Biserica ne reamintește astăzi despre Tăerea Imprejur a Mântuitorului.

Să ne dăm silința a cugeta și mai mult asupra lor și atunci mai multe și mai înalte învățături vor răsări în mintea noastră, iar inima noastră va simți bucuria duhovnicească, care întrece cu mult bucuria vremelnică ce o simțim pentru dobândirea bunurilor pământești. Al doilea izvor de învățături cu care Biserica vrea să adape sufletele noastre astăzi, am spus că este reamintirea vieței și faptelor Sf. Vasilie cel Mare, Arhiepiscopul Cesariei Capadociei. Ar fi greu și ni s'ar cere mult timp ca să înfățișăm cu deamănuntul viața și faptele acestui mare ierarh al Bisericii creștine.

Este de ajuns însă a spune că viața sa poate servi ca model strălucit pentru creștinul de orice vârstă și de orice condițiune socială, iar faptele sale sunt o virtute neîntreruptă, din cea mai fragedă vârstă, până în minutul morței sale.

De copilăria sa nu s'ar putea vorbi, fără a se vorbi de viața bunicei sale Macrina și a mamei sale Emilia, cari pe lângă că au rămas modele admirabile de virtute și sfințenie, dar sunt în acelaș timp modele neîntrecute de mame care au știut să dea fiilor lor și în special Sf. Vasilie așa creștere, în cât l'au făcut să devină unul dintre cei mai mari ierarhi ai Bisericii, iar aceste modele de

mamă, astăzi, mai mult ca oricând, ar trebui să fie privite și imitate de matroanele noastre, cari au început să uite cu totul rolul lor de mame și să alerge după îndelnicirile bărbaților, pe care oricât de bine le-ar îndeplini, nu pot să-și atragă laude bine meritate.

Vârsta tinereței, pe care Sf. Vasilie și-o consacră studiului superior al gramaticii, retoricii și filozofiei în orașele Constantinople, Antiohia și Atena, culegând ca o albină tot ce a găsit mai bun și folositor din cultura și știința clasică păgână în care s'a instruit, ar putea servi de călăuză tinerimii noastre studioase, care astăzi mai mult ca oricând este lipsită de meșteșugul de a-și cultiva sufletul numai cu ceea ce este bun și folositor și a-și cumpăni viața în așa fel, în cât să-și păstreze întregimea minții și curățenia inimii.

Deși Sf. Vasilie își încununase anii tinereței cu cele mai strălucite și mai temeinice cunoștințe de retorică și filozofie, așa în cât ar fi putut să devină un distins avocat și un eminent profesor de filozofie, totuși, urmând dispozițiilor sale sufletești, el a învins toată iubirea de sine și a desprețuit toate onorurile cu care compatrioții săi voiau să-l învredniciască și și-a îndreptat toate privirile și toate aspirațiunile către lumina evanghelică și filozofia creștină, înțelegând că acesta este singurul mijloc, prin care poate ajunge cineva la perfecțiune. Pentru a scăpa de orice grije și preocupare de cele lumești și a fi liber de a se deda în toată liniștea studiului Sf. Scripturi și practicei virtuților creștine, el își vinde averile și le împarte săracilor, iar după aceea se retrage în pustie, unde îmbrățișează viața monahală, ducând o viață de adevărat sfânt.

Mai târziu, în urma stăruințelor lui Eusebiu, episcopul Cesariei, care avea nevoie de un bărbat virtos și înțelept, el fu hirotonit preot, iar după moartea lui Eusebiu, fu ales Episcop, ca urmaș al acestuia la Scaunul Cesariei Capadociei, unde a păstorit cu multă înțelepciune și demnitate, numărându-se printre cei mai iluștri ierarhi ai Bisericii creștine.

În tot timpul păstoriei sale, Sf. Vasilie eră însuflețit de râvnă dumnezeiască în toate faptele sale și nu se îngrijea decât pentru prosperitatea, pacea și întărirea Bisericii.

Epoca arhipăstoriei sale cade în timpurile cele mai grele prin care a trecut adevărata învățătură a Bisericii și a-nume în timpul când arianismul cuprinsese totul, se răspândise pretutindeni, se propoveduia și se apăra chiar de împărați și ori cine le sta în cale și nu se supunea lor, era supus tuturor neajunsurilor, exilului și chiar morții. Biserica cea adevărată a lui Hristos și adevărații următori ai învățăturii evanghelice erau pretutindeni strimtorați, căci arienii cutreerău marea și uscatul, turburând cu chipul acesta pacea Bisericii și conștiința credincioșilor. Au rămas memorabile cuvintele pe care Marele Vasilie le-a adresat prefectului Modest, pe care Împăratul Valente îl trimisese cu ordine precise, spre a-l îndupleca și a-l supune la arianism. La amenințările ce Modest face Sf. Vasilie, spunându-i, că dacă nu trece la arianism îl așteaptă confiscarea averilor, exilul, tortura și chiar moartea, Marele Vasilie, cu toată liniștea și demnitatea răspunde: «De confiscare nu mă tem, căci cel ce n'are nimic, n'are ce pierde și ce să'i se confisce; iar pentru cel ce află pe Dumnezeu pretutindeni, nu poate fi exil; și, ce pot torturile și chiar moartea pentru acela ce cu un ceas mai înainte dorește a se desbrăca de legăturile trupului și a se uni cu Dumnezeu?»

Dar, cu toate neajunsurile din partea lui Valente și a arienilor, el a apărat cu curaj, prin scris și prin cuvânt, dreapta credință și a păstoriț pe Scaunul Cesariei până la finitul vieții sale, impunând tuturor respect și chiar lui Valente, care în cele din urmă a dăruit și el Bisericii Cesariei daruri împărătești și proprietăți, pe care Vasilie le-a întrebuițat în scopuri de binefaceri, prin înființări de spitale, aziluri pentru bătrâni și neputincioși.

El a păstoriț până în ziua de 1 Ianuarie, anul 379, când a adormit în Domnul. De aceea, Biserica recunoscătoare meritelor sale ierarhice, virtuților sale, talentelor sale și vastelor sale cunoștințe asupra Sf. Scripturi și asupra Teologiei în general, îl are între marii săi dascăli și serbează amintirea sa la 1 Ianuarie, adică în ziua trecerei sale din această viață.

Din cele ce am auzit citindu-se și cântându-se astăzi în Biserică despre Marele Ierarh Vasilie și din scurta rezumare ce făcui asupra vieții și faptelor sale fiecare din noi,

de orice vârstă și de orice treaptă socială, putem trage învățătura ce ne trebuie.

Privind la viața și faptele sale, putem zice împreună cu Sf. Grigorie de Nazianz, care istorisește viața sa, că în persoana Sf. Vasilie, episcopii pot lauda pe legislatorul lor, magistrații pe oracolul lor, poporul pe păstorul său, oratorii pe dascălul lor, fecioarele pe introducătorul lor la mirele, femeile pe călăuza lor, pustnicii pe cel ce le dă aripi, cuvioșii pe judecătorul lor, sufletele simple pe piosul lor povățuitor, oamenii de știință pe cel ce călăuzește cercetările lor, fericiții veacului pe frăul ce înfrânează pasiunile lor, oamenii nenorociți pe ingerul care îi mângâie, bătrânii pe sprijinul lor, tinerii pe cel ce îi inițiază în viață, săracii pe cel ce le poartă de grije, bogații pe împărțitorul milosteniilor lor, văduvele pe protectorul lor, orfanii pe părintele lor, bolnavii pe doctorul lor, cei ce se bucură de sănătate pe amicul, care veghiază pentru a și-o păstră, toți în fine, pe acela care s'a făcut tuturor toate ca pre toți să'i câștige pentru Hristos.

Pentru oricine dintre noi prin urmare, folosul sufletesc și trupesc va fi mare, dacă vom ști să sărbătorim cum se cuvine, cu toată inima și cu desăvârșită piositate, amintirea Marelui Ierarh Vasilie, alegând din comoara faptelor sale bune tot ceea ce trebuie fiecăruia dintre noi, spre a ști cum să trăim cu cinste, cu vrednicie și cu sfințenie în viața aceasta și a ne învrednici de viață fericită și dincolo de mormânt.

Dar, afară de cele două prilejuri pe care ni le dă Biserica ca să sărbătorim ziua de astăzi, adică, afară de Tăerea Imprejur a Mântuitorului și afară de pomenirea Marelui Ierarh Vasilie, o datină veche strămoșească ne îndeamnă să sărbătorim ziua de astăzi și ca început al unui an nou.

În cântările și citirile, pe care le-am ascultat astăzi în Biserică, nu s'a pomenit nimic despre însemnătatea zilei de astăzi ca început al unui an nou.

Cu toate acestea, Biserica ca mamă a noastră, luând parte la toate bucuriile noastre cuviincioase, ca și la întristările noastre, se asociază la bucuria ce simțim astăzi, când sărbătorim această datină, stabilită în afară de rân-

duelile ei, și după cum are la îndemână pentru noi sfaturi și învățături la toate împrejurările din viața noastră, tot așa are și pentru ocaziunea aceasta, numai dacă ne dăm osteneala să scormonim în tezaurul învățăturilor sale.

Ea ne arată că timpurile și anii, începutul și sfârșitul lor, sunt în mâinele lui Dumnezeu, înaintea căruia o mie de ani e ca ziua de ieri care a trecut. Ea ne arată că viața noastră este o secundă, față de eternitate, care este portul către care plutim și către care ne îndeamnă să luăm ca conducător pe Iisus Hristos, al căruia har singur este de ajuns spre a învinge furia furtunilor ce se deslănțesc în calea vieții noastre. Ea ne arată că timpul este nimic față cu eternitatea pentru care suntem meniți și că sfârșitul anilor noștri nu face decât să apunem pentru ca să răsărim mai strălucitori; că mormântul către care timpul ne împinge nu trebuie să ne înfricoșeze, căci deasupra lui luminează viața eternă; că sfârșitul zilelor nu trebuie să întristeze pe copil, nu trebuie să înfricoșeze tinerețea, nu trebuie să descurajeze bătrânețea, căci cădem ca să ne ridicăm, ne veștejim ca să înflorim, ne stingem ca să reapărem mai strălucitori.

Ca să ne putem însă învrednici de o eternitate fericită a vieții noastre, trebuie, după cum zice Apostolul Pavel, să răscumpărăm timpul, căci zilele sunt rele. Cel ce crede că viața este banul, face totul ca să prefacă în aur și în argint fiecare secundă a vieții sale. Cei cari cred că viața se sfârșește aici pe pământ, își permit totul și nu lasă să treacă un minut fără ca să-și satisfacă cu prisos patimele și poftele,

Pentru un adevărat creștin însă, timpul este ceva cu mult mai superior și mai sublim. În el trebuie să ne silim a dobândi, nu bogățiile milionarilor, nu coroanele regilor sau bunurile împăraților, nu plăcerea trecătoare pe care ne-o dă împlinirea poftelor noastre, ci însăși împărăția lui Dumnezeu, care este eternă și neschimbată.

Dacă astfel înțelege Biserica timpul, atunci ușor putem înțelege și noi, care trebuie să fie modul în care să sărbătorim ziua de astăzi, ca început al unui an nou.

Nu trebuie să ne mărginim a petrece astăzi numai trupește, cum facem de obicei, ci trebuie să petrecem mai

ales sufletește, ridicându-ne în sfera cugetărilor înalte creștinești asupra modului cum am putea mai bine să întrebuițăm scurtul timp ce'l avem de trăit pe pământ, spre a ne face plăcuți lui Dumnezeu în vieța eternă.

Să privim deci astăzi, când pășim pe pragul unui an nou, înapoi dealungul anilor noștri trecuți, să vedem care sunt faptele bune ce am săvârșit până astăzi și care sunt cele rele; pe cele dintâi să le aducem prinos Aceluia, care ne-a învrednicit să pășim pe pragul anului 1908, iar pe cele de al doilea să le aruncăm în noianul uitărei, cu hotărîrea nestrămutată de a ne desbărâ pentru totdeauna de ele.

Iar urarea noastră de astăzi să fie, ca Dumnezeu să ne cumpănească mințile și să ne îmblânzească inimile pentru ca anul 1908 să ne zâmbească mai vesel ca anul trecut, în care rătăcirea minților noastre ne-a făcut să simțim sguđitura războiului dintre noi.

Să rugăm deci pe Dumnezeu, să facă a se sălășlui între noi duhul păcei și al înfrățirei, pentru mărirea numelui Său. Amin.

Preotul I. Florescu — Dâmbovița.

Biserica Radu-Vodă=București.

BIBLIOGRAFIE.

I.

Pe urmele lui Hristos de pâr. G. Petrov, traducere de pâr. Nicolae Munteanu, arhimandritul de scaun al Eparhiei Dunărei de jos, Tipografia Gutenberg, București 1908.

Despre activitatea literară religioasă a pâr. arhimandrit Munteanu am mai vorbit în această revistă. Sf. Sa nu găsește altă plăcere mai mare decât în a alcătui, a traduce și a publică diferite lucrări religioase. Avem până acum un număr însemnat de lucrări de felul acesta. Și ce ocupațiune mai frumoasă și mai înălțătoare poate fi pentru un călugăr inteligent și cult? Literatura noastră religioasă e sărăcăcioasă și orice lucrare pentru îmbogățirea ei e foarte bine venită. Ne mulțumim și cu traduceri bine făcute, până ce vom putea avea și lucrări originale. De multe ori o traducere bine făcută e un dar mai prețios ca o lucrare originală. «Pe urmele lui Hristos» e un roman social de cea mai mare însemnătate și urmărește scopul de a dovedi «că Creștinismul nu trebuie să fie numai în vorbe, ci mai cu seamă în fapte, în viețuire după învățătura lui Hristos».

Recomand această lucrare cu totdinadinsul cetitorilor, căci mult se poate profita din cetirea ei. Costă numai 2 lei.

II

Candela, foaie bisericească-literară, Cernăuț, 1882—1907.

Abia luna trecută am primit numărul jubilar al acestei reviste bisericești, ce apare în Cernăuț, în limba română și ruteană. De sigur, că faptul, că această revistă a împlinit 25 ani de viață, merită să fie remarcat. E o activitate bogată literară și bisericească ce privește întreaga biserică ortodoxă română și mai cu seamă că la această revistă au lucrat scriitorii teologi de mâna întâi.

În acest număr găsim date prețioase asupra activității răposatului Mitropolit *Silvestru* și a actualului Mitropolit *Vladimir de Repta*; asupra activității foștilor primi redactori ai revistei; asupra diferitelor studii publicate în cursul celor 25 de ani în această revistă; și în fine găsim și diferite alte studii.

Primii redactori au fost Păr. profesor *Dr. V. Mitrofanovici*, Păr. *Artemie Berariu* și acum Păr. Profesor *Dr. Emilian Voiutski*.

Amintesc, că în această revistă s'au publicat de la început și se publică încă și articole în limba ruteană. Rutenii fiind Gr. orientali au de Mitropolit al lor pe Mitropolitul Bucovinei. Din parte-ne nu putem de cât să ne exprimăm adâncă noastră bucurie pentru frumosul trecut al acestei reviste și să-i urăm viață nesfârșită. Lupta pentru legea strămoșiască ne e comună și de aceea ne vom întâlni totdeauna la un loc.

G...

DONAȚIUNI.

Sfânta Mitropolie a Ungro-Vlahiei.

De la această Sfântă Mitropolie prin adresa No. 7590 din 11 Decembrie 1907 primim spre publicare mulțumiri publice persoanelor din Jud. Prahova, mai jos notate, cari au binevoit a dărui bisericei parohiale, cu hramul Sf. Nicolae, din comuna Star-Kiojd, următoarele obiecte: Doamna Marioara D. St. Macoveiu una icoană încadrată în argint, în valoare de 60 lei. Domnișoara Florica Irimiescu din Ploești, un rând de procovețe, și Dl. Dimitrie Carbonopol un păhăruț de argint.

Sfânta Episcopie a Eparhiei Râmnicu Noul Severin.

Această Sfântă Episcopie, prin adresa No 3744, din 29 Noembre 1907, aduce mulțumiri publice D-lui Locotenent Dimitrie Georgescu și soției sale Eliza din urbea R. Vâlcea, cari au dărui bisericei parohiale cu hramul Sf. Dimitrie, din parohia Frățila, județul Vâlcea, un chivot în valoare de lei 45.

Prin adresa No. 3799 din 1 Decem. 1907, aduce mulțumiri publice persoanelor mai jos notate, cari au contribuit la repararea, împodobirea și înzestrarea bisericei parohiale Harșiu (Sf. Ioachim și Ana) din urbea Craiova și anume: Epitropia Madona-Dudu 400 l, Iulian Vrăbiescu dela județ 300, Gimnaziu Militar Loco 11, Prefectul R. Geblescu cu funcționari 24, Dl. Volvoreanu cu personalul Poliției 119, Dl. Nicolau șef. Gări cu biuronile 115, Personalul Ad-trației Primăriei 31, Dl. Avram Marinescu 50, Ilie Gheorghiu Marinescu 40, Ioan Ionescu Marinescu 35 Zamfir Drăgulescu 35, Dumitru Căpitănescu 35, Radu Șoană 20, Costică Georgescu 35, Dincă Pripici 20, Ioan Ionescu (Icnică) 20, Grigorie Ionescu 15, Dumitru Alexandrescu 10, D-tru Geoană 12, Păun Untaru 35, Toma Radu 10, Enache Popescu 10, D tru Pârvulescu 10, Dinu Ionescu 10, Ilie Rădulescu 10, Constantin Marin 3, Ștefan Ioan 4, Vasile Diculescu 5 l, Petrache Ionescu 5, Mihalache Bologa 5 l, Vasile Simescu 5, Baluță Tritescu 5, Pătru Vasile Ioan 5, Ioan For-

tănescu 5, Stefan Vasile 5, Maria I. R. Coconu 4, Tudora Marinescu 2, Vasile Fanea 3, Gheorghe Morariu 10 l., Atanasie Marin 5, Matei Grădinaru 20 l., Ilie Ștefănescu 20, Elena Diaconescu 5, Ioan Mitrache 3, Pavel Gruia 35, Dumitrana Dumitru 3, Gheorghe Melencovici 5. Romică Fanian 5, Petre Ștefănescu 35, Fane Vulpeanu 5, Ioan Constantin 2, Ilie Anghelescu 2, Petrache Constantinescu 2, Ioan Nicola (Buruiană) 10, Ștefan Ignat 5, Tudor Dobrinescu 1, Petre P. Ciuciov 20 l., Pantelie Ștefănescu 5, Costică N. Barbu 35, Dumitru Drăghicescu 20, Hristea Peșeacov 35, Marin I. Ciuca 15, Ioniță Bălcescu 10, Costică Văcărescu 40, Gheorghe A. Popa 5, Antonie Paraschivescu 10, Stan Dumitrescu 10, Petrache Militaru 20, Stefan Florescu 4, Iliuță Tomescu 2, Anica P. Constantin 5, Iancu Mititelu 35, Nicolae Stăncu 7, Grigorie Drăghici 5, Dumitru Caliman 10, Costică Popescu 5, Dumitru Ungureanu 20 l., Ioniță Constantinescu 3, George Petrescu 20, Stefan Mitichi 5, Mihail Ciorăscu 35, M. C. Protopopescu 5, Gristea Dumitru 10, Iorgu Clipescu 20, Matei Constantinescu 10, Gheorghe Băcănoiu 5, Mihalache Paraschiv 5, Costică Majuru 4, Ilie Marinescu 5, Dinu Bozin 8, Ecaterina Frantz 20, Mihai Baluță 5, Mița Peșeacov 10, Grigorie Ghiță 5, Tudora G. Mitroi 3, Ioan Preduți 2, Mitricea Dumitrescu 10, Iancu Cazacu 4, Ioan M. Bucureșteanu 5, D-na Ghiriachița Preoteasa 5, Trana Anghel 1, Paraschiva Ionescu 2, Marghioala Ștefănescu 1, Stefan Oprică 5, Ioana I. Radu, Floarea Veliscu, Stancu Matei și Constantin Radu câte 2 lei, Ioana D-tru și I. Nico-lița 3, Gheorghiuța Stefan 2, Ioana Mustăcioaică 1, Voica Costache 1, Anastasie Pavel 2, Matei Stan 2, Elena Tache Tudor 2, Constantin Vulpeanu 2, Nicolicița I. Popescu, Gheorghiuța Constantin și Stefan Radu câte 1 leu, Ilie Geoană 2, Mana Ioan 1, Ispas Staicovici 50 bani, Lucșița Economu 2, Elena Ionescu 2, Manda și Ana M. Nică 1 l. 35 bani, Aneuța Dumitru 2, Stefan Ioan 2, Ioana I. Gheorghe 2, Rada Șelariu 1, Stanca I. Popleanu 1, Stanca Georgescu 2, Danil Anghelina 2, D-tra Mihai, Anghel R. Soreanu și Ștefan Florescu câte 1 l. 50 bani Paraschiva Pătru 1, Gheorghiuța Staicu 1 l. 50, Ana R. Preda 2, Ioana I. Florea 1, Anica St. Ștefănescu 1, D-tru Cazacu 3, Vasile Cojocariu, Lica Văduva, Păuna Văduva Nicolae Soreanu și Stana Marinescu câte 1 l., Ecaterina Vasile 3, Stanca Dumitru 2, Maria I. Nedelcu 1, Paraschiva Ioan 1, D-tru Boruzi 2, Floarea Maria 1, Maria I. Combei 2, Niță Florea 3, Elisabeta Stancu, Grigorie Ecaterina, Ilie Sârbu, Constantin P. Spiridon și Păuna I. Mitrache câte 2 l., Stanca Constantin 1, Dumitrana Apostol 1, Mitrana S. Herascu 2, Mihail I. Cotinescu 3, Dumitru Nicolae 1, Ana N. Giulescu 1, Victoria Stănescu 2, Dumitru Bărbulescu 2, Păuna Ioan, Lazăr Andreescu, Coșereanu Marin și Ioana I. Boruzi câte 1 l., Mihai Bologa 4, Tudora Floarea 1, Ioan Hristescu 50 bani, Alecu H. Râmniceanu 2, Dincă Ana 5, David N., Ghiță Elena și Maria Florea câte 2 l., Petre Dumitrana 5, Ion Dumitru 60 bani, Ioan Velescu 10 l., Vasile Soptoreanu 1, Anica M. Goronescu 2, Nicolae Nițulescu 5, Ghiță Locusteanu 5, Marița N. Doziu 1, Dinu Grăniceru 5, Hristea Ștefănescu 1, Maria Ștefănescu, Corneliu Ioan, Vasilache Ionescu și Iorgu Simion câte 10 lei. Se mai aduc mulțumiri Domnilor și Doamnelor cari au dat ofrande pentru S-ta Bise-

rică și anume: Dl. Ion Popescu (comerciant Craiova) au dăruit 2 măji de tablă pentru facerea jgheburilor și urloae. Dl. Ilie Făurescu au făcut din nou uşe și toc la sfântul Altar. Domnul Ioan Cioroianu meșter tâmplar la școala de meserii din Craiova a dăruit un frumos Iconostas. Dl. Ioan și Costică Văcărescu au tapițat jețul Arhieresc în pluși de mătase plătind 100 lei. Doamna Maria Peșacov a îmbrăcat sfântul Prestol cu o frumoasă pânză de borangic. Dl. Nae Niculescu a plătit 30 lei pictarea în format mare a D-lui Iisus Hristos ca Arhieru pe jețul Episcopal. Doamna Maria Bărbulescu a dăruit o candelă de argint nichelat pentru S-tul Epitaf, în valoare de 30 lei. Doamna Alexandrina și Iancu Ionescu a dăruit un preș lung. Dl. Ștefan Popescu cu soția sa Ana a plătit 25 lei pictatul unei noi icoane, cu Invierea și S-Ńi părinți Ioachim și Ana hramul Bisericii. Doamna Ecaterina Reminzomschi în amintirea fiicei sale Elena decedată, a dat pentru Icoanele Impărătești (Dl. Isus Hristos și Maica Domnului) două perechi perdele borangic frumos lucrate, una masă de pânză frumos cusută și un bun prosop. Dl. Ioan Tâmpănarul tapițer din Craiova a dăruit 2 frumoase draperii de pluși de mătase pentru Icoanele Impărătești. Dl. Romică Fănian funcționar C. F. R. a dat o frumoasă perdea de plisă de mătase pentru ușile Impărătești în val. de 50 lei. Dl. Maior Nicolae și soția sa Zoea fără a ne da pronumele și domiciliu a dat lăsericeii o frumoasă tavă de argint pe care șade cutia cu sfânta Impărășire.

De la aceeași sfântă Episcopie, prin adresa No. 4046 din 22 Decem. 1907, se aduc mulțumiri publice persoanelor, cari au făcut donațiuni la biserica parohială, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, din parohia Studina și anume:

D-lui Ioan Bică Colacu, care a dăruit un elopot în valoare de 1200 lei; Dl. Ioan Dobre, care a dăruit trei furci, pentru facerea clopotniței, în valoare de lei 50 și D-lui Marin Stan Căldărușă, care a dăruit o furcă tot pentru clopotniță, în valoare de lei 25.

Tot la această sfântă Episcopie prin adresa No. 4122, din 31 Dec. 1907, se aduc mulțumiri publice D-lui Tache Feraru, proprietarul moșiei Bălăcița, care a dăruit bisericii cu hramul Sfinții Impărați din acea localitate o cruce de argint suflată cu aur, în valoare de 35 lei. De asemenea și D-lui Castache Bălăceanu din aceeași comună, care a dăruit una candelă mare de argint și una icoană Maica Domnului, ambele în valoare de 150 lei.

De la aceeași sfântă Episcopie, prin adresa No. 4125, din 31 Decembrie 1907, se aduc mulțumiri publice persoanelor, cari au ajutat biserica cu hramul Sfânta Treime din urba Craiova și anume: Marin Nicolaescu 21.130 lei, Societatea Amiciția: Președintă Eugenia C. Neamțu 4300 lei, D. Georgescu Chiristigiu 2000 lei, Cosma Constantinescu 1881 lei, Societatea Funcțion. Comer. Președinte G. M. Nicolăescu 1800 lei, Societatea Credința Președ. Ioan C. Teodorescu 1000 l. Stan Cacaliceanu 1000 lei, Ștefan Gh. Popp 1000 lei, Moștenitorii Șt.

Popescu 820 lei, Anastasie Gheorghe 730 lei, Florea M. Deliu 400 l., Dimitrie Florea Iliescu 300 l., Cristea Vrunda 280 l., Nicolae Dăbuleanu, Gh. Sachelarache și Anton Cambanis, Nicolae Cardara, Doctor C. Istrătescu, Panait Caravia, Dumitru Bărbulescu, Vasile Garbis toți câte 200 lei, Preot Econ. D. Ionescu 150 l., Gheorghe Țucatu 120 l., Gavrilă Păsculescu 120 l., Costică R. Văleanu, Filip Vrunda, Nicola Ivanciov, Ioan Vasilescu Zânogeanu, Marin R. Iliescu, Radu Gh. Teodorescu, Ioan Const. Belu, Costache Dumitrescu, Radu Ivănescu și Mihai Florea Voinea câte 100 lei, Ioan Ianovici 80 l., Bucur Ștefănescu 60 l., Panait Comandaras 60 l., Ioan Dinu Cojocaru 60 l., Marin Popescu 54 l., Dimitrie G. Petrovici 50 l., Gheorghe Lecos, Constantin Gunaris, M. Heinrick, Mihalache Stănescu, Ioan Ruchni, Ilie D. Simionescu, Ioan Rădulescu, Const. Teodorescu, Ioan Georgescu, Dumitru Fl. Iliescu, Gheorghe Melianide, A. Marcopol, Ilie Cioară și Gheorghe M. Nicolaescu câte 40 lei, Toma Marin Marcu Mardale 25 l., Ioan Dăbuleanu, Toma Iliescu, Gheorghe Melanide, Elis Sisman, Isac Covo, Gheorghe Buga, Dimitrie D. Stănculescu, I. Pagoni, Petre Iliescu, Ferdinand Rosenzweig, Anton N. Spiridon, Ioan Hainagescu, Const. A. Rădulescu, Ioan Tomescu, Ilie Iliescu, Marin Nicolăescu (Geormane), Dumitru Vilara, Atanasie Haralambidis, Nae Nițulescu, Dumineco Șerani, Ilie Simionescu, Marin Popescu, Iorgu Crășnariu, Mitică Rădulescu, Ștefan Cucitină, Dumitru Cojocariu, Ștefan Marinescu, Zaharia Diculesscu, Dumitrache Stănculescu, Atanasie Neagu, Ilie Iliescu, Gheorghe Iăzărescu, Dumitru Petrovici, Stan Dumitrescu Boiangiu, Ștefan Constantinescu, Gavrilă P. Orleanu, Ana Gheorghe, Ioana Ilie Cioară, Ioan M. Istrate și Stoian Mitroi precupeț câte 20 lei, Ioana Dumitru Ceaș 12 lei, Gheorghe Nicolof, Zaharia Blaj, Nae Văleanu, Nicu Anastasiu, Marin Costescu Constantin Bădan, Marin N. Niculescu, Florea Băjan, Dimitrie Drăgulescu, Ioan Pârvan, Gheorghe Cardara, Gheorghe Tucațos, Radu Deliu, Vlicu Peșu, Dumitrache Guță, Ioan Ianovici, Toma Iliescu, N. Rădulescu, D. Cotescu, Moașa Al. Voinescu, Ioniță Capadonat, Vanghelie Cardara, Ioan Iliescu, M. Ionescu, P. Iliescu, M. Lia, Radu Căpățână, Ioan Radu Popa, Mitru Pătru, Elefterie Panait, Gheorghe Nicolof, C. Trachanis, St. Andrei, D. Bădescu, August Bârzu, Nică Popescu, Ioan I. Marou, Const. Teodorescu, Ioan Popescu, Mitru Mircea și Hristea Ivanov câte 10 lei, Constantin Mihăescu 6 lei, Panait Buga 5 lei, Andrei Corologus 5 lei, Pera Dimitreiovici 2 lei.

Tot la această Sfântă Episcopie prin adresa No. 167, din 19 Ianuarie 1908, se aduc mulțumiri publice moștenitorilor defunctului D. I. Atanasescu din urbea Craiova, cari au dăruit bisericii parohiale cu hramul Sf. Nicolae (Ungureni) aceeași urbă, un rând vestminte preoțești și un rând de procovețe toate în valoare de lei 300 (trei sute).

Sfânta Episcopie a Eparchiei Râmnicului.

Aceasta sfântă Episcopie, prin adresa No. 1739 din 10 Decembrie 1907, se aduc mulțumiri publice Onorab. Administrației a Casei Bisericii, care a dăruit un rând complet de cărți de ritual, în valoare

de 320 lei și 50 bani și D-lui Ioan I. Ionașcu care a oferit o pereche perdele la icoanele Sf. Voivozi și Sf. Nicolae, în valoare de 11 lei și 50 bani, bisericei parohiale Sfinți Voivozi din parohia Căliman, Județul Putna.

De la aceiași Sfântă Episcopie, prin adresa No. 1893, din 31 Decembrie 1907, se aduc mulțumiri publice persoanelor mai jos notate, cari au contribuit la procurarea obiectelor trebuincioase bisericei parohiale, cu hramul Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul din parohia Schitu Frumoasa, Jud. Bacău și anume: Dl. Grigorie Șoșa, un rând vestminte complet în valoare de 360 lei, V. Găbureanu, Aron Nastasă, Avram Guarză, V. Botezatu, Sp. Petrea, cu toții au cumpărat o sf. Evanghelie foarte frumoasă, legată, în valoare de 120 lei, Ioan Sp. Popa și M. Nastasă au cumpărat o sf. cruce în valoare de 40 lei, Pr. Ioan Nalboe, Gr. Șoșa și Ioan Spiridon Popa, au făcut o fântână în valoare de 240 lei, V. Găbureanu a donat un cristelnic (botezător) în valoare de 18 lei, Pr. Ioan Nalboe a donat un sfânt ohivot reprezentând M-rea Curtea de Argeș în valoare de 280 lei, A. Ionescu o pereche de cununii în valoare de 40 lei, Gh. Găbureanu și Sp. Găbureanu au aurit sf. potir cheltuind 40 lei.

Sfânta Episcopie a Dunărei-de-Jos.

Această Sfântă Episcopie, prin adresa No. 2723 din 10 Decem. 1907, aduce mulțumiri publice următoarelor persoane: Doamnei Eliza A. Rah-tivan, proprietara moșiei Cireșu din Jud. Brăila, care a donat suma de 2000 lei pentru restaurarea bisericii din acea comună și d. Const. Gabrielescu, arendașul moșiei de mai sus, care a donat 1000 lei, în acelaș pios și filantropic scop.

Aceiași Sfântă Episcopie, prin adresa No. 2778 din 22 Decem. 1907, aduce mulțumiri publice domnilor: Ioan B. Stan și D. Popescu din parohia Latinu, Județul Brăila, cari au contribuit la legarea a două cărți bisericești, cel dintâiu cu suma de 12 lei și cel de al doilea cu 5 lei. Asemenea aduce mulțumiri publice domnului Gheorghe I. Pâne-Dulce, care a întreținut biserice din parohia Cotu-Lung cu cele necesare cultului divin timp de un an.

Tot de la această Sfântă Episcopie, prin adresa No. 46 din 4 Ianuarie 1908, aduce mulțumiri publice D-lui Gh. Ioan și soției sale Ecaterina care au binevoit a dăruii bisericei parohiale Buna-Vestire din Galați un rând complet de vesminte preoțești în valoare de 350 lei.

Aceiași Sfântă Episcopie, prin adresa No. 171 din 22 Ianuarie 1908, aduce mulțumiri publice persoanelor mai jos notate, care au contribuit la diferite îmbunătățiri făcute bisericii sf. Impărați din urbea Galați și anume: D-l Constandache Constantinescu, episcop, și soția sa Zam-fira au înzestrat biserica cu doi serafimi de lemn, sculptați, un clo-

pot nou, punerea unei petre comemorative, turnarea unui clopot nou din altele vechi, repararea clopotniței și contribuții însemnate la facerea a două prapore a unor năsălii etc. toate în valoare de peste 1600 lei. Dl. N. Iordăchescu, enoriaș, a dărnit mai multe cărți pentru biblioteca parohială, rămase dela defunctul său, socru Pr. Ic. Mihail Crihană, fost paroh la acea biserică D-na Lucreția Pr. Ludovio Cosma D. Stamatia le, epitrop, C. Constantinescu epitrop, Pr I. Corciovei, ajutător, Nicolai și Ioana Cerceel, D. Teodorescu cântăreț I, și d. Manole și Ana M. Atanasiu, enoriași, care au contribuit cu bani pentru repararea, curățirea și poleirea sf. vase. D na și D-l Panait Bonnegru, s'a oferit a da gratuit vinul și unt-de-lemnul necesar la slujbele sf. liturgii.

De la aceiași Sfântă Episcopie prin adresa No. 201 din 25 Ianuarie 1908, aduce mulțumiri publice d-lui Paraschiv Pârlog din Brăila, care a binevoit a dărui bisericii din parohia Trajanu, Jud. Brăila, un rând de vestminte preotești, în valoare de 170 lei și d-lui Marin Pavel Gheorghe din Brăila, care a dăruit aceleiași biserici o cădelniță în valoare de 32 lei.

Iar prin adresa No. 239 din 29 Ianuarie 1908 a aceleiași sfinte Episcopii se aduc mulțumiri publice persoanelor mai jos notate, care au contribuit la cumpărarea de cărți și obiecte bisericesti în valoare totală de 409 lei la biserica parohială din comuna Ezechioi, Jud. Constantța și anume; D-lor Constantin Petre, Gheorghe și Iorgu Stoiciu, d-nei Cristina Ianu, d. Nicolciu Petre, Ivan Nicolciu, Petou Tănăsă, Pr. C. Georgeanu, Alexe Mihail, Gheorghe Tudor, Constantin Sicoe, Chirilă Monciu, Ștefan Goiciu, Ghena Gh Enciu, Gheorghe Diaconu, Gh. T. Mihale, Donciu Iorgu. Petre Constantin, Ivanciu Haralambie, Constantin Coliu, Gheorghe Ene, Petre Ghenciu, Gheorghe Cara Stoian și Stoian Nicola, cărora fie-le bine primate aceste jertfe.

MINISTERUL CULTELOR ȘI INSTRUCȚIUNEI PUBLICE

Administrația Casei Bisericeii.

Prin adresa No. 281 din 5 Ianuarie 1908, se aduc mulțumiri publice D-lui Mitriță Alecu Chităi, care a donat bisericii parohiale cu hramul Sf. Nicolae, din parohia Hilița, comuna Poiana Cornului (Vaslui), un rând de odăjdii bisericesti, în valoare de lei 220

Aceiași Administrație a Casei Bisericeii prin adresa No. 3553 din 8 Febr. 1908 exprimă mulțumiri D-nei Ana și D-lui Emanuel Sihne, funcționar la Casa Sf. Spiridon din Iași, cari au binevoit a legă în piele Sf. Evanghelie dela biserica parohială Sf. Gheorghe din zisa urbe, D-lui D. Gheorghii, funcționar tot la aceiaș casă, care a binevoit a legă în pânză și piele Moltfelnicul de la aceiaș biserică, D-lui Ilie Apostolescu, inginer silvicultor la aceiaș casă, care a binevoit a legă în pânză și piele orologiul, tot de la acea biserică.